

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

11-14 YAŞ ARASI ÇOCUK RESİMLERİNE BOYA TÜRLERİNİN ETKİSİ

Sinem ALPASLAN ASİLTÜRK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2015

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI**

11-14 YAŞ ARASI ÇOCUK RESİMLERİNE BOYA TÜRLERİNİN ETKİSİ

Sinem ALPASLAN ASİLTÜRK

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÇAPAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2015

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÇAPAR
(Danışman)

Üye: Prof. Suat KARAASLAN

Üye: Doç. Havva HALAÇELİ METLİOĞLU

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

.../01/2015

Prof. Dr. Yıldırım Beyazıt ÖNAL
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ÖZET

11-14 YAŞ ARASI ÇOCUK RESİMLERİNE BOYA TÜRLERİNİN ETKİSİ

Sinem ALPASLAN ASİLTÜRK

Yüksek Lisans Tezi, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÇAPAR

Ocak 2015, 130 sayfa

Bu araştırmada, ortaokul dönemini kapsayan 11-14 yaş arası çocukların görsel sanatlar dersinde kullandıkları boya türlerinin resimlerine olan etkisi incelenmiştir. Bu amaçla 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerine kuru boya, pastel boya, sulu boya ve guvaş boya ile resimler yaptırılmıştır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden gözlem ve görüşme tekniği ile nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın katılımcıları, Adana'daki bir ortaokulun 11-14 yaş dönemini kapsayan 5., 6., 7. ve 8. sınıfa devam eden 100 çocuktan oluşmaktadır. Katılımcılardan söz konusu boya türlerinden her hafta biriyle iki bakkabağından oluşan bir kompozisyonu resmetmeleri istenmiştir. Araştırma sonunda, görsel sanatlar dersi boyama çalışmalarına yönelik görüşme formu, gözlem formu ve değerlendirme ölçeğinden elde edilen verilerden, 12, 13 ve 14 yaş grubundaki çocukların büyük çoğunluğunun kuru boyayı tercih ettiği, 11 yaş grubu çocukların çoğunun guvaş boyayı tercih ettiği görülmüştür. Resimlerin değerlendirilmesi sonucunda en nitelikli bulunan çalışmalar 11 ve 12 yaş gruplarında sulu boya, 13 ve 14 yaş gruplarında guvaş boya ile yapılan resimler olmuştur.

Çocuklara her türlü boya, erken yaşlarda gösterilip, söz konusu boyaların tümüyle çalışma olanağı sağlanmalıdır. Böylelikle uygulama sürecinde daha çok uğraşı gerektiren boya türleri hakkında da deneyim sahibi olacaklarından, resim yapma sürecinde bu boyaları tercih ederken daha bilinçli olacaklardır.

Anahtar kelimeler: Görsel sanatlar dersi, çocuk resmi, boya türleri

ABSTRACT**THE EFFECT OF PAINT TYPES TO 11-14 AGES CHILDREN'S PICTURE****Sinem ALPASLAN ASİLTÜRK****Master Thesis, Department of Fine Arts Education****Adviser: Asst. Prof. Dr. Mustafa ÇAPAR****January 2015, 130 pages**

In this research, the effects of paint types to pictures of children which 11-14 aged children in secondary school was researched. For that purpose, it was practiced painting with color pencil, pastel, watercolor and gouache to 5., 6., 7. and 8. grade students.

In research, the observation and interview techniques of the qualitative research methods and the quantitative research method was used. The research participants have formed 11-14 aged 100 children who go on 5., 6., 7. and 8. grade in a secondary school in Adana. From the participants it was asked to paint the composition composed of two pumpkins every week with one of the paint types. At the end of the research, for the visual art lesson painting works, interview form, observation form and evaluation forms' data showed us that most of the students who are aged 12, 13 and 14 preferred color pencil and most of the students aged 11 preferred gouache. At the end of the evaluation of the pictures, the most_qualified_ones it was seen that for 11-12 aged groups are watercolor, for 13-14 aged groups are gouache paintings.

In early ages, the all paint types should be showed and be practiced to children. Thus in practice process, because of that they are experienced in painting process, they will be more well-informed at choosing paint.

Keywords: Visual art lesson, children picture, paint types

ÖN SÖZ

Eline kalem ya da boya alan her çocuk, karalamalarla ilk resmine başlar. Zamanla resim yaparken kullandığı malzemeler değişir. Özellikle okul çağına geldiğinde farklı boya türleri ile tanışır. Ortaokul dönemi 11-14 yaş arası çocukların eğitim gördüğü, çocukların farklı boya türleriyle tekniğin gereklerine uygun uygulama yapma fırsatı yakaladığı bir eğitim kademesidir. Bu araştırma, görsel sanatlar dersinde sanat eğitimcilerine, çocukların en sık kullandıkları boyalarla ilişkilerini, bu boyaların onların resimlerinin niteliğini nasıl etkilediğini ortaya koyması bakımından, çocuklara yaklaşımlarında ve hazırlayacakları etkinliklerde yol gösterici olacaktır.

Bu çalışmanın uygulama aşamasını zevkle gerçekleştirdiğimiz öğrencilerime, yüksek lisans eğitimim süresince bilgileriyle beni besleyen Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalındaki bütün hocalarıma, araştırmanın her aşamasında büyük özveriyle beni yönlendiren, bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım tez danışmanım sayın Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÇAPAR'a, her zaman desteğini ve emeğini esirgemeyen anneme, babama, eşime ve geniş aileme çok teşekkür ederim.

Sinem ALPASLAN ASİLTÜRK

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
KISALTMALAR	ix
RESİMLER LİSTESİ	x
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	xi
TABLolar LİSTESİ	xi
EKLER LİSTESİ	xiv

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Sayıtlar.....	3
1.5. Sınırlılıklar.....	4
16. Tanımlar.....	4

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Boya.....	5
2.1.1. Renk.....	6
2.1.2. Boya İçeriğini Oluşturan Malzemeler.....	7
2.1.2.1. Pigmentler.....	8
2.1.2.2. Yağlar.....	8
2.1.2.3. Reçineler.....	8
2.1.2.4. Zamklar, Kolalar ve Sakızlar.....	9
2.1.2.5. Mumlar (Vakslar).....	9
2.1.2.6. Solventler.....	9

2.1.2.7. Bağlayıcılar.....	10
2.1.3. Boyanın Tarihçesi.....	10
2.1.4. Boya Türleri.....	11
2.1.4.1. Sanat Boyaları.....	12
2.1.4.1.1. Kuru Boya	12
2.1.4.1.2. Pastel Boya	15
2.1.4.1.3. Sulu Boya	18
2.1.4.1.4. Guvaş Boya	21
2.1.4.1.5. Akrilik Boya	23
2.1.4.1.6. Yağlı Boya.....	25
2.1.4.1.7. Toz Boya.....	28
2.1.4.1.8. Parmak Boya	29
2.1.4.1.9. Keçeli Kalem Boya	30
2.1.4.1.10. Diğer Sanat Boyaları (cam boyası, kumaş boyası, ebru boyası)	31
2.1.5. Boyaların Çocukların Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri.....	33
2.2. Resmin Oluşum Sürecinde Çizim ve Boyama	34
2.3. Sanatçıların Resimlerinde Boyama	37
2.4. Çocukların Resimlerinde Boyama	38
2.5. 11-14 Yaş Arası Çocukların Sanatsal Gelişim Düzeyleri	40
2.6. Ortaokullarda Görsel Sanatlar Dersi	41
2.7. 11-14 Yaş Arası Ortaokul Öğrencileri İle Boyama Uygulamaları.....	42

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	44
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	44
3.3. Araştırma Süresi	44
3.4. Veri Toplama Araçları.....	45

BÖLÜM IV
BULGULAR

4.1. Gözlemler Sonucu Elde Edilen Bulgular	46
4.2. Yapılandırılmış Görüşme Formlarından Elde Edilen Bulgular.....	66
4.3. Resimlerin Değerlendirilmesiyle Elde Edilen Bulgular	95

BÖLÜM V
TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Gözlemler Sonucu Elde Edilen Bulgulara Yönelik Yorumlar	100
5.2. Yapılandırılmış Görüşme Formlarından Elde Edilen Bulgulara Yönelik Yorumlar	102
5.3. Resimlerin Değerlendirilmesiyle Elde Edilen Bulgulara Yönelik Yorumlar	104

BÖLÜM VI
SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç.....	106
6.2. Öneriler	107
KAYNAKÇA	109
EKLER	112
ÖZGEÇMİŞ	130

KISALTMALAR

Ö : Öğrenci

Akt. : Aktaran

RESİMLER LİSTESİ

	Sayfa
Resim 1. Pablo Picasso, Koyun Tutan, Flüt Çalan Adam ve Kafalar, 1954, kâğıt üzerine kuru boya, 50 x 65 cm	13
Resim 2. Edgar Degas, Patiğini Düzelten Balerin, 1880-5, kontraplağa monte edilmiş kâğıt üzerine pastel boya, 47,2 x 43cm	16
Resim 3. Thomas Girtin, Wetherby Köprüsü, 1800, kâğıt üzerine sulu boya ve kurşun kalem, 31,75x52,07 cm.....	19
Resim 4. Jacob Lawrence, Ütücüler, 1943, kâğıt üzerine guvaş boya, 21,5 x 29,5 cm	22
Resim 5. Morris Louis, Saf Gimel, 1959, tuval üzerine akrilik, 100 x 137 cm.....	24
Resim 6. Willem de Kooning, Kadın ve Bisiklet, 1952-53, tuval üzerine yağlı boya, 194.3 × 124.5 cm.....	27
Resim 7. Toz boya çalışması.....	29
Resim 8. Parmak boya çalışması.....	29
Resim 9. Jean Dubuffet, Dört Ocak Halkası, 1966, kâğıt üzerine keçeli kalem, 10.25 x 8.25 cm.....	31
Resim 10. Vitray çalışması.....	32
Resim 11. Ebru çalışması	32
Resim 12. Batik çalışması	33
Resim 13. Vasily Kandinsky, Kompozisyon 7, 1913, tuval üzerine yağlı boya, 200.7 x 302.3 cm.....	36
Resim 14. Claude Monet, Gün Doğumu Görüntüsü, 1872, tuval üzerine yağlıboya 48 x 63 cm.....	38

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

	Sayfa
Fotoğraf 1. Kuru boya ile çalışan öğrenci (11 yaş)	47
Fotoğraf 2. Pastel boya ile çalışan öğrenci (11 yaş)	48
Fotoğraf 3. Sulu boya ile çalışan öğrenci (11 yaş)	50
Fotoğraf 4. Guvaş boya ile çalışan öğrenci (11 yaş)	51
Fotoğraf 5. Kuru boya ile çalışan öğrenci (12 yaş)	52
Fotoğraf 6. Pastel boya ile çalışan öğrenci (12 yaş)	54
Fotoğraf 7. Sulu boya ile çalışan öğrenci (12 yaş)	55
Fotoğraf 8. Guvaş boya ile çalışan öğrenci (12 yaş)	56
Fotoğraf 9. Kuru boya ile çalışan öğrenci (13 yaş)	57
Fotoğraf 10. Pastel boya ile çalışan öğrenci (13 yaş)	58
Fotoğraf 11. Sulu boya ile çalışan öğrenci (13 yaş)	59
Fotoğraf 12. Guvaş boya ile çalışan öğrenci (13 yaş)	60
Fotoğraf 13. Kuru boya ile çalışan öğrenci (14 yaş)	61
Fotoğraf 14. Pastel boya ile çalışan öğrenci (14 yaş)	62
Fotoğraf 15. Sulu boya ile çalışan öğrenci (14 yaş)	64
Fotoğraf 16. Guvaş boya ile çalışan öğrenci (14 yaş)	65

TABLOLAR LİSTESİ

		Sayfa
Tablo 1.	Çalışma Sürecinde Kuru Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (11 Yaş Grubu).....	66
Tablo 2.	Çalışma Sürecinde Kuru Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (12 Yaş Grubu).....	67
Tablo 3.	Çalışma Sürecinde Kuru Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (13 Yaş Grubu).....	68
Tablo 4.	Çalışma Sürecinde Kuru Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (14 Yaş Grubu).....	69
Tablo 5.	Çalışma Sürecinde Pastel Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (11 Yaş Grubu).....	70
Tablo 6.	Çalışma Sürecinde Pastel Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (12 Yaş Grubu).....	71
Tablo 7.	Çalışma Sürecinde Pastel Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (13 Yaş Grubu).....	72
Tablo 8.	Çalışma Sürecinde Pastel Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (14 Yaş Grubu).....	73
Tablo 9.	Çalışma Sürecinde Sulu Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (11 Yaş Grubu).....	74
Tablo 10.	Çalışma Sürecinde Sulu Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (12 Yaş Grubu).....	75
Tablo 11.	Çalışma Sürecinde Sulu Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (13 Yaş Grubu).....	76
Tablo 12.	Çalışma Sürecinde Sulu Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (14 Yaş Grubu).....	77
Tablo 13.	Çalışma Sürecinde Guvaş Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (11 Yaş Grubu).....	78
Tablo 14.	Çalışma Sürecinde Guvaş Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (12 Yaş Grubu).....	79
Tablo 15.	Çalışma Sürecinde Guvaş Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız. (13 Yaş Grubu).....	80
Tablo 16.	Çalışma Sürecinde Guvaş Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi?	

Nedenini Açıklayınız. (14 Yaş Grubu).....	81
Tablo 17. Resim Yaparken Çizmeyi mi Yoksa Boyamayı mı Daha Çok Seviyorsunuz? Nedenini Açıklayınız. (11 Yaş Grubu).....	82
Tablo 18. Resim Yaparken Çizmeyi mi Yoksa Boyamayı mı Daha Çok Seviyorsunuz? Nedenini Açıklayınız. (12 Yaş Grubu).....	83
Tablo 19. Resim Yaparken Çizmeyi mi Yoksa Boyamayı mı Daha Çok Seviyorsunuz? Nedenini Açıklayınız. (13 Yaş Grubu).....	84
Tablo 20. Resim Yaparken Çizmeyi mi Yoksa Boyamayı mı Daha Çok Seviyorsunuz? Nedenini Açıklayınız. (14 Yaş Grubu).....	85
Tablo 21. Çalışma Sürecinde Kullandığınız Boyalardan En Sevdiğiniz Boya Hangisidir? Nedenini Açıklayınız. (11 Yaş Grubu).....	86
Tablo 22. Çalışma Sürecinde Kullandığınız Boyalardan En Sevdiğiniz Boya Hangisidir? Nedenini Açıklayınız. (12 Yaş Grubu).....	87
Tablo 23. Çalışma Sürecinde Kullandığınız Boyalardan En Sevdiğiniz Boya Hangisidir? Nedenini Açıklayınız. (13 Yaş Grubu).....	88
Tablo 24. Çalışma Sürecinde Kullandığınız Boyalardan En Sevdiğiniz Boya Hangisidir? Nedenini Açıklayınız. (14 Yaş Grubu).....	89
Tablo 25. Çalışma Sürecinde Kullandığınız Boyalardan En Sevmediğiniz Boya Hangisidir? Nedenini Açıklayınız. (11 Yaş Grubu).....	90
Tablo 26. Çalışma Sürecinde Kullandığınız Boyalardan En Sevmediğiniz Boya Hangisidir? Nedenini Açıklayınız. (12 Yaş Grubu).....	91
Tablo 27. Çalışma Sürecinde Kullandığınız Boyalardan En Sevmediğiniz Boya Hangisidir? Nedenini Açıklayınız. (13 Yaş Grubu).....	92
Tablo 28. Çalışma Sürecinde Kullandığınız Boyalardan En Sevmediğiniz Boya Hangisidir? Nedenini Açıklayınız. (14 Yaş Grubu).....	93
Tablo 29. Resim Yaparken Niçin Boya Kullanıyorsunuz?	94
Tablo 30. On Bir Yaş Grubu Öğrencilerin Resimlerinin Değerlendirilmesiyle Elde Edilen Bulgular	95
Tablo 31. On İki Yaş Grubu Öğrencilerin Resimlerinin Değerlendirilmesiyle Elde Edilen Bulgular	96
Tablo 32. On Üç Yaş Grubu Öğrencilerin Resimlerinin Değerlendirilmesiyle Elde Edilen Bulgular	97
Tablo 33. On Dört Yaş Grubu Öğrencilerin Resimlerinin Değerlendirilmesiyle Elde Edilen Bulgular	98

EKLER LİSTESİ

	Sayfa
EK 1. Ders Planı	112
EK 2. Görüşme Formu	115
EK 3. Değerlendirme Ölçeği	116
EK 4. Farklı Boya Türleri ile Yapılmış Örnek Gösterilen Resimler	117
EK 5. Çalışılan Kompozisyonun Farklı Açılardan Fotoğrafları.....	121
EK 6. Çocukların Yaptıkları Kabak Resimleri.....	122

BÖLÜM I

GİRİŞ

Tarihsel süreçte, günümüze ulaşabilmiş en eski resimlerin ve boyama örneklerinin incelenmesi konusunda mağara resimlerine bakılması gerekmektedir. İnsanlar o dönemlerde farklı amaçlarla, kullandıkları bitkisel veya hayvansal malzemelerle resimler yapmaya başlamışlardır. Bu resimlerin yapılmasında “sarı ve kırmızı kil, demir oksitler, okr (ocre) tonalitesinde toprak boyalar, kömürleşmiş kemik siyahları, ağaç dallarının külleri” (Rudel, 1991, s. 11) gibi renk verici maddeler kullanılmıştır. Bu renk verici maddeleri uygulamak için “el, parmak, tüy veya bitkisel liflerden yapılmış fırça, belki de yosun tamponları ve hatta renkli yumuşak taşlar gibi yanmış odun parçaları da” (Rudel, 1991, s. 11) kullanılmıştır. Bunun en eski örnekleri 33.000 yıl öncesine tarihlenen Fransa’da Chauvet mağarasında bulunmuştur.

Milattan önceki dönemde boya kullanımına bakıldığında “Çin’de ilk doğal boyalar MÖ 3000’lerde dokumaları renklendirmek için kullanılmıştır. Hindistan’da MÖ 2500’lerde kökboyanın yanı sıra indigodan (çivit) yararlanılmış, Mısır’da da MÖ 2000’e ait sarı, kırmızı ve yeşil keten mumya örtüsü parçaları bulunmuştur” (Rona & Beykan, 1997, s. 280). İnsanlık tarihindeki yeni deneme ve buluşlar, boyanın ana maddesi olan pigmentin farklı malzemelerle karıştırılmasıyla bu alana yenilik getirmiştir. Ortaçağda yumurta, su ve tutkal karışımıyla yapılan tempera kullanımı yerini yağlıboyaya bırakmıştır. “Her teknikte olduğu gibi yağlıboya tekniği de zaman içinde gelişmiştir. İlk defa yağlıboyayı 15. yy’da mükemmel bir malzeme haline getiren Van Eyck olmuştur” (Emre, 2005, s. 2).

Sanayi Devrimi’nin bir uzantısı olarak 19. yüzyılın ortalarında bulunan sentetik boyalar, doğal boyaların kullanımını oldukça azaltmıştır. “Bu süre içinde, ressamın emrine verilmiş olan boyayıcı maddeler, kimya bilimi yardımıyla çoğaltılmış ve yeni deneyler ressamın görüş alanlarını” (Rudel, 1991, s. 27) genişletmiştir.

Günümüzde, teknolojinin gelişimine bağlı olarak, motorlu taşıtlardan basılı yayınlara, tekstilden seramiğe pek çok alanda boyaların kullanım alanları ve türleri genişlemiştir. Bütün bu gelişmelere bağlı olarak, görsel sanatlar eğitiminde kullanılan boyalar da zenginleşmiştir. Görsel sanatlar dersi çocuğun kendisini sanatsal olarak ifade etmesine ve sanat ürünlerini anlamasına olanak sağlar. Ülkemizde görsel sanatlar dersi; görsel sanatlarda biçimlendirme, görsel sanat kültürü ve müze bilinci olmak üzere üç

öğrenme alanından oluşur. Dersin temelini teşkil eden görsel sanatlarda biçimlendirme alanı,

çizgi, biçim, doku, leke, yapı, mekan, renk gibi görsel sanat öğeleri ile denge, vurgu, ahenk, değişiklik, hareket, ritm, dereceleme, oran-orantı gibi sanatsal düzenleme ilkelerinin, seçilen etkinlik, önerilen yöntem ve teknikler eşliğinde, duyuşsal ve devinimsel kazanımlara yönelik uygulamalar içinde sezdirildiği, hissettirildiği, geliştirildiği ve pekiştirildiği bir öğrenme alanıdır (Peşkersoy & Yıldırım, 2012, s. 12).

Görsel sanatlar dersinde gerek iki boyutlu gerek üç boyutlu çalışmalarda çeşitli kâğıtlar, kumaş, makas, maket bıçağı, cetvel, yapıştırıcı, boyalar, kil, oyun hamuru, alçı, fırça, kalem, palet, su kabı, fotoğraf makinesi, bilgisayar, video kamera gibi malzemeler kullanılmaktadır. İki boyutlu çalışmalar bu alanda önemli bir yer tutar. Uygulamada çizim, kimi zaman tek başına bir biçim oluşturma tekniği iken kimi zaman boyama tekniğinin bir ön aşaması olarak da sürece katkıda bulunabilir. Boyama ise çizimin ardından gelen bir aşama olarak ele alınabilirken kimi zamansa başlı başına resim oluşturma tekniği olarak kullanılabilir.

Görsel sanatlar dersinde öğrenciler, okulöncesi dönemden yükseköğretime kadar, yaş grubunun özelliklerine göre parmak boya, kuru boya, keçeli kalem, pastel boya, mum boya, sulu boya, guvaş boya ve yağlı boya kullanabilmektedirler. Fakat yağlı boya kullanımı su yerine terebentin ve tiner gibi sağlığa zararlı incelticilerle karıştırıldığı için lise dönemine kadar önerilmemektedir.

Çocukların, karalama yapmaya başladıkları yaşlardan, bir erişkin oluncaya dek geçirdikleri döneme bakıldığında, genellikle çocukluğun ilk evrelerinde boyalara, boyama yapmaya ilgi ve eğilim gösterdikleri gözlenirken, yaşın ilerlemesiyle bu ilgi ve eğilimde azalma, boyalardan ve boyamadan uzaklaşma durumu gözlenir. Bu durum çoğunlukla ergenliğe geçiş döneminde başlar. Bu yaş dönemi “sanat alanında en heyecan verici fakat en zor dönemdir” (Lowenfeld ve Brittain, 1966, s.214). Bu aşamada çocukların kullandıkları boyaya hâkim olma düzeyleri, onu kullanma becerileri, hangi boya tekniğinin hangi konuda daha etkili kullanılacağını bilmeleri ya da öğrenmiş olmaları, onların sanatsal gelişimine sağlayacağı katkılar nedeniyle önemlidir.

Bu araştırmada, öğrencilerin resim yapma sürecinde, ortaokul görsel sanatlar dersinde de yaygın olarak kullanılan, ayrıntıları daha iyi verebilme özelliğine sahip kuru boya, daha rahat uygulanabilen ve kapatıcılığı olan pastel boya, doğrudan su ile

kullanılan, daha kolay renk tonlamaları ve renk karışımları yapma imkânı sağlayan sulu boya ve guvaş boyaya yer verilmiştir.

1.1. Problem

On bir - on dört yaş arası çocuklar, resimlerinde hangi boya türünü, neden tercih etmekte ve hangi boya türü ile daha nitelikli ürünler çıkarabilmektedir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, boyamanın 11-14 yaş arası çocuklar için ne ifade ettiği, boya seçimlerinin nedenlerinin belirlenmesi; ilgi, beğeni, uygulanabilirlik durumu gibi faktörlerin etkilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Böylelikle yaş grubuna göre en çok tercih edilen ve daha nitelikli çalışmaların yapılabildiği boya türü, nedenleriyle tespit edilecektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Boyama, resmin niteliğini oluşturan, üretim sürecini sonlandıran önemli aşamalarından biridir. Öyle ki, kimi zaman bir ressamın üslubunu temsil etmiş, kimi zamansa bir sanat akımını diğerlerinden ayıran bir unsur olmuştur. Çizgilerle bütünleşip ressamın duygu ve düşüncelerinin bir ifadesi, psikolojik durumunun bir yansıması olmuştur. Bu, en doğal haliyle çocuk resimlerinde görülebilir. Görsel sanatlar dersi çocukları sanatsal açıdan izlemek için elverişli bir ortam oluşturur. Bu yüzden çocuklar için boyamanın ne ifade ettiği, boyama yaparken karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara sunulacak öneriler, sanat eğitiminde görsel sanatlar öğretmenleri için büyük önem taşıyacaktır.

1.4. Sayıtlar

1. Boyama eyleminin çocuğun sanatsal gelişimi açısından önemli olduğu varsayılmıştır.
2. On bir - on dört yaş arası çocukların, boya türleri için aynı hazır bulunuşluk düzeyinde oldukları varsayılmıştır.
3. Öğrencilerin sürece yönelik verdiği cevaplarda samimi oldukları varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmanın süresi 2013-2014 eğitim öğretim yılı I. ve II. dönemi ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın katılımcıları 11-14 yaş arası ortaokul öğrencileri ile sınırlıdır.
3. Araştırma sürecinde katılımcıların kullanacakları boya malzemeleri, kuru boya, pastel boya, sulu boya ve guvaş boya ile sınırlıdır.
4. Uygulama sınıf ortamında gerçekleştirilecektir.
5. Alanla ilgili Türkçe ve İngilizce kaynaklar taranacaktır.

1.6. Tanımlar

Boya: “İnce katlar halinde uygun yüzeylere vurulduğunda, koruyucu, dekoratif ya da teknik nitelikte örtücü bir katman oluşturan ve pigmentler içeren sıvı ya da toz ürün” (Benk, 1986, s. 1852).

Kuru boya: “Boya tozunun mumla yoğurulup ince bir çubuk biçimine sokulmasıyla elde edilen boya” (Rona & Beykan, 1997, s. 280).

Pastel boya: “Mum gibi kullanmak için reçine ve su ile karıştırılmış pigmentlerin kalem şeklinde sıkıştırılmış biçiminden oluşan boya” (Keser, 2009, s. 249).

Sulu boya: “Bağlayıcı olarak suda eriyebilen bitkisel kökenli zank ile pigment karışımından elde edilen boya türü, akvarel” (Rona & Beykan, 1997, s. 1709).

Guvaş boya: “Boya pigmentlerinin suyla karıştırılıp macun haline getirilmesiyle üretilen resim boyası” (Sözen & Tanyeli, 2003, s. 94).

Renk: “İnsan gözünün görebildiği ışık tayfının dalga boyu” (Keser, 2009, s. 272).

Çizim: “Bir düzlem üzerinde yalnızca çizgiler kullanılarak yapılan resmetme ve betimleme işlemi” (Sözen & Tanyeli, 2003, s. 61).

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Boya

Genel olarak boyalar “ince katlar halinde uygun yüzeylere vurulduğunda, koruyucu, dekoratif ya da teknik nitelikte örtücü bir katman oluşturan ve pigmentler içeren sıvı ya da toz ürün” (Benk, 1986, s. 1852) olarak tanımlanırken, sanat boyaları da “sıvı ya da kuru halde sürülüp yayılarak yüzeyleri kaplayabilen, ince bir tabaka oluşturarak yüzeylerin özellikle renk, bazen de doku niteliklerini değiştirebilen sanat malzemesi” (Rona & Beykan, 1997, s. 279) olarak tanımlanabilir. Resim sanatında boya, bir malzeme olarak yer alırken, sanatsal tasarım sürecinde renk, doku, çizgi gibi elemanlar aracılığıyla kendini gösterir. En doğal haliyle, kullanılan boyanın özelliğine göre doğrudan yüzeye sürülerek kullanılırken, çoğunlukla bazı aktarma malzemelerine ihtiyaç duyulmaktadır. “Süngerler, ıspatular, bıçaklar, kazıyıcılar, fırçalar ve sprey tabancaları gibi çok çeşitli boyama aracı vardır” (Smith, 2010, s. 119). Fırçalar sulu boya, guvaş boya, akrilik boya ve yağlı boya gibi akışkan boyaların sürülmesinde en çok kullanılan malzemelerdir.

Boya, içerik olarak kendine has bir kimyaya sahiptir. Boyayı oluşturan ve bu maddeye renk veren, küçük molekül taneciklerinin oluşturduğu pigmentlerdir. Pigment partiküllerinin, “büyüklüğü ve şekli boyanın görünümünü ışık yoğunluğu, maddesel yoğunluk, donukluk, akışkanlık, fırçaya uygunluk gibi hususlarda etkiler” (Smith, 2010, s. 9). Bu partiküllerin resme etkisini Smith (2010, s. 9) şöyle örneklendirmiştir: “partikülün büyüklüğü resimde dengeyi de etkiler; suluboyada partikül küçüldükçe yüzeye yoğunluk ve şekil vermek o derece zor ve yavaş olur”. Yani bu maddenin yapısal özelliğindeki farklılıklar, boya türlerini belirlemektedir. Pigmentin oluşum şekline göre bakıldığında ise boyaları doğal ve yapay malzemelerden elde edilenler olarak sınıflandırmak mümkündür. İçerdiği mineraller bakımından bitkilerden, hayvanlardan ve doğadaki elementlerden elde edilen boyalar doğal; çeşitli kimyasal karışımlarla laboratuvar ortamında üretilenler ise yapay boyalardır. Yapay boyaların sanatçıların çoğu tarafından kullanıldığı bilinmektedir. Doğal boyalar ise sanatsal üretim felsefesi, kullanım olanaklarının çeşitliliği gibi nedenlerle daha az sayıdaki sanatçının tercihi olmuştur. Tüplerden çıkan boyaları doğa karşıtı bulan Yüksel Arslan DeFTERLER adlı kitabında (1996, s. 18)

yapay renklere duyduğum nefret, beni doğal renkler aramaya ve kişisel bir teknik bulmaya zorluyor. Tarihöncesi ve ilkel sanatçıların, minyatür ustalarının, Anadolu'da dokumacı kadınların (yün boyamak için) kendi boyalarını kendilerinin yaptıklarını biliyorum. Böylece kâğıt üzerine çiçekler, otlar, taş, kiremit, kömür, sabun, çürümüş odun parçaları benzin vb. sürterek çalışmaya başlıyorum

diyerek doğal boya kullanma nedenlerini açıklamıştır. Doğal boyalar sentetik boyalara göre kalıcılığı daha az olan boyalardır.

2.1.1. Renk

Renk, ışık yapısı ve yayılımıyla oluşmaktadır, dolayısıyla rengi etkileyen birincil faktör ışıktır. Smith' e (2010, s. 9) göre “değer veya ışıklılık, bir rengin ne kadar açık veya koyu olduğunu ifade eder. Değerdeki farklar, rengi farklı oranlarda beyaz veya siyahla karıştırarak” da elde edilebilir. Plastik sanatlar için düşünüldüğünde rengin uygulandığı zeminin açık ya da koyu olması da oluşacak görüntüyü değiştirmektedir.

Ana ve ara renkler dışındaki diğer renkler, açık ve koyuluktan ziyade, örneğin çok koyu mavi yerine lacivert, açık mor yerine eflatun gibi yeni isimler almıştır. Bunun yanı sıra renklere benzetme kullanılarak koyulan isimler de çoktur; yavruağzı, limon sarısı, mercan rengi, su yeşili, fildişi gibi. Temel altı renkten sarı, kırmızı ve mavi; doğada kendi haline bulunan, bir karışımdan elde edilemeyecek renkler olduğu için ana renkler olarak adlandırılır. Yeşil, turuncu ve mor ise ana renklerin karışımından oluştuğu için ara renkler olarak adlandırılır. Evrensel boya sektörüne bakıldığında renklerin tonlarına göre isimlendirildiği görülür. Parramon (2000, s. 60) sanatçıların en sık kullanmayı tercih ettikleri bu boya kadmiyum limon sarısı, orta kadmiyum sarısı, sarı okr, yanık siyena, yanık ombra, açık ateş kırmızısı, koyu garans kırmızısı, permanent yeşili, emerald yeşili, koyu deniz mavisi, koyu kobalt mavisi, Prusya, titan beyazı ve fildişi siyahı olarak sıralamıştır.

Boya kullanım şekli de özelliklerine göre farklılık gösterir. “Reçeteler, formüller ve teknik bilgiler, kendi tekniğini geliştirmek isteyen her sanatçı için bir başlama noktası olarak göz önünde bulundurulabilir” (Seymour, 2003, s. 11).

Boyamanın amaçlarından biri de renk vermektir ki bu renk kazandırma durumu sanatsal boyamanın en temel amaçlarından biridir. Renk seçimini etkileyense, kişinin o anki hisleri ve rengin kendisinde bıraktığı etki olmaktadır.

Renkler, psikolojik olarak insanları etkilemektedir. Bu etki sonucunda soğuk ve sıcak olmak üzere iki grupta sınıflandırılmışlardır. Kırmızı, sarı ve turuncu sıcak renkleri; yeşil, mavi ve mor ise soğuk renkleri oluşturmaktadır. Sıcak renklerin insanların içini ısıtan etkisine karşın soğuk renklerin daha ferah bir etki uyandırdığı saptanmıştır. “Örneğin kırmızı genellikle sıcak veya heyecan verici bir renk olarak tanımlanırken, mavi soğuk ve mesafelidir” (Ambrose & Harris, 2013, s. 106). Renkler, insanların kendini ifade etmeleri noktasında da belirleyicidir. Sahip olunan duygular yaşamdaki renk tercihlerini belirlemektedir. Seçilen kıyafetlerin renginden, evin duvarlarının rengine kadar yapılan birçok seçim insanların zevklerinin bir yansımasıdır.

Renkler insanlar üzerinde hem yaşam biçimine hem kişisel zevklere bağlı olarak farklı etkiler oluşturabilir, ayrıca “izleyicide duygusal tepki uyandırabilme yeteneği nedeniyle ana bir tasarım öğesidir” (Ambrose & Harris, 2013, s. 106). Özellikle endüstriyel tasarım ve grafik alanında renk, insanlarda uyandıracığı izlenim açısından kullanılan en etkili elemanlardan biridir. Örnek olarak ketçap kutularının kırmızı üretilmesi ya da güneş kremi kutularının sarı, turuncu gibi sıcak renklerden üretilmesi verilebilir. Her renk insanlarda farklı izlenimler uyandırmaktadır. Örneğin pembe sevecen, heyecan verici bir etkiye sahiptir. “Pembenin tonları, kadınsılığı iletebilme kabiliyeti nedeniyle moda ve kozmetik endüstrisinde başlıca kullanılan renklerdir” (Ambrose & Harris, 2013, s. 110). 20. yy’ın ikinci yarısında pembe, tekstil alanında kız çocukların kıyafetlerinin başlıca rengi olmuştur. Buna bağlı olarak pembe, erkek çocuklarla karşılaştırıldığında daha çok kız çocuklarının rengidir. Kız çocukları resimlerinde de sıklıkla pembe rengi tercih etmektedir.

2.1.2. Boya İçeriğini Oluşturan Malzemeler

Boyanın içeriğini oluşturan başta pigmentler; yağlar; reçineler; zamklar, kolalar ve sakızlar; mumlar; solventler ve değişik bağlayıcı maddeler olmak üzere yedi farklı malzeme vardır.

2.1.2.1. Pigmentler

Pigmentler, renk verici özelliğinden dolayı, minik zerrecikler halinde boyayı oluşturan en önemli elemanlardır. Birbirine tutunmuş bu zerreciklerin doğal ya da yapay olması, boyanın niteliğini de oluşturur. *Kimya Teknolojisi Pigmentler* adlı kitap (2008) “pigmentler herhangi bir çözültide çözünmeyen maddeler olup tane boyutları genel

olarak 1 mikronun altındadır. Özellikle renklerinden dolayı önem kazanan ve bu yüzden daha çok yüzey örtme işlemlerinde kullanılan, suda çözünmeyen anorganik ya da organik maddelerdir” ifadesine yer vermiştir.

Geçmişte imkanların sınırlı olması nedeniyle sanatçılar boyalarını doğal pigmentlerden elde etme yoluna gitmişlerdir. “Pigmentlerin çoğu günümüzde sentetik olarak üretilirler fakat tarih boyunca çeşitli minerallerden, bitkilerden ve hayvanlardan üretilmiştir: örneğin kahverengi sepya mürekkepleğinden, ultramarin mavi yarı değerli bir taş olan lacivert taşından elde edilir” (Chilvers, Osborne, Farr, 1994, s. 386). Boya teknolojisi sanatçılara daha geniş bir renk yelpazesi sunmakta ve çok özel durumlar dışında, sentetik boyalar sayesinde doğal boyalara ihtiyaç duyulmamaktadır.

2.1.2.2. Yağlar

Yağlar, boyanın resme daha iyi sürülmesi için uygun kıvama getirilmesine yardımcı olur. Yağın boyadaki kıvam arttırıcılığının yanı sıra sanatçılar tarafından kullanılmasının bir diğer nedeni de resme kattığı parlaklıktır. Önceleri toz boyaya mevcut yağın karıştırılmasıyla elde edilen yağlı boya, gerekli karışımın hazır olduğu kutularda satılmaktadır. İçindeki yağ, boyaya kazandırdığı kıvamla akışkanlık sağlamakta, hem de boyanın devamlı ıslak kalarak bozulmasının önüne geçmektedir. “Tüp içindeki boyalar da zamanla havadaki oksijenin etkisiyle sertleşir. Böyle kurumuş ve sertleşmiş boyalar yağ ve terebentin ile tekrar ezilerek macun haline getirilebilirse de bunların artık kullanılmaması daha doğru olur” (Çağlarca, 1986, s. 53).

2.1.2.3. Reçineler

Reçine, boyayı oluşturan tanecikler arasında tutucu görevi olan bir maddedir. “Doğal yapıştırıcıların elde edilmesinde ve boya sanayiinde kullanılır” (Sözen & Tanyeli, 2003, s. 200). Reçineler de pigmentler gibi hammaddelerine bağlı doğal ve yapay (sentetik) olarak sınıflandırılmaktadır. Doğal reçineler “canlılardan, ölmüş ağaçlardan ya da reçine fosillerden sağlanarak elde edilir. Yağdan daha koyu renk vermelerine ve daha az berrak olmalarına rağmen bitmiş resimlerin cilalanmasında ve yağlıboyalarda medyum olarak kullanılır. Reçineler sert, cam gibi kristal özellikleri olmayan yapısı oturmamış katı malzemelerdir” (Smith, 2010, s. 34). Yapay reçineler ise kimyasal işlemlerle laboratuvar ortamında oluşturulurlar. Reçinenin, bileşiminde en çok kullanıldığı boya türü yağlı boyadır. “Suda çözülmezken organik çözücülerle

temaslarında kısmen ve/veya tamamen çözülebilirler. Bu aşamada yine bitkilerden elde edilen ama suda çözülebilen sakızlarla karıştırmamalıdır” (Smith, 2010, s. 34).

2.1.2.4. Zamklar, Kolalar ve Sakızlar

Zamklar, kolalar ve sakızlar da boyalar için önemli medyum görevi üstlenirler. Bu içerik malzemeleri de hem bitkilerden hem de hayvanlardan elde edilebilmektedir. Reçinenin aksine suda çözülebilir özelliktedirler. “Genel olarak yapıştırıcılarda ve suluboyalarda bağlayıcı madde olarak kullanılırlar” (Smith, 2010, s. 36).

2.1.2.5. Mumlar (Vakslar)

Günlük hayatta önceleri aydınlatma ve ardından bir aksesuar işlevine yönelik üretimi yapılan mumlar “serbest asit, alkol ve hidrokarbon içeren yoğun yağlı asit ve yağlı alkol esterlerinden oluşurlar. Ağır, kalıcı ve dayanıklı olduklarından ısı ve mekanik hasarlardan korundukları sürece varlıklarını koruyabilirler” (Smith, 2010, s. 37). Mumlar yağlı boya, sulu boya ve kuru boyada da kullanılmasına rağmen daha çok pastel boya hammaddesi olarak kullanılmaktadırlar. Mum, enkaustik (ankostik) resim tekniğinin temel malzemesidir. Mumun eritilip renklendirilmesiyle yapılan bu tekniğin tarihsel süreçte en eski örneklerine Antik Yunan döneminde rastlanmaktadır.

2.1.2.6. Solventler

Solventler, çözücü maddelerdir. “Katı yoğun bir maddenin çözülüp daha ince form almasını sağlayan sıvılara denir. Çözülüp incelemek için o maddenin elektriksel özelliklerine ve moleküler yoğunluğuna bağlıdır; küçük molekülü yapılar büyük molekülü yapılara oranla daha çabuk çözülürler” (Smith, 2010, s. 37). Akışkan tüm boya türlerinin solventi mevcuttur. “Sanat alanında yaygın olarak kullanılan solventler su, terebentin, tiner ve petrol’dir. Solventlerin büyük çoğunluğu tehlikeli maddelerdir” (Keser, 2009, s. 317). Bu yüzden üzerlerinde yanıcı olduklarına dair uyarı işareti bulunmaktadır.

2.1.2.7. Bağlayıcılar

Koruyucular, plastizerler, kimyasal bileşim olan yüzey aktif maddeleri ve koyulaştırıcılar; boyanın uygulandığı zemine daha sağlıklı biçimde tutunmasını sağlayan bağlayıcı maddelerdir.

Koruyucular “daha çok sulu ve akrilik boya uygulamalarında, boya içinde bakteri oluşumunu yavaşlatmak ve yüzeyde küf oluşumunu geciktirmek için kullanılırlar. Bir kısım bakteri oluşumu, özellikle suluboya çalışmalarda eserin sağlamlığını olumsuz etkileyebilir” (Smith, 2010, s. 40).

Plastizerler, plastikleştirici anlamı taşıyan tuval yüzeyine de uygulanan ürünlerdir. Boyanın yüzeye daha iyi tutunmasına yardımcı olurlar. Sulu, guvaş ve akrilik boya imalatında yoğunlukla kullanılmaktadırlar.

Kimyasal bileşim olan yüzey aktif maddeleri “yani aktif yüzey ajanları iki yüzey arasındaki gerilimi azaltmak için kullanılırlar (pigmentle bağlayıcı medyum ya da sıvı boya ile boya destekleyici madde arasında gerilme gibi). Yüzey aktif maddeleri; nemlenme, arınma, köpürme gibi bir takım reaksiyonlara sebep olabilirler” (Smith, 2010, s. 41).

Koyulaştırıcılar, resim yapma aşamasında özellikle akrilik ve yağlı boyalarda, boyaya kıvam kazandırmak için kullanılırlar. Özelliği, kıvamı arttırmasına rağmen kurumada gecikmeye neden olmamasıdır.

2.1.3. Boyanın Tarihçesi

İnsanlar, en eski örnekleri mağara duvarlarında görülen resimleri, birbirleriyle iletişim kurmak, dini bir ayin ya da en basit duygu ve düşüncelerini ifade etmek için yapmış olabilirler. Her ne sebeple olursa olsun, çizdikleri resimleri renklendirme ihtiyacı hissetmişlerdir. Resimlerin üretim süreci için, mağara resimlerini araştıran Clottes “mağaralarda, resimlerin yapılışına eşlik eden törensel etkinlikler, boyanın üretilişi sırasında da aynı işlevi görmüş olabilirler” (Lewin, 2000, s. 193) demiştir. O dönemde insanlar buldukları bu maddeyi geliştirme yoluna gitmişlerdir.

Yaratılan resimlerin hayatını uzatma arzusu insanların, renk moleküllerini sabitleştirici bir maddeyi bulmasına neden oldu. Bu cinsten bir maddenin bileşiminin ne olduğunu söylemek olanaksızdır. Yağ, bitkisel özler, reçineler kullanıldı. Mas-d’Azil ve Altamira mağaralarındaki çok eski resimlerin bu güne kadar kalmasını sağlayan bu maddelerdir (Rudel, 1991, ss. 10,11).

Son olarak 1994'te keşfedilen Chauvet mağarasındaki resimleri oluşturan maddeler ise radyokarbon yöntemiyle incelenmiştir. Bell'e göre (2009, s. 13) bu resimler "kendine güvenen ve gelişmiş bir grafik dilinin varlığını gösterir".

Toprak, taş, bitkiler, hatta kan, boya olarak kullanılan ilk malzemeler olmuş, zaman içerisinde oluşturula gelen karışımlarla daha etkili hale getirilmeye başlanmıştır. Geçmişe dönüp bakıldığında en eski boya örneklerinin mağara resimlerinde kullanıldığı görülmektedir.

Demir cevherinden elde edilen kırmızı aşı boyasının MÖ ykş. 15000'lerde mağara resimlerinde kullanıldığı bilinmektedir. Çin'de de ilk doğal boyalar MÖ 3000'lerde dokumaları renklendirmek için kullanılmıştır. Hindistan'da MÖ 2500'lerde kökboyanın yanı sıra indigodan (çivit) yararlanılmış, Mısır'da da MÖ 2000'e ait sarı, kırmızı ve yeşil keten mumya örtüsü parçaları bulunmuştur (Rona & Beykan, 1997, s. 280).

Boya kullanımı bu alanla sınırlı kalmamıştır. İnsanın boyaya ihtiyaç duyma sebebi görsel zevki olmuş, ama zamanla bu ihtiyaç da şekil değiştirmiştir. Evler hijyen amaçlı badana boya yapılmış, ahşap eşyalar böceklenmemesi, metal olanları ise paslanmaması için boyanmıştır. Böylece insanlar boya elde etme yönteminde ve elde ettiği boyanın işlevinde farklı denemelere yönelerek bu alana çeşitlilik getirmiştir. Boya üretiminde geliştirilen metotlar ve bununla birlikte gelişen endüstri, her alanda olduğu gibi sanat alanına da boya anlamında çığır açıcı yenilikler, yeni ürünler getirmiştir. "Geçmişte sanatçılar kendi boyaalarını kendileri yaparken kas kuvveti ve levhalardan yararlanırlardı. Bu renkler genellikle tutarsız olurdu ve ayrı bir yerde tutularak kullanmadan önce yine bir yayma ve yumuşatma işlemine tabi tutmak gerekirdi" (Smith, 2010, s. 9). Oysa artık istenilen boya türüne ulaşmak da, boyayı uygulamak da çok kolay hale gelmiştir.

2.1.4. Boya Türleri

Farklı türleri olan boyaların kullanıldığı yere ve kullanım şekline göre sınıflandırılması mümkündür. *Motorlu Araçlar Teknolojisi Solvent Bazlı Boya Modülü 1* adlı kitapta (2006, s. 5) "boyalar pas önleme özelliklerine, bağlayıcı çeşidine, kuruma durumuna, inceltirme durumları, uygulama şekillerine, insan üzerinde bıraktıkları etkilere, kullanım alanlarına, ve son kat rengine, göre çeşitler ayrılır".

Kullanım alanlarına göre boyalar da kendi içinde inşaat boyaları, gıda boyaları, otomotiv boyaları, ahşap boyaları, tekstil boyaları ve sanat boyaları gibi türlere ayrılmaktadır.

2.1.4.1. Sanat Boyaları

Sanat boyaları, özellikle sanatsal çalışmalarda kullanılmak amacıyla üretilen boyalardır. Fakat bununla birlikte uzun zamandır sanatsal üretim, sanat boyaları dışında kalan matbaa boyası, sanayi boyası, zift gibi boya türleri ile de yapılmaktadır.

Sanat boyalarını karıştırmada, renkler arası ya da tonlar arası geçiş yapmada karıştırma çubukları, pamuk topları, süngerler, fırçalar, spatulalar, farklı malzemelerden oluşturulan araçların (dal parçası, kâğıt ya da karton, bez parçaları v.b) yanı sıra el de kullanılabilir. Kâğıt, karton, zımpara kâğıdı, kumaş, tahta, sert plastik, cam, tuval, duvar, farklı objeler, heykeller ve insan bedeni sanat boyalarının uygulandığı yüzeylerdir. Bu anlamda boyanın uygulanacağı yüzey geleneksel malzemelerin ötesine geçmiş durumdadır. Söz konusu yeni malzemeler boyanın yüzeye uygulanma şeklini de zenginleştirmiştir.

Sanatçıların tercih ettikleri malzemeler üsluplarını destekler. “Sanatçılar, malzemelerin kullanım özelliklerini bilmeden çalışmalarında yeterli gelişim ve ilerlemeyi gösteremezler” (Seymour, 2003, s. 11). Bu, daha genelde teknik olarak adlandırılacak yeterlilik düzeyidir. Çoğunlukla teknik ve boya türleri ortak bir şekilde adlandırılırlar.

Sanatsal çalışma boyaları: Kuru boya, pastel boya, sulu boya, guvaş boya, akrilik boya, yağlı boya, toz boya, parmak boya, keçeli kalem boya, cam boyası ve kumaş boyasıdır.

2.1.4.1.1. Kuru Boya

Kuru boyalar aslında renkli kalemlerdir. Daha çok çizim yapmada kullanılsa da bir boyama tekniği olarak görülmektedirler. “Yapısı kurşun kalem gibi olan ve çizildiği zaman renkli izler bırakan kalemlere ‘kuru boya’, bu boyalarla yapılan resimlere de ‘kuru boya resim’ denir” (Kılıçkan’dan akt. Yılmaz, 2009, s. 45). Kuru boya silinebilir, kullanımı kolay görülen boya türlerinden biridir. Kuru boya kalemler “renklerle tanışmak isteyen biri için iyi bir seçimdir. Kullanımları kolaydır, bildik grafit kalemleri

gibi tutulurlar ve birkaç renkle başlayıp yavaş yavaş geniş bir koleksiyon oluşturabilirsiniz” (Harrison, 2006, s. 28).

Kuru boya, bir yüzey boyama malzemesi olmasının yanı sıra çizim amacıyla da kullanılan bir boyadır. Picasso'nun 'Koyun Tutan, Flüt Çalan Adam ve Kafalar' adlı çalışmasında (Resim 1) yüzey oluşturmak yerine daha çok çizgisel bir anlatımı tercih ettiği görülmektedir.

Resim 1: Pablo Picasso, Koyun Tutan, Flüt Çalan Adam ve Kafalar, 1954, kâğıt üzerine kuru boya, 50x65 cm

Boya üretimindeki yeniliklerle renk pigmentleri, vernik ve tutkal karışımından oluşturulan kuru boyanın dayanıklılığını giderek arttırmıştır. “Ressamlar kuru kalem bugün hem eskiz çizimlerinde hem de normal çalışmalarda gittikçe daha yaygın kullanılmaktadır. Ama bu araç geçmişte esas olarak illüstrasyon çalışmalarına uygun görüldü ve bugün de o alanda hala yaygın olarak kullanılmaktadır” (Harrison, 2006, ss. 30, 31).

Kuru boyanın uygulanması su ve yağ ile kıvam kazanan boyalarınki kadar zahmetli değildir ve bir kalemtraş, bir silgi dışında, bazen onlar olmadan da yardımcı malzemeye gerek duyulmadan kullanım imkânı sunar. “Sadece çizim aracına biraz daha fazla ya da az baskı uygulayarak ve aracın beyaz ya da başka bir renk olabilen yüzeyin rengi üzerindeki etkisini gözlemleyerek akromatik ya da tek renkli tonal çeşitlilik sağlanabilir” (Davis, 2011, s. 8).

Buna rağmen kuru boya, olanakları sınırlı bir malzemedir. Guvaş boya ya da sulu boyada olduğu kadar kolay valör oluşturmak mümkün değildir. Kuru boyanın uygulanmasında açıklık ve koyulukları sağlamak elin şiddetine bağlıdır. Boya kalem

zemine ne kadar az bastırılarak uygulanırsa, renk o kadar açık; tutulan boya kalemi ne kadar çok bastırılırsa o kadar koyu renk elde edilir. Renkleri birbirine karıştırmak için ise açıktan koyuya doğru, tonlar karıştırılmadan uygulanır. “Renkli kalemler zengin renklere sahip eserler ortaya çıkarabilir. Bu, gerçek modelin tam bir betimlemesi olabilir; modelin değiştirilmesini ve hatta onun geliştirilmesini mümkün kılabilir” (Davis, 2011, s. 68).

Kuru boya ince uçlu bir boya olduğundan geniş yüzeylerin boyanması için elverişli değildir. Fazla ayrıntı gerektiren kompozisyonların renklendirilmesinde daha uygundur. Ayrıca boyama yaparken kalemin hareket ettirilme yönü de çok önemlidir. Örneğin bir alanın sağdan sola doğru ya da yukardan aşağıya doğru aynı yönde boyanması düzgün bir görünüm sağlarken, aynı alanda farklı yönlerde doğru yapılan boyama hareketi, resimde karalama gibi görünebilir.

Bir resim malzemesi olarak kuru boya türüne çocuklar daha yatkındır. Çünkü yazma gereci olarak kullanılan kalemle biçim olarak benzerdir. Özellikle ilköğretim 1. sınıf öğretmenleri, boyama çalışmalarını çoğunlukla çocukların daha iyi bir şekilde kalem tutabileceği psikomotor becerilerini geliştirmek için, öğrencilerinden resimlerini kuru boyayla boyamalarını isterler.

Kuru boyaların piyasada çap ve boy olarak iki çeşidi bulunmaktadır. Biri standart kalem uzunluğunda olanlar diğeri standardın yarısı uzunluğundaki kısa boylu olanlardır. Çap olarak da standart bir tahta kalem ebadında olanıyken bir de standardın iki katı çapa sahip jumbo boya bulunmaktadır. Boya kutuları 6’lı, 8’li, 10’lu, 12’li, 18’li, 24’lü, 36’lı olarak ve profesyoneller için daha fazla renk çeşidi ile bulunmaktadır. Pek çok marka bulunmakla birlikte en iyi kuru boya markaları şunlardır: Faber Castel, Pritt, Fatih, Stabilo ve Adel. Kalitesiz ürünlerde en çok karşılaşılan sorun, boya ucunun sık sık kırılması ya da renklerin, sürüldüğünde görüldüğünden çok daha açık, belirsiz bir tonda çıkmasıdır. Bu da çocukların resimlerini olumsuz etkilemektedir.

Kuru boya çalışmalarda çizgi izinden rahatsız olanlar ve sulu boya etkisini beğenen fakat özel bir beceri gerektiren sulu boya tekniğine uzak olanlar için son yıllarda yeni bir boya türü daha üretilmiştir. Yalnızca kuru boya gibi kullanılmasının dışında bu boyayı farklı kılan, su ile resme, sulu boya etkisi kazandırılabilmesidir. Akvarel olarak adlandırılan bu sulu-kuru boya kalemleri kuru boyaya benzer, ek olarak kutuda bir de uygulama fırçası bulunmaktadır. Kırtasiyelerde yaygın olarak Faber Castel marka akvarel boyalar mevcuttur. “Suda-çözünen kalemlerle renk karıştırma imkânlarımız artar. Su ile ıslatılmış bir alanda rengi yapıp fırçayla düzeltebilirsiniz,

renkleri birbiri üstüne sürebilirsiniz; biraz daha su kullanarak ikinci rengi birincinin içine karıştırabilirsiniz” (Harrison, 2006, s. 31). Uygulama sırasında sulu-kuru kalemle çizilen ve boyanan kompozisyonda, suyla ıslatılan fırçanın boyalı alanlar üzerine sürülmesiyle kuru alanlarda boyanın dağılması, sulu boya etkisi yaratmaktadır. “Pek çok sanatçı suda çözülebilen renkli kalemleri, renkleri o kadar da yoğun olamayan geleneksel renkli kalemlerle verilen renge karşı bir kontrast oluşturması için kullanır” (Davis, 2011, s. 20).

2.1.4.1.2. Pastel Boya

Pastel boyanın içeriğini oluşturan malzemeler ve uygulama aşaması basit, oluşturduğu etki ise bir o kadar güçlüdür. “Pasteller, tutkal diye de bilinen arapzankı ile birleştirilmiş renk pigmentlerinden ve alçıdan veya beyaz kireçtaşı tozundan oluşan çubuk formunda üretilirler” (Cerver, 2005b, s. 6). İçeriğe katılan yağ da, miktarına göre pastelde farklı bir çeşit oluşturur. Pastellerin kullanımından önce sanatçıların resimlerinde daha çok tempera ve yağlı boya kullandıkları görülmektedir.

İlk pasteller çizim gereçlerinin bir uzantısı olarak gelişmişlerdir. Cennino Cennini 1437’de yayınlanan *The Craftsman’s Handbook* adlı kitabında o zamanın sanatçılarının üç-tonlu eskizleri renkli kâğıt üzerinde kömür ve beyaz tebeşir kullanarak nasıl yaptıklarını ayrıntılı bir şekilde ele almıştır. On beşinci yüzyılın sonunda Leonardo da Vinci demir oksit ile pigment ve tebeşiri karıştırarak ilk sangin-renkli çizim gerecini yapmıştır. On altıncı yüzyılın sonunda renkli çubuklarla yeni bir çizim tekniği geliştirilmiş ve pasteller doğmuştur (Heywood, 2003, s. 11).

Çizimlerin boyanmasında renkli tebeşirler kullanılmıştır. Pastel boyalarla daha çok çizim yapılmıştır. “On altıncı yüzyıl Venedik portre sanatçısı Rosalba Carriera, pastelleri bir eskiz ve çizim gerecinden önemli bir boyama aracına dönüştüren ilk sanatçı olmuştur, sonrasında Maurice-Quentin de la Tour ve Jean Baphiste-Simeon gibi sanatçılar bu çizim aracı ile neler yapılabileceğini göstermişlerdir” (Heywood, 2003; Smith, 2010). Bin sekiz yüzlü yılların sonlarında Fransız ressam Edgar Degas’ın çalışmalarına bakıldığında (Resim 2) pastel tekniğini başarıyla uygulayan sanatçılardan biri olduğu görülmektedir.

Resim 2: Edgar Degas, Patini Düzeltme Balerin, 1880-5, kontraplağa monte edilmiş kâğıt üzerine pastel boya, 47,2x43cm

Yapım aşamasında kalıplara dökülen pastel boyalar arasından köşeli olanlar özellikle çizim için, daha geniş uçlu olanlar ise boyama için daha uygun bulunmaktadır. Bazı kaynaklarda krayon olarak da adlandırılan pastel boya, oluşumundaki pigmentin medyum türüne ve miktarına göre sert, yumuşak, kuru ve yağlı gibi türlere ayrılmaktadır. Yağlı, yumuşak pastel türlerinde pigmentleri birleştiren, tutkal ya da zambak değil; yağdır. “Çok kişi pasteller içindeki pigmentlerin yani boya maddelerinin, yağlıboya ve suluboyalarda kullanılanlar ile aynı olduğunu bilmez; bu boyalarla pastel arasındaki tek fark yapım işlemindedir” (Blockley, 1985, s. 11). Ayrıca yağ miktarı fazla olan pastel boyalar daha yumuşaktır ve kullanım esnasında ısınıp eğilebilir. Daha kuru olan pasteller aynı zamanda daha sert olduğundan kırılmaları da daha zordur. “Pastelin kalitesi, pigmentin kalitesi ve miktarıyla ilgilidir. Neredeyse tamamen pigmentten oluşan bir pastelin renklendirme ve kaplama gücü çok fazla olacaktır” (Parramon, 2011, s. 7)

Pastel boya da kuru boya gibi, kullanımı esnasında fazla yardımcı malzeme gerektirmeyen, sulu boya, akrilik boya ya da yağlı boya kadar zahmetli olmayan bir boyadır. Dış kısımları koruyucu kâğıt ile kaplıdır. Bu kâğıt, boyanın ele bulaşmasını ve boyanın, tutulmadan kaynaklanan ısıyla yamulmasını önler. Buna karşın kuru boya kadar sert olmayan yapısı ve içeriğiyle çok başarılı tonlamalar ve renk geçişleri

yapmayı mümkün kılar. “Hem yağlı hem kuru türleriyle yapılan resimler, üzerine resim bitirildikten sonra fiksatif sıkılarak sabitleştirilir” (Sözen & Tanyeli, 2003, s. 187).

Kuru pasteller elle kâğıda yedirilerek dokusal anlamda olmasa da görsel anlamda adeta yağlı boya tadı veren valör oluşturma imkânı sağlar. Ayrıca pastel boyada renklerin birbirine karıştırılması sıvı içerikli boyalar kadar kolay olmadığından üreticiler boya imalatında renk skalasını çok geniş tutmuşlardır. Öyle ki, piyasada toz pastel ya da kuru pastel olarak 120’li kutu bile bulunmaktadır. “İyi, profesyonel pastel markaları özellikle yumuşak pastellerde geniş bir renk seçeneği sunar. Bunun nedeni pastellerde renkleri karıştırma olanağının renkleri karıştırma, sürtme tekniği gibi kuru boya teknikleriyle sınırlı olmasıdır” (Davis, 2011, s. 16). Pastelde renklerin homojen olarak karışmasından söz edilemeyebilir; ama renkleri üst üste uygulayarak farklı tonlara ulaşmak mümkündür. Pastel boyada “başka renklerde elde etme ya da ton çeşitlemesi için boyayı suyla inceltme gibi bir şansımız olmadığından hangi renklere ve renklerin hangi tonlarına ihtiyacınız olduğunu çalışmaya başlamadan önce belirtmeniz gerekir” (Chaplin, 2008, ss. 6, 7).

Yağlı pastellerle de renkler daha canlı, dolayısıyla daha parlak görünür. Elle zemine yedirmek mümkün olsa da dört dörtlük bir geçiş sağlamak zordur. Kazıma tekniği bu boya ile yapılabilecek en güzel tekniklerden biridir. Öncelikle zeminin pastel boya ile kaplanarak, ardından bir kat daha pastel boya sürülerek yüzeyin istenen biçimde sert bir araçla kazınmasıyla oluşturulan resimler, izleyiciyi etkiler. Ancak üçüncü bir katı, boya kabul etmeyecektir; pastelin yoğunluğu bazen ikinci bir pastel katı bile kabul etmeyebilir. Yer yer sonraki sürülen boya soyularak alttan ilk sürülen boyayı görünür kılar. İçeriğindeki yağdan ötürü karışık teknik çalışmak istenildiğinde pastel boya, üzerine sulu boya ve guvaş boyaları kabul etmez.

Pastel boyaların biçimleri ayrıntı gerektiren küçük alanların boyanmasına elverişli değildir. Silinebilir olsa da, tam olarak kaybolmaz ve bir miktar iz bırakır. “Kuru olduğundan kâğıdın ya da boyanın kurummasını beklemek gibi sinir bozucu bir yanı yoktur. Kuru boyayı elimize alır, rengi doğrudan resmin yüzeyine aktarıyoruz. Bu boya içinde yağ ya da zamanla sararıp çatlamalara yol açabilecek vernik bulunmadığından yağlıboyadan daha uzun ömürlüdür” (Blockley, 1985, s. 9).

Pastel boya, eğitim sürecinde en yaygın kullanılan boya türüdür. Kalın yapısından ötürü çocuklarca kavranması ve tutulması kaleme göre daha kolaydır. Geniş yüzeyleri boyamak, yağlı yapısı zemin üzerinde kaydığı için daha kolaydır ve daha az zaman alır. “Kolay sonuç ve çabuk resim yapma imkânı verme gibi özelliklere sahip

olmasından dolayı okul öncesinden ortaöğretim sonrasına kadar sanat eğitiminde tercih edilen bir boyama tekniği malzemesidir. İlköğretim okulları için uygun olanı daha çok yağlı pasteldir” (Yılmaz, 2009, ss. 45, 46). Atölye ortamı gerektirmeksizin sınıflarda da uygulama imkânı bulunmaktadır. Kırtasiyelerde yaygın olarak 6’lı, 8’li, 12’li, 18’li, 24’lü, 36,’lı paketlerde satılmaktadır. Monami, Faber Castel, Fatih, Adel ve Pritt iyi sonuçlar alınabilecek belli başlı pastel boya markalarındandır.

Pastel boya, sulu boya ve guvaş boyada ihtiyaç duyulan fırça gibi araçlar kullanılmadan uygulanabilir. Çalışma sürecinde farklı etkiler yaratma isteğine bağlı olarak, sünger, peçete, kulak pamuğu ve silgi gibi malzemelerden yararlanılabilir. “Pastelle her tip kâğıt kullanılabilir, her ne kadar pastel için özel olarak tasarlanmış olan kâğıtlar renklerin güzelliğini arttırsa da bunlar, yüzeyde özel bir stil ihtiyacı duyan sanatçıya önerilir” (Cerver, 2003, s. 13). Çalışmanın özelliğine göre düz ya da dokulu kâğıtlar kullanılabilir. Kalitesiz pastel boyalar, içeriğindeki renk pigmentlerinin de azlığından kaynaklı, boyandığında canlı görünümünden uzaktırlar ve kâğıt yüzeyinde düzgün bir görünümünden uzak, pütürlü kalıntılar bırakırlar.

2.1.4.1.3. Sulu Boya

Sulu boya, toz boya zerreciklerinin bağlayıcılarla bir araya getirilip yoğunluk kazandırılmış halidir. “Suluboya resim, adından da anlaşılacağı üzere, su esaslıdır. Suluboyanın kendisi ise esas olarak zamk (arapzamkı) ve renk pigmentlerinden oluşur” (Cerver, 2003, s. 5). Sulu boyanın geçmişine bakıldığında çeşitli kaynaklar 15. yy’da ressam Albrecht Dürer’in boya pigmentlerini suyla karıştırarak ilk sulu boya örneklerini verdiğini söylese de “günümüzden tam 33.000 yıl önce mağara duvarlarında suluboya ile yapılmış hayvan motifleri” (Özer, 2012, s. 9) olduğu keşfedilmiştir.

Uzak Doğu’da, özellikle Çin’de sulu boya eserlerle daha sık karşılaşılırken Avrupa’da sulu boya, yağlı boyadan daha popüler olamamıştır. “Geçmişte sanat hamileri ve resim satın alanlar, özellikle ısmarlama portrelerde büyük ebatlı çalışmaları ve etkileyici bir görüntü arz eden yağlı boyayı tercih ediyorlardı” (Harrison, 2006, s. 72). 18. yy.’a değin çeşitli ressamlarca sulu boya tekniğinde denemeler yapılmıştır. “On yedinci yüzyıl boyunca Hollandalılar manzara resmi yoluyla sulu boya tekniğini daha da ileriye taşıdılar” (Seymour, 2003, s. 335). Frances Towne ve Thomas Girtin (Resim 3) gibi ressamların çalışmalarında da sulu boya tekniği görülmektedir. “Suluboyanın boya katları oluşturulması, sulandırılması, silinmesi, kazınması gibi farklı

metotlarla geliştirilmesi işlemine önderlik etmek de Turner'a düşmüştür" (Smith, 2010, s. 126). Boya kullanımında değişik teknikler geliştirilmeye başlanmıştır. Uygulama için boyanın yanı sıra suya ve bir fırçaya ihtiyaç vardır. Tabii bu yardımcı malzemelerin çeşitlenmesi de zamanla sanatçıların farklı sulu boya tekniklerini keşfetmelerine imkân sağlamıştır. Günümüzde de uygulanan en yaygın sulu boya teknikleri; sulu, kuru ve ton lokal yöntemleridir.

Resim 3: Thomas Girtin, Wetherby Köprüsü, 1800, kâğıt üzerine sulu boya ve kurşun kalem, 31,75x52,07 cm

Sulu yöntem; kâğıt yüzeyinin boya sürülmeden önce ıslatıldığı yöntemdir. Islak yüzey üzerine sürülen boya kolaylıkla dağılarak güzel etkiler oluşturur. "Suluboyanın gerçek şeffaf etkisini bulabileceğimiz, akıcılığını hissedebileceğimiz 'şiir' gibi bir anlatım sunan teknik, 'ıslak zemin üzerine' çalışılan suluboya tekniğidir" (Çeken, 2005, s.101). Bu yöntemde keskin hatlar yoktur, boya etkisi, hafifleyerek kaybolur.

Kuru yöntem; fırçanın suyla ıslatılıp alınan boyanın kuru zemin üzerine sürüldüğü klasik yöntemdir. "Birinci yöntem suluboya çalışma yöntemi 1925 yılında Paris'te toplanan <<International de Dessins>> kongresinde uygulanarak kabul edilmiştir. Bu metodun sinema şeridi gibi durum durum gelişmesi, öğretim yönünden de pedagojik bir öneme temel olduğu anlaşılmıştır"(Çağlarca, s. 26).

Ton lokal yöntemi; aşamalı olarak gelişen sulu boya yöntemidir. Dikkat edilmesi gereken "üst üste sürülecek tonların kurumasını beklemektir. Bir ton üzerinden aynı tonun aynı valörü geçilirse ve bunun da üzerine üçüncü kez aynı tonun aynı valörü

sürülürse birbirinden daha koyu tonlar elde edilir” (Çağlarca, s. 29). Bu aşamalı boyama açıktan koyuya doğru yapılmazsa istenilen renge ulaşmak için geri dönüş olmayabilir.

Sulu boyayı diğer tekniklerden ayıran en önemli özelliği, renklerin açıklık ve koyuluklarının alınan su miktarıyla oluşturulmasıdır. Bu yüzden renk değerleri beyaz boyayla değil de su ile sağlanır. Uygulama aşamasında kompozisyonun çizimi oldukça açık bir tonda, bastırılmadan yapılmalıdır. Aksi halde sulu boya bütünüyle transparan bir boya olduğundan kalem izleri, resim boyansa dahi görünecektir.

Sulu boya, diğer boya türleri ile karşılaştırıldığında daha sabırlı olmayı gerektiren bir çalışmadır. “Sulu boya tabakaları oluşturmak için çok fazla su gerekir. Bir tabaka üstüne öbürü sürülerek renkler oluşturulur ama belirli etkileri yakalamak ve boyanın çamur deryasına dönüşmesini önlemek amacıyla tekrar boyamadan önce ilk sürülen boyanın kurumasını beklemek gerekmektedir (Monahan, 2010, s. 16). Aksi takdirde yapılması amaçlanan renk değil de başka bir renk oluşabilir. “Yeni başlayanların çoğu boyayı ve malzemeleri tam anlamıyla anlayamadıkları için başarısızlığa uğrarlar ve bu nedenle de sulu boyaya, yağlı boya veya baskı boyasına yaklaştıkları gibi yaklaşırlar. Sonuçta kâğıtları buruşur, ıslak boyalar akıp çamur birikintilerine benzer” (Monahan, 2010, s. 8).

Sulu boya için çeşitli fırçalar üretilmiş olmasına rağmen yuvarlak uçlu fırçalar daha çok tercih edilir. “Suluboyayı suluboya yapan, ona eşsiz canlılığını kazandıran, fırçanın taşıdığı su ve nemi kullanma biçimidir” (Sanmiguel, 2007a, s. 45). Fırça büyüklüğü arttıkça su taşıma ve boya alma kapasitesi de artar. Fırçanın üzerindeki numaralar arttıkça, fırça büyüklüğü de artar. “Suluboyada, ıslandığı zaman ucu sivrileyen fırçalar tercih edilmelidir. Öğrencilere, fırça satın alırken, ıslatarak ucunun sivri hale gelip gelmediğini test etmeleri tavsiye edilmelidir” (Yılmaz, 2009, s. 47).

Resimde hedeflenen renklerin elde edilmesinde süreç içerisinde fırça temizliği de önemli bir yer tutar. Aksi takdirde uygulanan renkler kirlenir. Sulu boya ile resim yaparken rengin çamurlaşmaması için su kabındaki suyun sık sık değiştirilmesi gerekir.

Kâğıt seçimi sulu boya resim için dikkat edilmesi gereken bir konudur. İnce hamurlu kâğıtlar, suyu kaldıramayarak yer yer kabarmalara, dalgalanmalara, kâğıt yüzeyinin soyulmasına hatta yırtılmalara sebep olur.

İlk ve orta kademeli okullarda görsel sanatlar dersinde, kuru ve pastel boyadan sonra en çok uygulanan boya türü sulu boyadır. Sınıflarda kullanılan sulu boyanın, su değişimi ve fırça temizliği gibi durumlardan dolayı atölye ortamında yapılması daha uygundur.

Son yıllarda sıvı olarak da satışı sunulan sulu boya, yaygın olarak tablet biçiminde üretilip satılmaktadır. Kırtasiyelerde çoğunlukla en az 6'lı olmak üzere, 8'li, 12'li, 18'li ya da 24'lü tabletler halinde bulunurlar ve bunların çoğunda bir adet uygulama fırçası ve olası yanlışları giderme amaçlı bir de kapatıcı yer almaktadır. Lukas, Pelikan, Faber Castel, Adel ve Prince en kaliteli sulu boyalardandır. “Suluboyaların fiyatı pigmentlerin kalitesi ve bunların boyadaki konsantrasyonlarınca belirlenir. Kaliteli bir boya büyük miktarda su ile inceltilebilir ve rengini kaybetmez, çünkü bileşiminde % 50 pigment vardır” (Parramon, 2008a, s. 6). Kalitesiz ürünlerde karşılaşılan en yaygın problem, fırça boyaya ne kadar sürülürse sürülsün rengin fırçaya dolayısıyla da kağıda geçmemesidir. Bazı sulu boya tabletlerinde ise boyayla birlikte fırça aracılığıyla kâğıda, minik tanecikler halinde çözülmemiş boya parçalarının yapışması kötü bir görünüme neden olur.

2.1.4.1.4. Guvaş Boya

Guvaş boyayı, içerik olarak sulu boyadan ayıran fark, daha fazla zank olması ve tebeşir de eklenmesidir. “En önemli fark ise suluboyada beyazın bulunmamasıdır; çünkü beyaz saydam olmayıp yoğun bir renktir. Suluboya için kâğıdın beyazlığı dışında beyaz yoktur. Bunun aksine guvaş renkleri arasına beyaz girer” (Comamala, 1993, s. 6). Guvaş boya, sulu boyanın kapatıcı hali olarak düşünülebilir.

Sanat tarihine bakıldığında guvaşa yakın türler olsa da guvaş boya tekniğine fazla rastlanmamaktadır. “Eski Mısır resimlerinde (...) guaşa benzer bir boya (Bal veya zankla yapılmış) kullanıldığı görülmüştür. Ortaçağ Avrupa'sında da yazma kitap minyatürleri bir guaş tekniğiyle gerçekleştirilmiştir. Rönesans'ta kullanımı azalan guaş, 18 yy. Fransız ve İtalyan resminde yeniden yaygınlaşır” (Sözen & Tanyeli, 2003, ss. 94, 95). Yirminci yüzyılda da yağlı boya kadar popüler olmasa da Jacob Lawrence (Resim 4) gibi modern sanatçıların resimlerinde kullandıkları bir boya türüdür. Guvaş boya, büyük alanların boyanması için maddi yönden elverişli değildir; çünkü küçük kutularda satışa sunulduğundan pahalıya mal olur. Guvaş boya yapılacak çalışmaların renk tasarımı yapılırken, taslak ve eskizlerde, özellikle de reklam ve grafik sektöründe tercih edilmektedir.

Resim 4: Jacob Lawrence, Ütücüler, 1943, kâğıt üzerine guvaş boya, 21,5x29,5 cm

Guvaş boya “su ile eritilmesi bakımından sulu boyaya, renklerin kapatıcı olması yönünden de yağlı boyaya benzer. Bu özellikleri ile her iki teknik arasında geçiş sağlar” (Kılıçkan & Kılıçkan, 1996, s. 87). Sulu boyada beyaza fazla ihtiyaç duyulmazken, guvaş boyada beyaz, valör oluşturmada çok önemli bir yer tutar. Guvaş boya renkleri kapatıcı; fakat mattır. “Guvaş çok çabuk kurur, bu nedenle özellikle ton düzgünlüğü aranan geniş yüzeylerde çok hızlı çalışmak gerekir” (Comamala, 1993, s. 24).

Guvaş boyanın uygulandığı zeminin ince olması boyanın arka yüzeye geçmesine neden olur. “Kalınlık bırakan bir boya türü olduğu için kâğıt kıvrıldığı takdirde boyanın dökülmesi ihtimaline karşın, kalın kâğıtlar tercih edilmelidir. Bu iş için bristol, okullarda kullanım açısından ideal bir kâğıt türüdür” (Yılmaz, 2009, s. 47). Buna ek olarak farklı bir deneyim elde etmek için guvaş boya tuval üzerine de çalışılabilir.

Piyasada tabletleri de olan guvaş boyanın en çok satılan türü, küçük kaplarda ve tüplerde olanıdır. Özellikle tüpte olanlarının havayla temas etmesi engellendiğinden daha uzun ömürlü olurlar. Kullanım süresi dolan guvaş boya; kurur, küflenir ya da rahatsız edecek şekilde kokar. Boya zayıyatını önlemek için fırçalar ve su kabının temin edilmesinin ardından kullanılması düşünülen boyalardan bir miktar palet üzerine çıkarılarak hazırlanmalıdır. Resim yapımının ardından fırçalar ve paletin, bir daha sağlıklı bir şekilde kullanılabilmesi için bekletilmeden su ile boyadan arındırılması gerekir. Palette kalan boyaların tekrar kaplara konularak saklanması, boya bir miktar

kurumuş olacağı için önerilmez. Ayrıca bu durum zaman içerisinde boyanın küflenmesine neden olabilir. Kırtasiyelerden ulaşılabilecek en kaliteli markalara örnek olarak; Maries, Talens, Faber Castel, Polisan ve Pritt verilebilir.

Guvaş boya ile resim yaparken yapılan bir hata, hafif ıslatılan bir peçete yardımıyla giderilebilir. Bu yüzden “guvaş boya ile yanlış boyama yapıldığında kurumadan düzeltilmelidir. Eğer kurumuşsa fırça ile sulandırıldıktan sonra silinmeli, aynı yeri yeniden boyama işlemi ise silinen kısım iyice kuruduktan sonra yapılmalıdır” (Yılmaz, 2009, s. 47). Boya kuruduktan sonra değiştirilmek istenen kısım tekrar boyandığında, guvaşın kapatici özelliğiyle alttaki renk yok edilebilir.

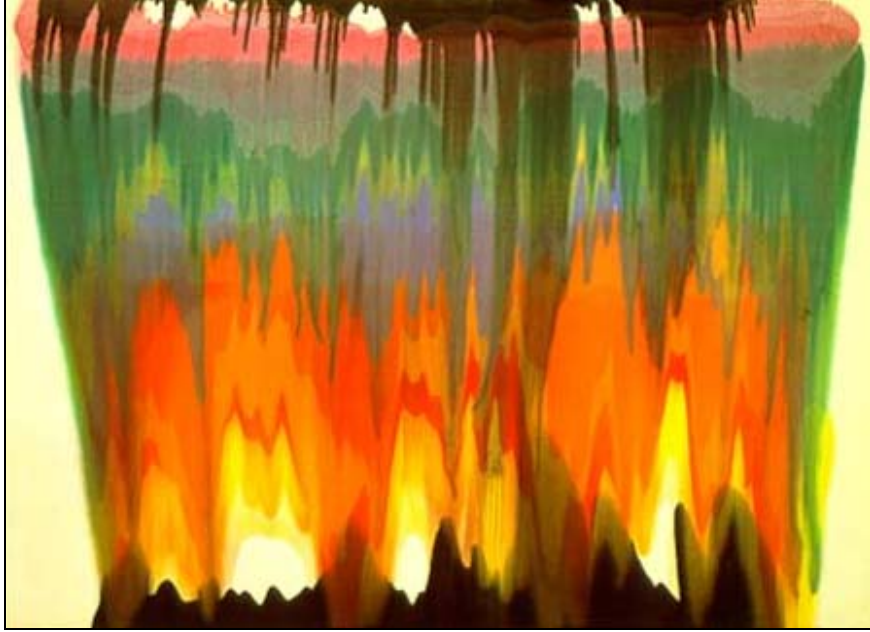
Guvaş boya okullarda, görsel sanatlar dersinde ortaokul ve lise kademesinde uygulanmaktadır. Biraz uğraşı isteyen bir teknik olduğundan alt kademedeki okuyan öğrenciler zorluk yaşayabilir. Daha üst kademedeki öğrenciler ise tekniğin inceliklerini öğrendiklerinde daha çok keyif alarak çalışabilirler. “Kalın mat karışımlarla kullanıldığında guaj boyanın benzersiz bir kalitesi vardır. Kuruyan yüzeyin çekici bir donukluğu bulunur, neredeyse ‘kurumuş dünya’ havasını veren bu özellik ancak pastel boya ile yakalanabilir ama burada onun tozundan da eser yoktur” (Smith, 2010, s. 157). Yine de sulu boya ve guvaş boyanın hazırlık, uygulama ve temizlik gibi aşamaları çocuklar için kuru boya ya da pastel boya uygulamalarına göre yorucu olabilir.

2.1.4.1.5. Akrilik Boya

Hemen hemen yağlı boya gibi bir etkiye sahip olsa da akriliğin geçmişi onun kadar eski değildir. “1920’lerde Amerika Birleşik Devletleri’nde endüstriyel kullanım için geliştirilen akrilik boya, 1950’lerin sonuna ve 1960’ların başına kadara yalnızca bu alanda kullanılmaktaydı. Akrilik boyayı kullanan ilk ressamlar belki de ‘Pop Art’ denilen Amerikan sanat akımının öncüleriydi” (Monahan, 2010, s. 290). İlk başlarda su bazlı olduğundan yağlı boya kadar parlak bir etkiye sahip değildir; fakat bir süre sonra ihtiyacı olan parlaklığı da içeriğe katılan yardımcı malzemelerle kazandığı ve giderek sanat alanında yaygınlaşmaya başladığı görülmektedir.

1950’lerin ikinci yarısında bugünkü adıyla su bazlı emülsiyon ortaya çıktı ve ressamlar arasında çok popüler oldu. Ucuz olmaları, kalın kıvamı ve yağlıboyanın kısa kuruma sürelerini ortadan kaldırmaları sayesinde Frank Stella, David Hockney, Richard Smith, Moris Louis (Resim 5), Willem de Koning, Jackson Pollock ve Kenneth Noland gibi soyut ressamlar damlama ve impasto

teknikiyle yapılan çalışmalarda, ayrıca büyük resimlerde bunları kullandı (Parramon, 2008b, s. 8).

Resim 5: Morris Louis, Saf Gimel, 1959, tuval üzerine akrilik, 100 x 137 cm

Akrilik boyanın kısa sürede kuruyor olması resmin tamamlanmasını kolaylaştırmada bir avantaj olurken, resim yapım aşamasında ressam için bir dezavantajdır da. Valör oluştururken boyanın erken kuruması renk geçişini zorlaştırır. En önemli özelliklerinden biri de hem ince hem kalın tabakalar halinde sürülebilmesidir.

Akrilik de kapatıcı bir boya türüdür; ancak pigmentleri suda çözüldüğünde tıpkı sulu boya ve guvaş boya gibi şeffaflaşır. “Bu boyanın bir diğer üstünlüğü de, kâğıt, mukavva ve çeşitli levhalardan tuvale dek, aşağı yukarı her şeyin üzerine resim yapabilmemiz ve yüzeyin ileri derecede bir hazırlık ya da ‘kullanım hazırlığı’ gerektirmemesidir” (Harrison, 2006, s. 137). Zemin kâğıt dahi olsa suya dayanıklı, kalın gramajlı olduğu müddetçe akrilik boya için sorun çıkarmaz. Medyum olarak sentetik reçine içermesi de kıvam artırıcı bir unsur olduğundan boya temizliğinin kullanım sonrasında geciktirilmeden yapılması gerekir. Aksi takdirde yoğun boyanın kurumasıyla fırçalar ve palet işlevsiz hale gelecektir.

Hazırlanan zeminin yanı sıra su, fırçalar, palet ve ihtiyaca uygun resim spatulaları akrilik boya tekniğinin uygulanması için yeterlidir. Su bazlı boyaların uygulanmasının bazı sınırlılıkları olduğu düşünülebilir “ama akrilik boyalar daha esnek ve güçlüdür, üstelik bilinen parlak, mat veya ikisinin birlikte kullanıldığı tekniklere ek

olarak kazanabilir, sıkılabilir, püskürtülebilir hatta dokulu yüzeyler elde etmek için örme kumaşlar yardımı ile süslenebilir” (Smith, 2010, s. 202).

Guvaş boyaya nazaran daha kalıcı ve uygulama çeşitliliği olan bir boya türü olduğundan daha profesyonel resim malzemesi olarak sınıflandırılabilir akriliğin daha sağlıklı sonuçlar için atölye ortamında uygulanması önerilmektedir. Bu nedenle lise ve daha üst kademedeki eğitim kurumlarının sanat uygulamalarında kullanılmaktadır. Astım ve alerjik bünyeli kişiler, yağlı boyadan ziyade kokusuz olması sebebiyle akrilik boyayla çalışmayı tercih etmektedirler. Piyasada yaygın olarak tüplerde ve şişelerde satışa sunulan akrilik boyalar arasından Pebeo, Lukas, Talens, Rembrandt ve Vincent profesyonellerce en çok tercih edilenlerdendir.

Akrilik boyada uygulayanın işini kolaylaştırmak adına birçok yardımcı malzeme bulunmaktadır. Fazla su, boyayı şeffaflaştıracağı için akrilik etkisini yitirmeden boyayı inceltici akrilik tinerleri bulunmaktadır. Ayrıca pigment yoğunluğunu yitirmeden transparan etki veren şeffaflaştırıcılar da vardır. Parlaklık sağlayıcı jeller ve uygulaması bitmeyen resimlerin geç kurumasını sağlayan geciktiriciler de mevcuttur.

2.1.4.1.6. Yağlı Boya

Resim sanatında önemli bir malzeme olan yağlı boya, pek çok sanatçının bir numaralı tercihi olmuştur. “Yağlıboyanın boyama aracı olarak kullanımı 1400’lü yıllar ile 1500’lü yılların ilk döneminde Venedik’te çok yaygınlaşmıştır. O dönemde İtalya ve Avrupa’nın geri kalanında şövale resimler için vazgeçilmez bir malzeme olmuştur” (Smith, 2010, s. 170). Bununla birlikte boya pigmentlerinin yumurta akı, bal ve reçine ile karıştırılarak nispeten kalıcı bir boya oluşumuna imkân veren tempera tekniğinin kullanımı geride kalmıştır. Avrupa’da 15. yy.da popüler olan yağlı boyanın ilk çıkış noktası tam olarak bilinmemektedir. “Yağlıboyanın tarihi, bu tekniğin yaratıcısı olduğuna inanılan Van Eyck’den çok daha öncesine dayanır” (Smith, 2010, s. 170). Van Eyck, yağlı boyanın kıvam ve içerik olarak günümüzdeki haline en yakın şekli alması noktasında tarihteki yerini almıştır. “Van Eyck’in tekniğinin çok daha hassas bir çalışmaya ve ton farklarını belirtmeye olanak tanıdığı anlaşılmaktadır” (Sözen & Tanyeli, 2003, s. 251).

Yağlı boyanın oluşumu da diğer boya türlerinden farklı değildir; fakat burada onu farklı kılan kuvvetli bir birleştirici olan yağdır. “Karanfil, keten, haşhaş ve ceviz gibi yağların çeşitli dolgu maddeleriyle karıştırılması sonucu elde edilen bir boya

türüdür. Örtücü olarak toz boya ve üstübeci, bağlayıcı olarak bezir yağını, inceltici olarak terebentini ve ayrıca kurutucu maddeleri içerir” (Yılmaz, 2009, s. 51). İçeriği oluşturan yağ; malzemenin en ayırt edici özelliği olup, resme parlaklık, dayanıklılık, farklı uygulamalara olanak vermesi ve geç kuruma bakımından büyük avantaj sağlar. Geç kurumanın bir avantaj olarak görülmesinin geçerli sebepleri vardır. “Yağlıboya tekniğinin sağladığı renk ve doku imkânları diğer medyumlara göre elbette ki daha fazladır. Yağlıboya geç kuruma özeliğine sahip olduğu için silmek, kazımak, temizlemek ve uzun zaman aynı resim üzerinde çalışmaya olanak sağlamaktadır” (Keser, 2009, s. 354). Sanatçı, boyanın geç kuruma özelliğinden dolayı diğer sıvı boyalardaki gibi renk geçişleri elde etmede aceleci davranmak zorunda değildir. Bu durum sanatçının kapalı mekânlardan çıkıp dışarıda, doğada resim yapmasına da olanak sağlamıştır.

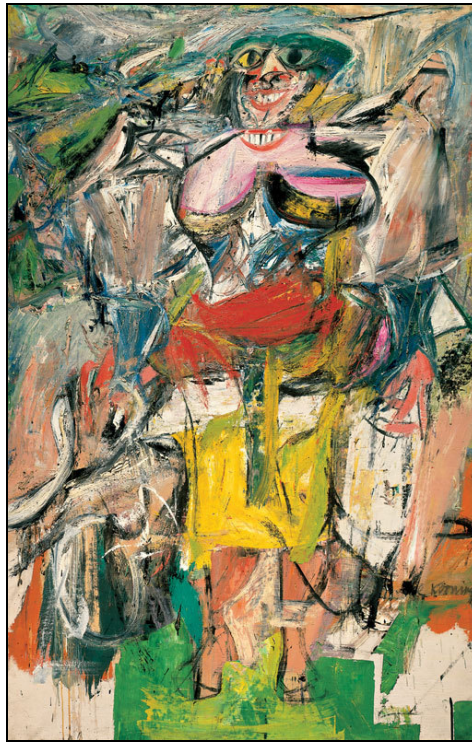
Yağlı boya, boya türleri arasında en geniş renk yelpazesine sahiptir. “Yağlı boyaların kaynaklarını yansıtan son derece egzotik isimleri vardır: bu boyaların topraktan gelen mineral renkleriyle –kıızıl koyu ve açık kahverengi, kıızıl kahverengi, toprak rengi, toprak sarısı –yaprak yeşili ve Prusya mavisi gibi bitki ve hayvanlardan gelen organik renkleri vardır” (Monahan, 2010, s. 158). Yağlı boyanın sanatçılar tarafından daha çok tercih edilme nedenlerinden biri de kalıcılığının daha uzun olmasıdır. Fakat bu boyaların kalıcılığı markalarına göre değişmektedir.

Bazılarının rengi zaman içinde soyulabilir veya değişebilir. Bu boyalara kaçak boyalar adı verilir. Bu değişikliğin nedeni boyaların güneş ışığına ve hava kirliliğine maruz kalmaları veya başka pigmentlerle temas etmeleri olabilir. Winsor and Newton firması tarafından üretilen AA sınıfı son derece kalıcı, A sınıfı dayanıklı, B sınıfı orta derecede dayanıklı ve C sınıfı kaçak boyalardır. Boya tüplerinin üzerindeki SL ibaresi seçilmiş liste anlamına gelmekte, AA ve A sınıfı kalıcılığı belirtmektedir. Rowney ve diğer üretici firmalar benzer yıldız sitemini kullanmaktadır.**** boyanın son derece kalıcı olduğunu belirtir ve * ile belirtilen kaçak boyaya doğru sıralanır (Monahan, 2010, s. 159).

Ayrıca yağlı boyanın kapaticılık düzeyi de yine ambalajındaki küçük karelerden anlaşılmaktadır. Tamamen siyahla kaplı kare tam kapaticılığı; yarı siyah yarı beyaz kare, yarı geçirgen olduğunu, sadece beyaz olan kare ise boyanın transparan olduğu anlamına gelmektedir.

Zahmetli bir boya olmasına rağmen tekniğin inceliklerini bilmek zevkli bir uygulama yapma imkânı sağlar. Günümüz koşulları bu boya türünün kullanımını eskiye oranla daha da kolaylaştırmıştır. “Tüm renkler olası en yüksek standartlarda imal

ediliyor ve geçmişte olduğundan çok daha geniş bir renk skalası mevcut. Hazır tuval bezleri ve resim levhaları (duralit, ahşap vb.) olduğu gibi, tüm sitillere ve çalışma tarzlarına uygun fırçalar var” (Harrison, 2006, s. 134). Hatta yağlı boyayı taşıyabilecek güçte kâğıtlar da mevcuttur. Orijinal kıl fırçaların yanı sıra sentetik fırçalar da kişiye farklı uygulama olanakları sunmaktadır. Yuvarlak, yassı, küt, yelpaze, kedidili ve bombeli fırça uçları farklı etkiler oluşturmayı kolaylaştırır. “Uyguladığımız fırça tuşunun resim üzerinde çok çeşitli etkileri olabilir: Elinizdeki fırçayla çizgiler, lekeler ve bir dizi efekt yaratabilirsiniz, ki bütün bunlar bir araya geldiğinde ve birlikte düşünüldüğünde çok sayıda doku türü oluşturur” (Cerver, 2005a, s. 5). Willem de Kooning’in Kadın ve Bisiklet (Resim 6) adlı çalışmasına bakıldığında sanatçının üslubunu oluşturmada fırça izlerini ne kadar etkili kullandığı görülmektedir. Yardımcı gereçlerden farklı biçimlerdeki ıspatularla bazen fırçaya gerek duyulmaksızın güzel çalışmalar yapılabilmektedir. “Bu iki araç, sanatçıya kendi kişisel yaklaşımını geliştirmede ve etkili fırça vuruşlarında yardımcı olur” (Cerver, 2003, s. 11).

Resim 6: Willem de Kooning, Kadın ve Bisiklet, 1952-53, tuval üzerine yağlı boya,
194.3×124.5 cm

Hazır tuvaler, özellikle de hazır tuval bezleri; önceden olduğu gibi pahlı şaseye gerilen beze astar boya sürülmesi, kuruyan yüzeyin zımparalanarak

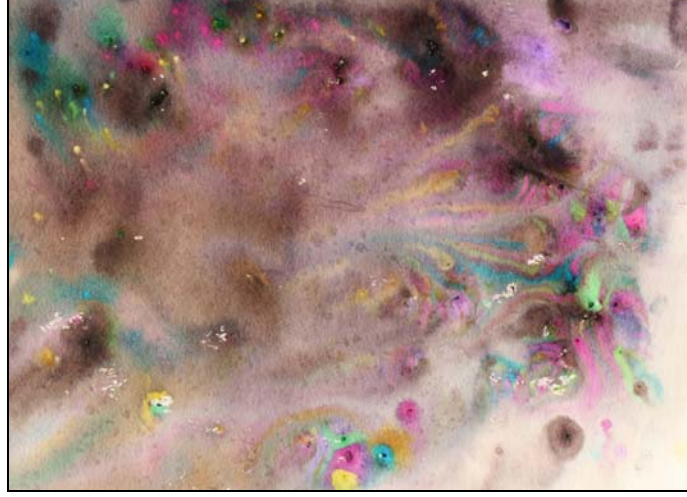
düzleştirilmesi, sürülecek boyanın bezin arka tarafına geçmemesi için ön yüzeyin bezir ya da haşhaş yağı ile kaplanması gibi işlemleri ortadan kaldırarak büyük kolaylık sağlamaktadır. Resim yaparken yağlı boyaya ek olarak niteliği de etkileyen pek çok yardımcı malzeme vardır. Boyayı inceltmek için terebentin ya da sentetik tiner tercih edilir, sürülecek boyaya ekstra ilave edilecek yağlarla parlaklık kazandırılır, istendiğinde çatlama yapmayan hızlı kurutucular sürülür ve fırça temizleyici olarak sentetik tiner ya da daha etkili olan selülozik tiner tercih edilir. Aceleci davranmak, diğer sıvı boyalarda olduğu gibi yağlı boyada da renklerin istenmeyen biçimde karışıp çamurlaşmasına neden olacağından dikkatli olunmalıdır.

Profesyonel çalışmayı gerektiren yağlı boya, atölye gibi donanımlı bir ortamda uygulamayı gerektirmektedir. Bu nedenle de genellikle daha alt kademelerdeki eğitim kurumlarında değil de lise ve dengi okullarda kullanılır. Piyasada bu boyanın en kaliteli olanları Pebeo, Maries, Renoir, Van Gogh ve PonArt öncelikli olarak gösterilebilir.

2.1.4.1.7. Toz Boya

Boyanın en saf halde bulunduğu tür, toz boyadır. Herhangi bir medyum yoktur ve renk zerrecikleri birbirlerinden bağımsızdır. Bunun için sanatçılar, birleştirici olarak genellikle su kullanmaktadırlar. Zaten toz boya için sulu boyanın tablet haline getirilmemiş hali de denilebilir. Sulu boyada olduğu gibi sulandırma oranı arttıkça renk tonu açılır. Kâğıt yüzeyinde homojen bir renk dağılımı görülmek isteniyorsa, sürülmeden önce zerrecikler iyi eritilmelidir; aksi takdirde boya, sürülen zeminde zerrecikler halinde kalabilir ya da renk tonunda istenmeyen açıklık ve koyuluklar olabilir. “Bazı toz boyalar ucuz görünebilir; fakat renkler karıştırıldığı zaman tebeşirimsi ya da çamurumsu görünür” (Gentle, 1993, s. 5).

Renk geçişlerinin kolay verilebildiği bir boya türü (Resim) olan toz boya eğitim öğretim kurumlarında hemen hemen hiç kullanılmamaktadır. Aslında renk karışımlarıyla yeni renkler oluşturma kolaylığı sağlayarak çocuklara zengin deneyim olanakları sunar fakat uygulama aşamasında diğer boya türlerine göre daha geniş boyama yüzeyleri ve donanımlı bir atölye ortamı gerektirmektedir. Toz boyalar, sanat dışında iç ve dış mekan boyanmasında daha yaygın kullanıldığı için inşaat malzemeleri satan boyacılardan kilo hesabıyla temin edilebilmektedir.

Resim 7: Toz boya çalışması

2.1.4.1.8. Parmak Boya

Parmak boya, boyanın en çok hissedilerek uygulandığı türdür. Sıvı her boya, fırça olmaksızın parmakla uygulanabilir ve parmak izlerini resimde görmek mümkündür (Resim 8). Fakat bu boyanın yapılış amacı, psiko-motor becerilerin geliştirilmesi, daha önceden belirlenen sınırların içlerinin doldurulma çabası olmaksızın özgürce sürülmesini sağlamaktır. Daha çok okulöncesi dönemdeki çocuklar tarafından kullanılmaktadır. “Parmak boya, elle uygulamak için formüle edilmiştir. Her yaştaki sanatçının, ama özellikle erken çocukluk dönemindeki çocukların kullanması için üretilen parmak boya; emici olmayan, pürüzsüz, parlak beyaz kâğıt üzerine uygulanır” (Keser, 2009, s. 248). Bu sebeple sağlıklı olması açısından kokusuz üretilmektedir.

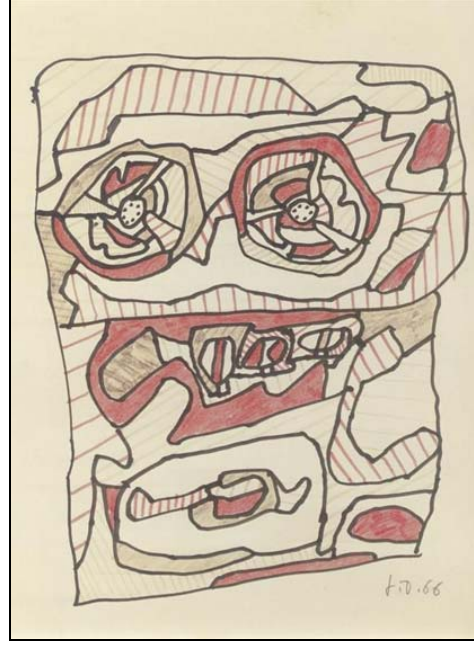
Resim 8: Parmak boya çalışması

Parmak boya, piyasada yaygın olarak 25 ml'lik kaplarda satılmaktadır. 3'lü, 6'lı ve 12'li takımları bulunmaktadır. En çok karşılaşılan kaliteli markalar; Faber Castel, Nova Color, Fatih, Südor ve Lets olarak gösterilebilir. “Parmak boya, kaygan yüzeylere daha rahat uygulanır. Bunun için bir tarafı kaygan kâğıtlar, muşamba v.b. yüzeyler kullanılabilir. Normal kâğıda çalışılacaksa biraz kalınca kâğıt tercih edilerek, nemli yüzey boyanın rahat tatbik edilmesini sağlayacaktır” (Yılmaz, 2009, s. 50). En basit haliyle evde tutkalla toz boya karışımından da parmak boya yapılabileceği gibi bu boya türü için farklı tarifler de bulunmaktadır.

Resim kimi zaman, çeşitli tekniklerle bir terapi yöntemi olarak da uygulanabilmektedir. Parmak boya da bu amaçla kullanılan boyalar arasındadır. “Sağlıklı çocuk açısından bu tekniğin önemi eğitim alanında yararlı bir yöntem olarak yer alır. İngiltere, Fransa, Birleşik Amerika gibi Batı ülkelerinde de yetişkinler arasında terapötik sağaltım (tedavi) olarak, tıpta ele alınmış olduğu, çoğu insan tarafından bilinmektedir” (Kehnemuyi, 2002, s. 68).

2.1.4.1.9. Keçeli Kalem Boya

Kuru boyalar gibi daha çok bir çizim gereci olan keçeli kalemler “içinde mürekkep haznesi görevi yapan bir tampon bulunan boya maddesi ile alkole benzer bir sıvının karışımı olan mürekkebin, keçe uç yoluyla çizim imkânı verdiği kalemlerdir” (Yılmaz, 2009, s. 50). Keçeli kalemler, grafik tasarımda eskiz aşamasında kullanılsa da genel olarak çocuklar tarafından tercih edilen eğlenceli boyalardır. Keçeli kalem boya diğer boya türlerinde olduğu gibi renk geçişlerinin, açıklık ve koyulukların elde edilmesinden çok, çizginin yüzeydeki boşluk ile birlikte ele alınmasına yöneliktir (Resim 9). Dolayısıyla valörle üç boyut etkisi verme şansı keçeli kalemlerle bulunmamaktadır. “Bu kalemler daha kalın ve daha boşluksuz renk alanlarının çabucak oluşturulmasına olanak sağlarlar ve büyük boyutlu çizimler için kullanışlılardır” (Barber, 2008, s. 11).

Resim 9: Jean Dubuffet, Dört Ocak Halkası 1966, kâğıt üzerine keçeli kalem, 10.25x8.25 cm

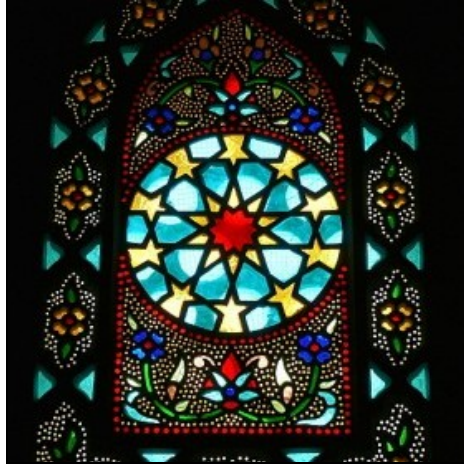
Keçeli kalemler, kullanım zamanları dışında mutlaka kapakları kapalı bir şekilde muhafaza edilmelidir. Aksi takdirde mürekkebi hemen kuruyarak kullanılmaz hale gelmektedir. Boya kaleminin üst kısmından içine akıtılan kolonya gibi alkol türevi bir sıvı ile daha fazla kullanım olanağı verse de, boya tekrar kullanıldığında renkler eski canlılığından uzak, seyrelmiş bir etki oluşturmaktadır. Kırtasiyelerde genellikle 6'lı, 12'li kutularda satılmaktadır. İyi sonuç veren en kaliteli keçeli kalem markalarına Faber Castel, Pelikan, Stabilo, Play-Doh ve Monami örnek verilebilir.

2.1.4.1.10. Diğer Sanat Boyaları (cam boyası, ebru boyası ve kumaş boyası)

Görsel sanatların alt dallarından vitray, ebru ve batik çalışmaları, özelliklerine göre kendilerine has boyalar kullanılarak yapılmaktadır.

Vitray, renkli cam parçalarının birleştirilmesiyle oluşan resim sanatıdır (Resim 10) fakat günümüzde yaygın olarak yapıldığı gibi yani bütün bir camı boyayarak resim yapma işlemi de vitray yapımı olarak geçmektedir. “Avrupa sanatına özgüdür. 13. yy.dan başlayarak özellikle dinsel yapıların bezenmesi için kullanılmıştır” (Sözen & Tanyeli, 2003, s. 249). Cama uygulandığı için boyası şeffaftır. Zaten burada amaç, gün ışığının camdan geçerek değişik renklerde iç mekâna yansımalarının sağlanmasıdır. Ortaokul ve liselerde öğretimi ve uygulaması yapılmaktadır. Genellikle tüplerde ya da 25 ml'lik kaplarda 6'lı ya da 12'li satılmaktadır. Ağır bir kokuya sahip bu boyaların temizlik ve düzeltme işlemleri tinerle yapılmaktadır; ancak günümüzde ağır kokusunun

hafifletilerek okullarda kolay bir şekilde kullanımını sağlamak amacıyla su bazlı olanları da satılmaktadır.

Resim 10: Vitray çalışması

İran ya da Hindistan’da ortaya çıktığı tahmin edilen ebru tekniği Doğu toplumlarına has bir sanat dalıdır. “Kitreli su üstüne serpilen boyaların buluta benzeyen biçimler alması ve çeşitli nakışlar haline dönmesi. Bu bulutumsu çizim ve nakışların suyun üstüne konulan kâğıda geçmesiyle ebrulu kâğıt elde edilir. Bununla birlikte pratik olarak genellikle, ebrulu kâğıda da ebru denmektedir” (Rona & Beykan, 1997, s. 497). Diğer tekniklerden farklı olarak ebruda “ toprak boya dediğimiz –tabiatdeki renkli kaya ve topraklardan elde edilen- mâdenî boyalarla, nebati asıllı bazı suda erimez boyalar kullanılmıştır” (Derman, 1977, s. 10). Ebru boyasının özelliği, suda hemen dağılmaması ve dibe çökmemesidir. Boya su yüzeyinde kümecikler oluşturarak leke ağırlıklı bir kompozisyon oluşturur (Resim 11). Genellikle tek tek satılan bir boya türü olan ebru boyasını da büyük kırtasiyelerde 25 ml’den başlayan kaplarda bulmak mümkündür.

Resim 11: Ebru çalışması

Batik, “Endonezya kökenli bir kumaş boyama tekniği. Kumaş üzerinde boyanması istenen bölgelere çıkarılabilir mum uygulanarak kumaşın üzerine çeşitli desenler oluşturmaya dayanmaktadır” (Keser, 2009, s. 61). Batik, daha çok tekstil ürünleri üresine uygulanır (Resim12). Kullanılan boya suya dayanıklıdır. Yine de ilk birkaç boyamada kumaşın üzerindeki renk canlılığını tam anlamıyla korumaz ve solar. “Batik tekniği olarak bilinen kumaş boyamanın çeşitli yöntemleri vardır. En çok kullanılan ve bilinen yöntemler arasında bağlama, tuz ve mumlu batik tekniğidir” (Artut, 2013, s. 320).

Resim 12: Batik çalışması

2.1.5. Boyaların Çocukların Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri

Boyalar, içerdikleri kimyasal maddeler nedeniyle uzun süre temas edilmesi, solunması veya yanlışlıkla tadılması halinde sadece çocuklar için değil; herkes için sağlığı olumsuz etkileyecek denli risk oluşturabilmektedir. Bu yüzden üretici firmalar, piyasaya süreceği boya malzemesinin risk teşkil ettiği yaş grubunu ve olası tehlikeleri ambalajda belirtmek durumundadır. Boyanın kullanım talimatına ve tekniğine göre uygulanması olası riskleri önlemeye yardımcı olmaktadır.

Kimyasal olan her şey, buna boyalar da dahil insan sağlığına zararlıdır. “Sanatsal malzemelerin çoğu kimyasallar içerdiğinden üretimi, satışı, kullanımı ve imhası elde edilen bilgiler arttıkça zaman zaman değişiklik gösteren belirli yasalar ve mevzuatlarla düzenlenmektedir” (Smith, 2010, s. 370). Buna göre örneğin, boyayı yanlış kullanmadan ötürü kişide kaynaklanan herhangi bir sağlık problemi karşısında, boya ambalajında kullanım için gerekli bilgiler mevcut ise üretici firma suçlanamaz. Nasıl imha edileceği dahi tüketiciye bildirilmesi gereken sanat malzemeleri mevcuttur.

Lise ve ortaokul kademesindeki çocuklar sanatsal boyalarla yalnız çalışabilirken, ilkokul ve özellikle de okulöncesi kademedeki çocukların ebeveyn ya da öğretmen eşliğinde çalışmaları önerilmektedir.

2.2. Resmin Oluşum Sürecinde Çizim ve Boyama

Bir boyayı uygulamak için, yalnızca onu üstünde tutacak bir zemine sahip olmak yeterlidir. Uygun zeminde gerçekleştirilen boyama işlemi, artık o zemine bir renk katmıştır. Hiçbir çizim işlemi gerçekleştirilmeksizin oluşturulan bir leke bile başlı başına resmin kendisini oluşturabilir. Ancak çocuk resimlerine bakıldığında, çocukların genellikle resme önce çizim yaparak başladıkları ve sonrasında çizdiklerinin içlerini seçtikleri renklerle doldurarak boyama eğiliminde oldukları görülmektedir.

Harrison (2006, s. 8) çizim sözcüğünü şöyle tanımlamıştır: “Bu sözcük birbiriyle bağlantılı ama yine de birbirinden farklı pek çok faaliyeti içerir. Aslında onu en basit biçimde, bir parça kâğıt üzerine yapılmış işaretler olarak tanımlayabiliriz ve bu anlamda insanın en temel faaliyetlerinden biridir”. İnsanoğlu, eline kalemi ilk aldığı andan itibaren bilinçli ya da bilinçsiz çizme eyleminde bulunur. “Çizim sanatsal ifadenin en önemli ve kolay formudur. Son derece basit malzemeler kullanarak bir parça tebeşir, bir parça kâğıt, bir kalem- görsel bir tanımlama yapabilir, bir bakışı kaydedebilir, bir fikir ya da bir etki yaratabilir ve birkaç dakikada ortamı yakalayabilirsiniz” (Smith, 2010, s. 62). Bu nedenle sanatçılar, yansıtma ihtiyacı duydukları duygu ve düşüncelerini, bazen bir taşın üstüne, bazen bir kitabın köşesine, bazen bir duvarın kenarına, o an yakınında buldukları çeşitli yerlere çizmişlerdir.

Herhangi bir nesne sadece kenar çizgileri belirtilerek çizilebileceği gibi daha çok üç boyut hissini verildiği açık ve koyu kısımların etüt edilmesiyle de çizilebilir. Çizimde perspektifi oluşturmak için oluşturulan çizgilerin kalınlık ve inceliği, koyuluk ve açıklığı kullanılmaktadır. “En geniş çizgiler en yakın hacimlerin taslaklarını gösterir. En ince çizgiler ise en uzakta olanları. Çizim farklı düzlemlerin temsili olarak ele alınacak olursa, en yakın düzlemde olan bir dış çizgi daima kalındır. Düzlemler uzaklaştıkça dış çizgiler de incilir” (Davis, 2011, s. 40).

Çizimde koyu bölgelerde yoğun çizgiler kullanılırken açık bölgelerde zeminin beyazlığından faydalanılırken kimi zaman da çizilerek koyulaştırılan kısımların bir silgi yardımıyla silinmesiyle açık tonda alanlar elde edilmektedir.

Piyasada resim kalemi olarak geçen kurşun kalemlerin üzerinde sertlik derecesini belirten sayı ve numaralar vardır. HB ve F harfleri kalemin orta sertlikte olduğunu belirtirken, 2H'den 8H'ye kadar kalemin sertliği artmakta, bunun sonucu olarak kalem daha açık tonda çizmekte; 2B'den 8B'ye kadar olan kalemlerin ise sertlikleri azalmakta ve daha koyu tonda çizmektedirler.

Çizim sadece karakalem olarak yapılmamakta, renkli çizimler de yapılmaktadır.

Bir sanat eseri tamamen kömür kalem, sangin, tebeşir, pastel, grafit kalem ya da yağlı pastelle çizilebilir, aynı zamanda bu araçlar genellikle bir başka araçla çizilecek olan bir resmin ya da tablonun taslağını oluşturmak amacıyla da kullanılır. Kömür kalem ve tebeşir genelde yağlıboya ve akrilik için taslak oluşturmada kullanılır. Diğer taraftan suluboya, hatta suda çözülebilir suluboya grafit ya da kalemlerle çizilmiş taslakları gerektirir (Davis, 2011, s.6).

Çizim yapılan zeminin yüzeyi, oluşan dokuyu etkilemektedir. Barber (2003, s. 10) konu ile ilgili şöyle bir öneri getirmiştir: “Pürüzsüz kâğıdın avantajı üzerinde daha çok detay ve daha küçük şekiller çizebilmenizdir. Pütürlü kâğıdın artısı ise çizgilerin hafif kırılmış görünmesi ve dokulu bir etki yaratmasıyla çok küçük ölçekli çizim yapmaktan sizi kurtarmasıdır”. Piyasada farklı dokulara sahip kâğıtlar ve defterler bulunmaktadır. Sanatçılar yapacağı çizimde vermek istedikleri etkiye bağlı olarak kâğıt seçiminde bulunurlar.

Resim yapılırken iki temel yaklaşım üzerinden yola çıkılabilir. Birincisi çizim diğeri boyamadır. “Boyama, rengin bir fırça, bir ıspatula, bir silindir ya da bir çift parmak yardımıyla bir yüzeyi kaplama sürecidir” (Mittler & Ragans, 1999, s. 38). Çocuklar kalem tutmaya başladıkları ilk zamanlar çoğunlukla, karalamadan öteye gitmeyen tekdüze çizimler yaparlarken, ileriki yaşlarda çizimi, yapacakları resmin ön aşamasında içini boyayacakları biçimler oluşturmada kullanmaya başlamaktadır. Hatta bir süre sonra boya kullanmadan tamamladıkları resim hemen hemen bulunmamaktadır. “Boyama işlemine basit ve iyi yönetilmiş bir yaklaşım, çocuklara boyayı tutmayı, renkleri kolayca karıştırmayı ve bunlardan ziyade keşfetmeyi, konsantre olmayı, kendi fikirlerini araştırmayı ve bunları yapmanın yollarını öğrenmeyi mümkün kılar” (Gentle, 1993, s. 14). Bu yüzden okullarda sanatsal üretim sürecinde çocuğun hedeflenen kazanımlara ulaşabilmesi için, farklı boya türleriyle boyamaya yönelik, teknik öğretimi olarak da adlandırılabilir yaklaşımın geliştirilmesi gerekmektedir.

Boyanın verdiği renk, resim yapma sürecini cazip hale getiren önemli bir unsurdur. Renk, resmedilen canlı ya da cansız elemanın gerçek görüntüsünü vermeye yardımcıdır. İnsanlar çevrelerindeki nesnelere yalnızca biçimleriyle değil, renkleriyle de algılar. Bu yüzden kullanılan boya ve boyama işlemi resmin en önemli aşamalarından biridir. Çizim yapıldıktan sonra uygun renklerle resmin son aşamasına yani boyamaya geçilmektedir.

Önceleri sadece gerçeğe yakın olması açısından doğadaki renklerin aynısı oluşturulmaya çalışılırken, zamanla ressamın kafasındaki renkler, bağımsızca resimlerde kullanılmaya başlanmıştır. Öyle ki ressamın kullandığı boya türünün uygulanma biçimi, sanat tarihinde önemli yer tutan akımların şeklini, o ressamın tarzını oluşturmuştur. “Tarz, bir çalışmada sanatçının düşüncelerinin dışavurumunun kişisel bir yoludur. Bir kar tanesi ya da bir parmak izi gibidir. İki tarz tam olarak birbirine benzemez, tıpkı iki insanın tam tamına aynı el yazısına sahip olamayacağı gibi” (Mittler & Ragans, 1999, s. 39). Non-figüratif resmin ortaya çıkmasıyla birlikte renkler, doğayı birebir yansıtmamanın dışında çeşitli duygular yaratmak amacıyla kullanılmıştır. Soyut sanatçıların resimlerinde, özellikle Vasily Kandinski’nin boya kullanımında (Resim 13) bu görülebilir. Buna bağlı olarak boya türü ve uygulanma biçiminin ressamın üslubunu oluşturan en önemli unsur olduğu söylenebilir. “Örneğin, yağlıboya görece yoğun bir kıvamda ressamın fırça darbelerini kullanarak efektler oluşturmaya olanak tanırken, tempera boya daha incedir ve geleneksel olarak yarı emici bir yüzeye uygulanır ve bunun sonucunda da düz bir görünüm elde edilir” (Pooke & Whithem, 2012, s. 178).

Resim 13: Vasily Kandinsky, Kompozisyon 7, 1913, Tuval üzerine yağlı boya, 200.7×302.3 cm

Her boya türünün kendine özgü bir uygulama şekli, tekniği vardır. Bu teknik bilgi çerçevesinde uygulanan kompozisyonlar, resimsel anlamda çok daha iyi sonuçlar vermektedir. Sanmiguel (2007b, s. 79) bunu “bir sanatsal çalışmanın bitirilme biçimi, sanatçının yaratıcılığından çok ‘zanaatçılığına’ deneyimine ya da ‘bilgisine’ bağlıdır” sözleriyle açıklamıştır.

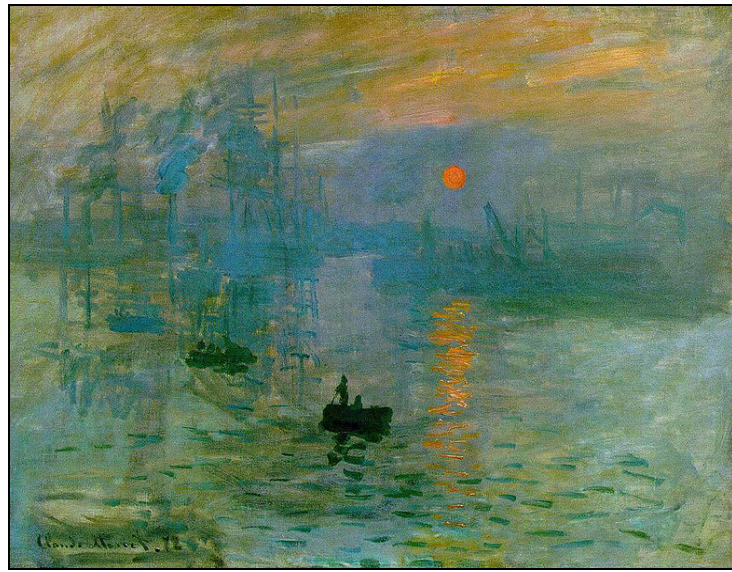
2.3. Sanatçıların Resimlerinde Boyama

Sanat tarihine bakıldığında temperadan yağlı boyaya kadar geliştirilen boyalarla yapılan resimlerin uygulanış biçiminin 19. yy’a dek değişkenlik göstermezken 19. yy’ın sonlarına doğru boyamada farklı üslupların geliştiği görülmektedir. Artık sanatçı daha özgürdür. “Her sanatçı eseri için kişisel bir yaklaşım geliştirir. Bazıları koyu tonları tercih ederken, bazıları açık tonları sever (...) Sanatçı bir modelin kendi üzerinde yarattığı duygu ve motivasyona uygun bir yaklaşım bile sergileyebilir” (Davis, 2011, s. 110). Örneğin Henri Matisse (1859-1914), resmindeki elemanların doğadaki görünümünün rengini vermek yerine boya tüpten çıktığı haliyle çiğ ve dikkat çekici tonlarda sürerek resimler yapmıştır. Değişen, boya malzemelerinden ziyade boyanın kullanılma biçimidir. “Günümüz sanatçılarının boya ve medyum konusunda kullandığı birçok malzeme temelde yüzyıllar önce kullanılanlarla aynıdır” (Smith, 2010, s. 8). Aynı modele bakan iki ressam farklı görünümde resimler çıkarabilmektedir. Burada yorum devreye girer. Üslubu oluşturan bu tarz, bazen ilk çalışmada ortaya çıkarken bazen de birçok denemeden sonra kendi kendine oluşmuştur.

Resme katılan yorum sadece boyama ile yapılmaz. “Yorum, tüm sanat eserlerinde önemli bir yer tutar. Buna, biçimin, rengin ya da her ikisinin sentez ya da soyutlama miktarı diyebiliriz” (Davis, 2011, s. 9). Çizilen biçim, sanatçı tarafından boyandığında, kullanılan renklerle resim çok farklı bir boyuta taşınır. “Renk çalışması yaklaşımı düz bir resmin çarpıcı özelliğini, dış hatların koyulaştırılmasını, biçimlerin sentezini ve ışığın yönünü kullanır. Model, sanatçıya bütün bu özellikleri aynı anda kullanma fırsatı verdiğinde, eserin etkili olması kaçınılmazdır” (Davis, 2011, s. 112).

Leonardo da Vinci’nin (1452-1519) boyayı eritircesine kullandığı, sfumato adı verilen tekniği, Georges Seurat’nın (1859-1891) Empresyonizme yeni bir soluk getiren noktacılık anlayışı, Vincent van Gogh’un (1853-1890) kendine has fırça darbeleri ve Jackson Pollock’un (1912-1956) damlatma tekniği sanatçıların boyayı uygulama biçimlerinin en güzel örneklerindedir. Vincent van Gogh’un şu sözleri bunu daha da

vurgular niteliktedir: “Duygular bazen o denli güçlü ki, insan çalıştığının farkına bile varmıyor (...) ve fırça vuruşları, bir konuşma veya mektuptaki sözcükleri andıran bir sıra ve ilişkiyle birbirini izliyor” (Gombrich, 2002, s. 547). Claude Monet’in (1840-1926) İzlenim: Gün Doğumu adlı resmi (Resim 14) bunun en güzel örneklerinden biridir. Gombrich (2002, s. 518) Monet’in bu durumunu “boyalarını karıştırıp istediği rengi bulmaya, hele eski ustaların yaptığı gibi kahverengi bir zemin üstüne tabakalar halinde sürmeye hiç vakti yoktur. Bunun için renkleri hızlı vuruşlarla tuvale geçirmesi ve bunu yaparken ayrıntılardan çok tüm resmin genel etkisine dikkat etmesi gerekir” cümleleriyle açıklamıştır.

Resim 14: Claude Monet, Gün Doğumu Görüntüsü, 1872, tuval üzerine yağlıboya, 48x63 cm

2.4. Çocukların Resimlerinde Boyama

Çocuklar, küçük yaşlarda psiko-motor becerileri henüz yeterince gelişmemiş olduğundan boyama çalışmalarında çapı ince olan çubuk boyaları tutmakta ve kullanmakta zorlanırlar. Bu yüzden parmak boya çalışmaları onlar için daha eğlencelidir ya da kalın çaplı pastel boyalar, kavranması daha kolay olduğundan küçük yaştaki okulöncesi dönem çocuklarının boyama yapması için daha elverişlidir.

Okula başlama döneminde ise kalem benzeri kuru ve keçeli boyalar, sınıf öğretmenlerinin yönlendirmesiyle çocuklar tarafından daha çok kullanılmaya başlanır. Burada amaç, düzgün kalem tutma becerilerini geliştirmeye yardımcı aktivitede bulunmaktır. Çocukların okuma-yazmayı öğrendikleri bu dönemde sıkılmamaları, bir yandan da psiko-motor becerilerini geliştirebilmeleri için kalem benzeri boyalarla resim

yapmaları hem eğlendirici hem de öğretici olmaktadır. Eğitim sisteminde 6-10 yaş dönemi çocukların birçoğu ilkokulda sulu boya ile tanışmakta ve suyla haşır neşir olmalarından kaynaklı uygulamaktan zevk almaktadırlar. Ancak sulu ve guvaş boyayı tekniğine uygun bir biçimde uygulama şansını 11-14 yaşlarında, ortaokulda görsel sanatlar dersinde bulmaktadırlar. Zaten daha küçük yaşlarda su gerektiren bu teknikleri kullanmak hem öğretmenlere hem de çocuklara daha zor gelmektedir. Çocuklar yağlı boyayla ise genellikle yine görsel sanatlar dersinde, 15-18 yaş dönemine karşılık gelen lisede tanışmaktadırlar.

Sanatsal etkinliklerin oyun ile iç içe geçtiği yaşamın ilk yıllarında çocuklar daha çok resim gibi iki boyutlu çalışmalar yapmaktadır. İleri çocukluk dönemlerine doğru bu etkinliklerinde genellikle azalma görülürken resme özel ilgi ve yeteneği olan çocukların bunu devam ettirdiği görülmektedir. “Boyamayı öğrenme süreci, bir müzik enstrümanını nasıl çalacağını öğrenmeye benzer, her ikisi de sabır ve sık sık uygulama yapmayı gerektirir” (Walsh, 1994, s. 27). Bu öğrenme süreci, bir eğitmenin yardım alınarak gerçekleşebileceği gibi kişinin deneme yanılma yolu ile kendi tecrübelerinden edindiği bilgilerle de tamamlanabilir. Kullanılan malzeme de çocukların ilgisini etkileyen önemli bir unsurdur. “Materyal seçiminde hem tür hem nitelik bakımından gösterilen özen ve dikkat; sanatta, yetenek ve tasarımda çocuk çalışmalarını tümüyle farklı kılar” (Gentle, 1990, s. 170). Bu yüzden boya kullanımı konusunda sanat eğitimcisinin doğru yönlendirmeleri sanatsal gelişime katkı sağlayacaktır.

Sanat öğretiminde iki konuda yeterlilik ya da ustalık önemlidir. Bunlardan birincisi çizgide yetkinliktir. (...) ikinci konu gerecin ve aracın yerinde, olanakları ve özellikleri doğrultusunda doğru ve yerinde kullanılmasıdır. (...) Fırçanın, boyanın kağıt üzerinde bıraktığı iz ile, kalemin ya da pastel boyanın resim düzleminde bıraktığı izlerin farkı bilinerek çalışmalar yapılmalıdır. Öğrenci gerecin ve aracın disiplinini kavramalıdır (Kırıçoğlu, 2014, s. 30).

Çocuklar, ellerindeki araç gerece bağlı olarak geliştirmeye çalıştıkları sanatsal anlatımlarını sadece deneyime dayanarak elde edemezler. Bu konuda bilgi, deneyim ve öğretim becerisine sahip öğretmenlerden sanatsal bilgiler yanında uygulamaya dayalı teknik bilgiler de almaları gerekir.

2.5. 11-14 Yaş Arası Çocukların Sanatsal Gelişim Düzeyleri

Çocuklar, küçük yaşlardan itibaren sanat yapmak amacıyla değil, tamamen kendi güdülerini doğrultusunda resim yapma eğilimindedirler. Bilişsel gelişimin etkisiyle sanatsal ifade biçimlerinin geliştiği gözlenmiştir. “Çocuğun çizgisel gelişimi sürekli ve sürekli değildir. Çocuk, bir günden diğerine sıçrama yaparak bir evreden diğer bir evreye geçemez. Bu geçiş yavaş yavaş ve aşamalı olur. Çizgisel geçiş evrelerinde çocuk her iki evrenin de özelliklerini gösterebilirler” (Artut, 2013, s. 237, 238).

Sanat eğitimi tarihinde önemli bir yeri olan Viktor Lowenfeld çocukların sanatsal gelişimlerini incelemiştir. “Onun en ünlü kitabı ‘Yaratıcılık ve Zihinsel Gelişim (1947), çocuğun kronolojik sırayla ilişkilendirilen motivasyonel teknikler ve sanatsal gelişim teorileri hakkındadır” (Alter-Muri, 2002, s.171). Lowenfeld, çocuğun sanatsal gelişimini yaş gruplarına göre altı döneme ayırmıştır. Bunlar: Karalama Dönemi 2-4 yaş, Şema Öncesi Dönem 4-7 yaş, Şematik Dönem 7-9 yaş, Gerçekçilik Dönemi 9-11 yaş, Sahte-Doğalcılık Dönemi 11-13 yaş ve Karar Dönemidir. Araştırma grubunu oluşturan 11-14 yaş aralığındaki çocuklar, bu sanatsal gelişim basamaklarından Gerçekçilik Dönemi, Sahte-Doğalcılık Dönemi ve Karar Dönemi olmak üzere birbirinin devamı olan üç farklı dönemde yer almaktadır.

Gerçekçilik Dönemi (9-11 yaş): Daha önceki yaşlarda betimlemek istedikleri nesnelerin yerine sembolik biçimler kullanan çocuklar artık bu nesnelerin asıl biçimlerini resimlerinde verme çabası içerisine girmektedirler. “Bu zaman dilimi boyunca çocuklar grupla çalışma yeteneği ve yetişkin yaşamıyla işbirliği yapmak için alt yapı oluştururlar. Benzer ilgilere sahip olmanın, sırların paylaşımının, birlikte bir şeyler yapmanın verdiği memnuniyetin keşfi çok önemlidir” (Lowenfeld & Brittain, 1966, s. 182). Bu dönemde grup çalışmaları hem eğlendirici hem de öğreticidir. Malchiodi (2005, s. 110), çocukların resimlerini, “doğadaki uzamsal derinliği ve rengi anlatmada artan beceri ile birlikte resimle anlatımda artan katılma” olarak ifade etmiştir.

Sahte-Doğalcılık Dönemi (11-13 yaş): Gelişim dönemlerinden ergenliğe denk gelen bu yaşlardaki çocukların sadece fiziksel değişimi değil, düşünsel anlamdaki değişimleri de resimlerinde gözlenmektedir. “Sahte doğalcılık dönemi sanat alanında en heyecan verici fakat en zor dönemdir.” (Lowenfeld ve Brittain, 1966, s. 214). Çocuklar resim yaparken artık süreç değil, sonuç odaklıdır. Malchiodi (2005, s.110) bu dönemde gözlenen

özellikleri “insan figürlerine ve çevreye daha eleştirel farkındalık ve ayrıntıların artması; resimle anlatımda artan katılık; karikatür” olarak sıralamıştır.

Karar Dönemi: Çocukların genç olarak adlandırılmaya başlandığı bu dönem, onların sanatla olan ilişkileri açısından kritik bir dönemdir. “Bu dönemin bunalımı bir dönemden diğer bir döneme geçişin zorluğundan kaynaklanır. Bu geçiş psikolojik, duygusal ya da zihinseldir... Bu hayati dönem boyunca sanat eğitimcilerinin en önemli görevlerinden biri çocuğun özgüvenini kaybetmemesi için araç ve yöntemler sunmaktır” (Lowenfeld ve Brittain, 1966, ss. 252-257). Çalışmaları konusunda cesaretlendirilmeyen ya da olumsuz eleştiri alan bazı çocuklar hayatlarının daha sonraki dönemlerinde de bir daha resim yapmaksızın sanattan uzaklaşabilmektedirler. “Anlatım daha incelmış ve ayrıntılanmıştır. Bazı çocuklar bu evreye resim yapmaya devam etmedikçe ve teşvik edilmedikçe ulaşamazlar” (Malchiodi, 2005, s.110).

2.6. Ortaokullarda Görsel Sanatlar Dersi

Görsel sanatlar, kendine has üretim olanakları olan, kişinin kendini ifade etmesini sağlayan, estetik beğeniyi, yaratıcı düşünmeyi geliştiren evrensel bir iletişim biçimidir. Görsel sanatlar hem “öğretilmesi gereken zorunlu bir ders, hem kendi amaçlarını gerçekleştirmesi gerekli bir disiplin ve hem de toplumsal, kültürel, bireysel amaçlar içeren geniş kapsamlı bir eğitim alanıdır” (Kırıçoğlu, 2009, s. 10). Öğrencilerin sanatçı olması bu dersin amaçlarından biri değildir. “Çünkü sanatsal yaratma öğrencinin kişilik yapısı ile ilgilidir. Ancak her öğrenciye yeterli estetik düzey, estetik duyarlık ve sanatı yaşama katabilme becerisi verilebilir” (Ünver, 2011, s. 90).

Görsel sanatlar dersi Türkiye’de ilkokullarda (1. - 4. sınıflar) 2 ders saati, ortaokullarda (5. - 8. sınıflar) 1 ders saati ve liselerde (9. - 12. sınıflar) isteğe bağlı seçmeli 1 ders saati olarak okutulmaktadır. Bu dersin amacı, çocuklara yalnızca resim yaptırmak değil, duyuşsal ve bilişsel alanda birçok kazanım sağlamaktır. “Sanatsal deneyimler duyarlılığı ve ilgiyi zorlamaktadır, çünkü kişi sanatı yaratmak ya da anlayıp takdir etmek için özel olanın niçin özel olduğuyula ilgilenmek zorundadır” (Özsoy, 2007, ss. 46, 47). Ders saatinin imkân verdiği ölçüde ilkokullarda sınıf öğretmenleri, ortaokul ve liselerde ise görsel sanatlar öğretmenleri bu alanda, çocuklara yeterli farkındalığı yaratmakla görevlidirler. “Çizim ve resim üzerinde çalışmanın en büyük getirilerinden biri de, bakış açımızın daha seçici olması ve dünya hakkındaki önyargılarımızdan kurtulmamızdır” (Barber, 2013, s. 15).

Yeni İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Programı 2006 yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Buna göre Resim-İş olan dersin adı Görsel Sanatlar olarak değişmiştir. Böylelikle ders, resmin yanı sıra heykel, grafik, seramik, tekstil, iç mimarlık, fotoğraf, baskı resim alanlarını da kapsamış, iki boyutlu çalışmaların yanı sıra üç boyutlu uygulamalara da yer verilmiştir. Sistem, disiplinler arası bir yaklaşım üzerine oluşturulmuştur. Buna bağlı olarak Görsel Sanatlar dersi öğretmen kılavuz kitabı; Görsel Sanatlarda Biçimlendirme, Görsel Sanat Kültürü ve Müze Bilinci olarak sınıflandırılmıştır. İçerik olarak iki boyutlu çalışmalar daha fazladır.

2.7. 11-14 Yaş Arası Ortaokul Öğrencileri İle Boyama Uygulamaları

Bu dönem çocuklarının resim yapmaya genel olarak ilgili ve istekli oldukları görülmektedir. On bir - on iki yaş grupları resim yapmaya karşı daha hevesli davranırken ilerleyen yaşlarda resim yapmada eskisi kadar cesur davranmamaktadırlar. Bunda kendilerine ve yaptıklarına karşı eleştirel tutumları önemli rol oynamaktadır. Buna ek olarak bu yaş grubundaki çocukların ortaöğretime geçiş sınavlarına hazırlanıyor olmaları onların resim yapmaya karşı olan ilgilerini azaltmaktadır.

Daha önceki dönemlerde olduğu gibi çocuklar, ortaokul sürecinde de iki boyutlu çalışmalara devam ederler. Bu dönemdeki öğrencilerin iki boyutlu çalışmaları boyama noktasında daha disiplinli olmaları beklenir ve imkânlar doğrultusunda değişik boyaları, bunların tekniklerini ortaokul kademesinde öğrenmeye başlarlar. Bu aşamada öğretmenin tutumu önemlidir. “Çocukların güvenle boyama yapmak için renkle pigmenti nasıl kullanacağı öğretilmeli ve çizimle boyama arasındaki ilişki anlayışı verilmelidir” (Clement, 2010, s. 144). Öğretmen, öğrencileri cesaretlendirerek boyamanın, çizimin ikinci aşaması olarak değil de başlı başına bir uygulama olduğu anlayışını öğretmelidir. Bu doğrultuda boyama çalışmaları görsel sanatlar öğretmenin teknik yönlendirmelerine bağlı olarak ve çocukların renk ve boya seçiminde kendi tercihlerine öncelik verilerek devam etmektedir.

On bir - on dört yaş arası çocuklar, “çizim ve boyama işlemlerinde daha dikkatlidirler. Renk farklılıklarından haberdar oldukları için rengi en iyi şekilde kullanırlar. Yetişkinler gibi çizme ve boyama arzusu içindedirler” (Alakuş & Mercin, 2011, s. 144). Bunun altında yatan nedenlerden biri, çocukların resimlerini daha fazla gerçeğe benzetme kaygısı taşımalarıdır. Böylesi bir gerçeğe benzetme kaygısı çocukların hayatlarının ilerleyen dönemlerinde sanata bakış açılarını daraltabilir. Bu

yüzden bu dönemde çocuklara resimlerinde gerçeğe çok bağlı kalmayan ünlü sanatçıların resimlerinden örnekler gösterilebilir.

Ortaokulda yaygın olarak kullanılan boya türleri kuru boya, pastel boya, sulu boya ve guvaş boyadır. Çocuklar söz konusu boya türleriyle klasik, tekdüze boyamalar yapmak yerine değişik boyama çalışmaları yapmaktan keyif almaktadırlar. Bu yüzden öğrenciler için hem eğlendirici hem de öğretici boyama çalışmalarına yönelik etkinlik planları hazırlanmalıdır.

Farklı boya türlerinin kullanımı, okul öncesi ve ilkokul döneminde uygulanabilmekle beraber bir teknik çerçevesinde öğretimi ortaokul döneminde yapılabilir. Çocuklar boya tekniklerinde ortalama seviyede bilgi ve uygulama becerisi edinmelidir. Çalışılacak resim konusu doğrultusunda bir boya türü önerilebilir fakat bunun dışında kalan durumlarda boya seçimi konusunda çocuklar özgür bırakılmalıdır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden gözlem ve görüşme tekniği ile nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılara orta ve yüksek kalitede kuru boya, pastel boya, sulu boya ve guvaş boya ile 35 x 50 cm ölçüsünde resim kâğıtlarına bir kompozisyon çalışmaları istenmiştir. Kompozisyonun oluşturulmasında, sınıfın masaya en uzak bölümünden görülebilecek büyüklükte bir obje olma özelliği taşımasından dolayı balkabağı tercih edilmiştir.

Araştırmanın uygulama aşaması öncesi tüm çocuklara ilk hafta kullanılacak boya türüyle ilgili eğitsel videolar izletilmiş, örnek resimler incelenerek teknik bilgiler verilmiştir. İkinci hafta, iki balkabağından oluşan ölüdoğa kompozisyonu çalıştırılmıştır. Üçüncü hafta aynı kompozisyonu diğer boya türleriyle tekrar çalışacakları düşünülerek sıkılmamaları için konusunu kendilerinin belirledikleri bir çalışma yapmaları istenmiştir. Sonrasında bu üç haftalık süreç diğer boya türleriyle tekrarlanarak 12 haftalık çalışma süreci tamamlanmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, Türkiye'deki 11-14 yaş grubuna dahil tüm ortaokul çocukları, örnekleme ise Adana'daki bir ortaokulun 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinden 11-14 yaş grubuna dahil 100 çocuktan oluşmaktadır. Araştırmaya 114 çocukla başlanmış, 11 yaş grubundan başlanarak 14 yaşa kadar her çocuğa kod numarası verilmiştir. Çalışmalara katılma durumuna göre bu sayı, her yaş grubuna 25 çocuk düşecek şekilde 100'e indirgenmiştir.

3.3. Araştırmanın Süresi

Araştırmanın süresi, iki yarıyıl olarak belirlenmiştir. 2013-2014 eğitim öğretim yılının ilk yarısı araştırmanın uygulama aşaması, ikinci yarısı ise verilerin toplanarak değerlendirilmesi olarak planlanmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Katılımcılara belirlenen konularla ilgili yaptırılan resimler, verilerin toplanması boyunca yapılan gözlem, çalışma sonunda öğrencilere uygulanan yapılandırılmış görüşme formu ve alanında uzman kişilerce öğrencilerin resimlerini değerlendirmeye yönelik değerlendirme ölçeği, kullanılan veri toplama araçlarıdır.

Etkinlikler boyunca öğrenciler araştırmacı tarafından not tutma ve fotoğraf çekimi yoluyla gözlemlenmiştir. Sekiz soruluk bir yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. “Yapılandırılmış görüşmede amaç, görüşülen bireylerin verdikleri bilgiler arasındaki paralelliği ve farklılığı saptamak ve buna göre karşılaştırmalar yapmaktır” (Brannigan’dan akt. Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 120). İlk 4 soru öğrencilerin ilgili boya türüyle yaptırılan çalışma sonrasında doğrudan söz konusu boya türüne yönelik görüşlerini almak amacıyla, son 4 soru ise genel olarak kullanılan tüm boya türlerine yönelik görüşlerini almak amacıyla oluşturulmuştur. Son olarak çocukların farklı boya türleri ile yaptıkları kabak resimleri, 6 ölçütten oluşan değerlendirme ölçeği kullanılarak, alanın uzmanı 4 jüri tarafından puanlanmıştır. Jüri üyelerinin ikisi görsel sanatlar öğretmeni, biri ressam, biri Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı öğretim üyesidir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Gözlemler Sonucu Elde Edilen Bulgular

On Bir Yaş Grubu

1. Hafta 30.09.2013

On bir yaş grubuna kuru boya ile ilgili eğitici video izletildi. Mümkün olduğunca silgi kullanılmaması dikkatlerini çekti. Ressamın çalışırken, boyayı biçimlerin dışına taşırmasına rağmen resmin kötü görünmediğini söylediler.

“Kuru boya tekniği ile ilgili neler öğrendiniz?” diye soruldu.

“Başlangıçta çok bastırmamalıyız” Ö3

“Tonlama yapmalıyız. Bastırdığımızda koyu oluyor, biraz daha bastırdığımızda orta ton, en az bastırdığımızda açık ton oluyor” Ö12

“Yapmak istediğimiz rengi tutturamayınca başka renklerle karıştırarak istediğimiz rengi bulmaya çalışabiliriz” Ö4

“Karışık boyamamalıyız, ya yana doğru, ya da yukarı-aşağı doğru boyamalıyız” Ö7

“Havada uçuyormuş gibi görünmesin diye altına gölge yapıyoruz” Ö10

“Çok bastırmazsak iz bırakmadan silebiliriz, yoksa izi kalır” Ö16

2. Hafta 07.10.2013

On bir yaş grubu kuru boya ile kabak resimleri

On bir yaş grubuna öncelikle kuru boya tekniğinde uygulanan aşamaları öğretmen tarafından hatırlatıldı: Şekillerin çizimi, renklendirme, gölgelendirme.

Sınıfın sağ tarafında (pencere kenarında), orta kısmında ve sol tarafında (duvar kenarı) oturanlara ayrı ayrı kompozisyonları nasıl gördükleri, hangi kabağı önde, hangisini arkada gördükleri öğretmen tarafından soruldu. Çünkü orta kısım kabakları yan yana görürken, sağ taraftan bakanlar kabaklardan birini daha önde, sol taraftan bakanlar da diğer kabağı daha önde görüyorlardı.

Beş-altı kişi çizim aşmasında “olmuyor”, “of” gibi yakınmalarda bulunuyor, zorlanıyordu. Birçok kez çizip sildiler. Ancak süre azaldığı için onların artık boyamaya

geçmeleri gerektiği söylendi. Ders sonunda henüz bitirmemişlerdi. O yüzden teneffüste de devam ettiler.

Kompozisyonun kâğıda yerleştirilmesi konusunda genel olarak sıkıntı yoktu. Ancak resimlerde, renk tonları arasında geçiş yapma noktasında bazı sorunlar vardı. Bitirenlerin hemen hemen hepsi resimlerinin güzel olup olmadığını sordu.

Fotoğraf 1: Kuru boya ile çalışan öğrenci (11 yaş)

3. Hafta 01.11.2013

On bir yaş grubuna pastel boya ile ilgili video izletildi.

“Pastel boya ile ilgili neler söyleyebiliriz?” diye öğretmen tarafından soruldu.

“Çizdiğimiz şeyi daha belirgin hale getirmek için arka planı zıt bir renkle boyayabiliriz”

Ö12

“Renkleri karıştırarak güzel yeni renkler bulabiliriz” Ö8

“Parmağımızla renkleri yedirebiliyoruz” Ö25

“Dışarı boyayı taşırdığımızda beyaz boyayla onu kapatabiliriz” Ö6

“Işık vuruyor gibi yapmak için kazıyabiliyoruz boyayı” Ö4

“Alttaki sürülen renk koyu ise açık renkle üstünden geçtiğimizde belli olmayabiliyor”

Ö10

“Bir cisim havada uçuyormuş gibi durmasını diye altına bir yer çizgisi yapabiliriz” Ö1

“Daha kaliteli boyalar daha güzel görünüyor, daha yağlı boyalar mesela” Ö12

4. Hafta 05.11.2013

On bir yaş grubu pastel boya ile kabak resimleri

“Yine fotoğraf çekecek misiniz?” Ö4

Çocuklar resimlerini yaparken gözlemlenip fotoğrafları çekiliyordu.

“Kabakta ten rengi de kullanabilir miyiz?” Ö13

“Evet” dedi öğretmen.

“Kabakta koyu yeşil mi kullanayım, açık yeşil mi?” Ö8

“Yer yer iki rengi de kullanabilirsin” Ö1

“Uzun kabak bizim tarafımızdan bakınca daha önde görünüyor değil mi?” Ö20

“Pencere kenarında oturanlar için öyle görünüyor” cevabını verdi öğretmen.

“Kurşun kalemle mi çizeyim, pastel boya ile mi?” Ö12

“İstedğin malzemeyle çizebilirsin” dedi öğretmen.

“Duvar tarafında hiç pencere olmadığı için o tarafını koyu gölge yapacağız” Ö17

“Pastel boya ile yapınca arada küçük küçük beyaz boşluklar kalıyor. Ben onları elimle sürterek yok ediyorum” Ö4

Fotoğraf 2: Pastel boya çalışan öğrenci (11 yaş)

5. Hafta 19.11.2013

On bir yaş grubuna sulu boya ile ilgili video izletildi.

“Kuru boya çalışmalarında tonlamalar elin basıncına göre yapılırken sulu boya çalışmalarında su ile tonlama yapılır. Işık alan kısımlarda boya, aşamalı olarak

sulandırılarak açılıp kağıdın beyazından daha fazla yararlanılır” diye anlatıldı öğretmen tarafından.

Bu açıklamayı bütün sınıflarda yapıldı..

“Sulu boyanın saydam ya da transparan olması ne demek?” diye sordu öğretmen.

“Renklerin karıştırılması mı?” Ö8

“Hayır, kapatıcı olmaması, uygulandığı zemini göstermesi anlamına geliyor” dedi öğretmen.

Örnek resimlerde soyut çalışma gören Ö10, “Biz de soyut resim yapabilir miyiz?” diye soruldu öğretmen tarafından.

Slayt gösterisindeki örnek resimler arasından kabak resimleri çok ilgi gördü. Onlar üzerine daha fazla yorum yapıldı. “Biz de böyle yapabilir miyiz?” dediler.

6. Hafta 26.11.2013

On bir yaş grubu sulu boya ile kabak resimleri

“Önce kalemle mi çizeceğiz yoksa direk fırçayla yapmaya başlasak olur mu?” Ö12

“İstedığınız gibi yapabilirsiniz. Ancak fırçayla boyamaya başladığınızda yapacağınız bir hatanın geri dönüşü olmayabilir. Kabakların dış hatlarını belirlemede kendinize fazla güvenmiyorsanız önce hafif bir şekilde kalemle belli edin, sonra boyamaya geçin” dedi öğretmen.

“Çizerken çok belli etmeden çizeceğiz değil mi?” Ö7

“Evet, sulu boya kapatıcı bir boya olmadığı için alttaki izleri gösterir. Eğer kalem izleri belli olsun istemiyorsanız çizerken çok bastırmayın” diye uyardı öğretmen.

“Ben koyu tarafı turuncu, açık tarafı daha çok sarı alarak belli ediyorum” Ö4

“Ben ışıklı yeri belli etmek için peçeteyle sildim” Ö3

Sınıfın çoğunluğu kâğıtlarına ve etrafa sıçrayan su damlaları ve de boya lekelerinden tedirgin, rahatsız oldu. Bunların önemli olmadığını, bu gibi şeyleri düşünmemeleri gerektiğini söylendi öğretmen tarafından. Bazıları yine de daksil ve kapatıcılarla lekeleri yok etmeye çalıştı.

Fotoğraf 3: Sulu boya ile çalışan öğrenci (11 yaş)

7. Hafta 10.09.2013

On bir yaş grubuna guvaş boya ile ilgili video izletildi.

“Üç renkten fazla rengi bir araya getirirsek renk bozulup grileşiyormuş” Ö12

“İzlediğiniz videoda güneş resmi yoktu. Resmedilen ağacın ışığı hangi yönden aldığını söyleyebilir misiniz?” diye sordu öğretmen.

“Sağ üst köşeden almış” Ö13

“Nereden anladın?” dedi öğretmen.

“Çünkü ağacın en açık yeşile boyanmış kısmı sağ üst köşesi, sol tarafa doğru giderek koyu yeşile boyandı. Sol tarafı daha koyu” Ö13

Videodaki ressamın ince uçlu fırça kullanması dikkatlerini çekti. “Üç fırçası da ince, sadece bir tanesi kalın” dediler. “En çok da ince fırçayı kullanıyor” dedi. Öğretmen de “Ağacın yapraklarını yapmak ayrıntı gerektiren bir iş olduğu için ince uçlu fırça kullanılmış” dedi. Sulu boya ile kabak resmi yaparken daha çok kalın uçlu fırçayı kullandıklarını söylediler. Öğretmen de ince uçlu fırçayla da kabak üzerindeki küçük lekeleri yapabileceklerini söyledi.

8. Hafta 10.12.2013

On bir yaş grubu guvaş boya kabak resimleri

“Turuncuyu nasıl yapacağız?” Ö15

“Sarı ile kırmızıyı karıştıracağız” dedi öğretmen.

“Kahverengi nasıl yapacağım?” Ö11

“Turuncuya biraz daha kırmızı ve biraz siyah karıştıracağız” diye cevap verildi öğretmen tarafından.

“Beyaz tahtayı da beyazla boyayabilirim değil mi?” Ö20

Kabağın arka kısmında kalan beyaz tahtayı guvaş boyayla beyaza boyayanlar olduğu gibi sulu boyadaki gibi boş bırakanlar da oldu. Dikkat etmeleri yönündeki uyarılarıma rağmen yine iki kişi su kabını devirdi. Palet getirmeyi unutan iki kişi, boya kaplarının kapaklarında boyalarını karıştırdılar. Kabağın zeminini turuncu renkle kapatan Ö8, ışık alan tarafa beyaz boya ile müdahale etmek istediğinde “beyaz boyam belli olmuyor, ışık yapamıyorum” dedi. Çünkü alttaki turuncu boya henüz kurumamıştı ve beyazı sürünce alttaki renkle karışıp açık turuncuya dönüşüyordu. Biraz daha kurummasını bekledikten sonra tekrar sürmesini söyledi öğretmen. On bir yaş grubunun ilk guvaş boya deneyimi olduğu için boyama aşaması uzun sürdü, teneffüste de çalışmaya devam ettiler.

Fotoğraf 4: Guvaş boya ile çalışan öğrenci (11 yaş)

On İki Yaş Grubu

1. Hafta 01.10.2013

On iki yaş grubuna kuru boya ile ilgili eğitici video izlettim. Kuru boya ile ilgili örnek resimleri incelendi.

“Kuru boya tekniği ile ilgili neler öğrendiniz?” diye soruldu öğretmen tarafından.

“Çizgiler aynı yönde olmalı” Ö42

“Işık değen yerleri beyaz bırakıyoruz, az bastırıyoruz. Işık yoksa elimizi daha çok

bastırıyoruz” Ö30

“Tonlama yapıyoruz, elimizin bastırma kuvvetine göre” Ö36

“İlk çizim aşamasında çok bastırarak çizmemeliyiz, sonra silemeyiz, silsek de kötü görünür” Ö50

“Kuru boyada uygun rengi bulmak için üst üste renk uyguluyoruz” Ö45

“Çizdiğimiz nesnenin durduğu zemini de belli etmemiz lazım” Ö51

2. Hafta 08.10.2013

On iki yaş grubu kuru boya ile kabak resimleri

On bir yaş grubuna göre daha hızlı ve tekniğe daha hâkimdiler. Üç kişi dışında hepsi zil çalmadan resmini tamamladı.

“Bu kabakta hangi renkleri kullanacağız?” Ö40

“Yuvarlak kabakta turuncu ve sarı rengi ağırlıklı olarak kullanırken uzun kabakta turuncu ve kahverengi ağırlıklı; ama ikisinde de sarı, turuncu, kahverengi, açık yeşil yer yer kullanabileceğimiz renkler...” dedi öğretmen.

“Gölgesini yaparken mavi de kullanabilir miyiz?” Ö55

“Evet” dedi öğretmen.

“Kabakların saplarını tepelerine mi, ortaya mı çizeceğiz?” Ö49

“Bulunduğun yerden nerede görünüyorsa oraya çizeceksin” diye cevap verdim.

Ö49’un yanına gittim ve gösterdim. “Hangi açıdan nasıl gördüğümüze göre değişir. Senin baktığın yerden tepeden görünüyor. Yani üste çizmeliyiz; ama orta sıradakilere çoğunlukla kabağın ortasında kalmış gibi görünüyor” diye anlattı öğretmen.

Fotoğraf 5: Kuru boya ile çalışan öğrenci (12 yaş)

3. Hafta 01.11.2013

On iki yaş grubuna pastel boya ile ilgili video izletildi.

Örnek olarak gösterilen resimlerin fotoğraf olduğunu iddia edenler oldu.

Kalan sürede “pastel boya tekniği ile ilgili ne öğrendiniz?” sorusuna verilen yanıtlar şöyleydi:

“Parmağımızla renkleri birbirine karıştırabiliyoruz” Ö34

“Işık nereden geliyorsa onun ters yönüne gölge yapıyoruz” Ö55

“Kazıyarak da ışık yapabiliyoruz” Ö45

4. Hafta 07.11.2013

On iki yaş grubu pastel boya ile kabak resimleri

“Biz yuvarlak kabağı diğerinin biraz önünde çizeceğiz değil mi?” Ö49

“Evet, pencere kenarından öyle görünüyor” dedi öğretmen.

“Kabakta hangi renkleri karıştıralım?” Ö36

“Yuvarlak kabakta sarı ve yer yer turuncu ağırlıklı; uzun kabakta ise turuncu ve açık kahverengi ağırlıklı ancak ikisinde de beyaz, ten rengi, açık yeşil yer yer siyahla lekeler yapılabilir” dendi öğretmen tarafından.

“Gölge yerine siyah boya süreyim mi?” Ö33

“Olabilir” diye cevapladı öğretmen.

“Tahtaya gelen yerler biraz leke oldu. Bir şey olur mu?” Ö41

“Hayır” dedi öğretmen.

“Masanın gölge olan yerini daha çok mu bastırayım?” Ö53

Fotoğraf 6: Pastel boya ile çalışan öğrenci (12 yaş)

5. Hafta 21.11.2013

On iki yaş grubuna sulu boya ile ilgili video izletildi.

“Sulu boya ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?” sorusu soruldu öğretmen tarafından.

“Koyu yerini ayrı bir fırça ile açık yerini ayrı bir fırça ile boyuyor ressam” Ö39

“Elmanın bir yerinde beyaz boşluk bıraktı. Herhalde orası ışık olacak” Ö33

“Renkler birbirine bulaşmasın diye ayrı ayrı fırçayla boyuyor ressam” Ö57

“Açık renk yapmak için daha çok su almalıyız” Ö45

“Resmi çizerken fazla bastırmamalıyız kalemi, çünkü sonra alttan kalem izi görünebilir”

Ö35

6. Hafta 02.12.2013

On iki yaş grubu sulu boya ile kabak resimleri

“Kalemimizi az bastıracağız, izi belli olmasın diye” Ö39

“Kalemle çizmeden, direk fırçayla yapmaya başlayabilir miyiz?” Ö33

“Evet” dedi öğretmen.

Sulu boyanın içinden çıkan fırçayı kullanan Ö49, “Benimki iyi boyamıyor” dedi. Çünkü genellikle bu fırçaların ucu kıldan değil, plastikten olduğu için sert ve iz bırakan bir etkisi oluyor.

Ö35 fazla su kullandığı için sayfasında dalgalanmalar oluştu. Bunu “sayfam çöktü” diye dile getirdi. Öğretmen de bunun sorun olamayacağını söyledi.

Ö57, sulu boyasında yer alan kum rengini, açık kahverengiyi göstererek “uzun kabağı

bunla boyasak daha güzel olmaz mı?" dedi.

"Yaparken peçeteye fazla silmemeye özen göstermeliyiz, çünkü kağıdı yırtabiliriz" Ö36

"Önce koyu yerleri boyarsak, açık yerlere geçtiğimizde fırçamızı suya batıramayız. Önce suyu değiştirip sonra boyamamız gerekir" Ö40

Fotoğraf 7: Sulu boya ile çalışan öğrenci (12 yaş)

7. Hafta 09.12.2013

On iki yaş grubuna guvaş boya ile ilgili video izletildi.

"Suyumuzun hemen kirlenmemesi için önce açık renkli kısımları boyamalıyız" Ö40

"Sulu boya altını belli ediyordu; ama guvaş boya altını belli etmez" Ö45

"Işık vuran kısmını beyaz boyayla belli ediyoruz" Ö33

"Farklı renkleri karıştırabiliyoruz. Ama çok fazla rengi bir araya karıştırırsak rengin özelliği kaybolur. Renk kirlenir" Ö30

8. Hafta 12.12.2013

On iki yaş grubu guvaş boya kabak resimleri

"Kahverengi yapmak için sarı ve kırmızıyı karıştırdıktan sonra içine bir damla da siyah koyuyoruz" Ö57

"Kabağın arkasında, tahtaya vuran gölge de var" Ö54

"Hocam taşsa bir şey olur mu?" Ö56

"Ben kalemle çizmeden yapıyorum" Ö55

“Benimkinde bütün renkler karıştı” Ö49

Ö40, kabağın üstündeki fazla sulu olan boyayı peçeteyle aldı.

“Bu boya sulu boyadan daha çabuk kuruyor” Ö35

Ö53 ve yanında oturan Ö33, kabağın dilimlerini oluşturan oyuntuları siyah kullanarak belirginleştirdi.

“Benimki hiç güzel olmadı. Her yere boya bulaştı” Ö40

Beyaz renkle kabakların arka tarafındaki tahtayı boyayanlar vardı. Ö49 kabağın üstüne fırçayla sürdüğü boyayı parmağıyla yayıyordu.

Fotoğraf 8: Guvaş boya ile çalışan öğrenci (12 yaş)

On Üç Yaş Grubu

1. Hafta 02.10.2013

On üç yaş grubuna kuru boya ile ilgili eğitici video izletildi.

“Onlar ressam, tabi biz o adam gibi yapamayız ki” Ö67

“İlk etapta ressam gibi yapamasanız da, kuru boya tekniğinin nasıl uygulandığını gördükten sonra resminizde elinizden geldiği kadar uygulamaya çalışırsınız” dedi öğretmen.

Bazıları ilk etapta nesnenin genel biçimi verilirken ressamın araştırma çizgilerini kullandığını görünce “yamuk çizdi, taşırđı” gibi tepkiler verdi. Ancak akabinde ressam, çizgiler arasından biçimi asıl çizgilerle netleştirmeye başlayınca tatmin oldular.

Örnek resimler, üzerinde konuşularak, çocukların şaşkınlık ve beğeni ifadeleri ile incelendi.

2. Hafta 09.10.2013

On üç yaş grubu kuru boya ile kabak resimleri

“Hangi renkleri kullanacağız?” Ö77

“Birçok renk bir arada kullanılabilir. Ağırlıklı olarak turuncu ve sarı, bunların yanında kahverengi, yeşil ve kırmızı renkleri de kullanılabilir” cevabı verildi öğretmen tarafından.

Kabakları kâğıda yerleştirmede sorun yaşayanlar vardı. Bu sorun genellikle, kabakların birbirinden ayrı olmamasına, birbirine temas etmelerine rağmen ayrı duruyormuşçasına arada boşluk bırakılarak çizilmesi olmuştu.

Fotoğraf 9: Kuru boya ile çalışan öğrenci (13 yaş)

3. Hafta 31.10.2013

On üç yaş grubuna pastel boya ile ilgili video izletildi.

Gösterdiğim pastel boya ile yapılmış örnek resimleri çok beğendiler. Bazı resimler için “bu resim değil, gerçek” gibi tepkiler vererek fotoğraf olduğunu iddia eden çocuklar oldu. Bazı resimlerin ise ışık alan kısımlarının pastel boya ile boyanarak mı yoksa alttaki rengin kazınarak kâğıdın kendi beyazının mı görüldüğünü sordular. Kazıma yöntemi ile yapılmış örnek resmi gördüklerinde hep bir ağızdan kazınarak yapılmış olduğunu, kendilerinin de yaptıklarını söylediler.

“Biz de böyle yapabiliriz” Ö60

“Kapatıcı bir boya” Ö63

“Elimizi sürterek dağıtabiliyoruz” Ö77

4. Hafta 07.11.2013

On üç yaş grubu pastel boya ile kabak resimleri

“Tahtayı da beyaza boyayalım mı?” Ö80

Kabakların arka planında bulunan beyaz yazı tahtasını soruyordu. Öğretmen de boyayabileceğini söyledi.

Genellikle ellerini sürterek boyama yaptıklarından ellerinin leke olmasından ve kâğıdın çeşitli yerlerine iz çıkmasından yakındılar. Birçok kişi ellerindeki boya lekelerinin sorun yaratıp yaratmayacağını sordu.

Ö67 uzun kabağı çizmekte zorlandı ve etrafındakilere kendisine çizip çizemeyeceklerini soruyordu. Öğretmen de kendisinin çizmesi gerektiğini, yoksa anlamsız olacağını söyledi. Biraz çizip silme devresinin ardından ikna oldu ve boyamaya geçti.

Fotoğraf 10: Pastel boya ile çalışan öğrenci (13 yaş)

5. Hafta 21.11.2013

On üç yaş grubuna sulu boya ile ilgili video izletildi.

Örnek sulu boya çalışmalarından muz resmini gördüklerinde “bu olmamış, boya dağılmış” gibi tepkiler verdiler. Ben de bu lekelerin, boyanın dağılmasının ya da akmasının resmi bozmayacağını, aksine sulu boya resmin bir özelliği olduğunu ve resme zenginlik katabileceğini söyledi öğretmen.

Karelerden yapılmış soyut resmi gördüklerinde “aaa bu kolaymış” gibi tepkiler verdiler. “Biz de konumuz serbest olduğu zaman böyle resim yapabilir miyiz?” Ö76

6. Hafta 02.12.2013

On üç yaş grubu sulu boya ile kabak resimleri

“Kabağı yine sarı, turuncu, yeşil, kahverengi renklerini kullanarak mı boyayacağız?” Ö77

“Arka plan beyaz olduğu için boyamasak olur mu?” Ö80

“Sulu boyada evet” dedi öğretmen.

Diğer tekniklere göre sulu boya ile daha rahat çalışıyor gibi görünüyorlardı. Büyük yüzeyleri kalın uçlu fırçaları ile daha kıla sürede kapatabiliyorlardı. Dolayısıyla sınıfta resmi yetiştirememe kaygısı yoktu.

Ö67 yine bir arayış içerisindeydi. Önünde kabak modeli duruyor olmasına rağmen etrafındakilerin çizmiş olduğu kabak resimlerine bakarak kendi çizimini yaptı.

Fotoğraf 11: Sulu boya ile çalışan öğrenci (13 yaş)

7. Hafta 09.12.2013

On üç yaş grubuna guvaş boya ile ilgili video izletildi.

“Guvaş boya ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?” sorusunu soruldu öğretmen tarafından.

“Renkler üst üste sürüldüğünde farklı durmuyor, birbirinin devamı gibi” Ö75

“Guvaş, sulu boya gibi saydam olmadığı için altındaki lekeleri belli etmez” Ö69

Gösterilen örneklerden en fazla beğendikleri gerçekçi portre oldu. “Bu çok güzel, guvaş

boyayla yapılmış gibi değil, gerçek gibi” diye tepkiler gösteren oldu.

“Cam yapmak için gri rengi daha çok kullanıyorlar” Ö72

“Resimde güneş olmasa da biz güneşin ne tarafta olabileceğini ağaçtan tahmin edebiliyoruz. Ağacın sağ tarafı daha açık, sol tarafı daha koyu boyandı” Ö80
İzledikleri videoda ışığın yönüne dikkat etmişlerdi.

8. Hafta 12.12.2013

On üç yaş grubu guvaş boya kabak resimleri

Turuncu ve kahverenginin hangi renklerin karışımından oluştuğu tekrar tekrar soruldu ve konuşuldu. Çizim aşaması artık çok daha kısa sürüyordu. Boyarken uzun kabağın kısa kabaktan daha koyu olan tonunu belli etmek için birçok öğrenci, renkleri karıştırarak ton farkı oluşturmaktansa ikisini farklı renklere boyamayı tercih etti. Genellikle birini sarıya, diğerini ise turuncuya boyayarak fark oluşturuyorlardı. Öğretmen de renkleri karıştırmaktan korkmamaları gerektiğini, cesur olmaları gerektiğini hatırlattı zaman zaman. Diğer gruplara oranla on üç yaş grubunda kabakların arkasındaki beyaz kısmı boyamayı tercih eden daha çok kişi vardı. Kabakların dilimlerini belli eden oyuntular için genellikle siyah renk kullanıldı.

“Siyahla kabak daha belirgin oluyor” Ö85

Fotoğraf 12: Guvaş boya ile çalışan öğrenci (13 yaş)

On Dört Yaş Grubu

1. Hafta 03.10.2013

On dört yaş grubuna kuru boya ile ilgili video izlettim. “Bu adam ressam mı?” soruları soruldu.

“Kuru boya tekniği ile ilgili neler öğrendiniz?” dedi öğretmen.

“Gölgelendirme yaparken ışığın geldiği yer daha açık olacak ardından kalan kısımlar koyu olacak” Ö90

“Peki bu açıklık ve koyuluğu nasıl elde ederiz?” diye soruldu öğretmen tarafından.

“Elimizi çok bastırırsak daha koyu ton yapabiliriz” Ö96

“Çizimin ilk aşamasında elimizi çok bastırmadan şekli oluşturmalıyız” Ö103

“ Tek yönlü boyarsak daha düzgün bir görünüm elde ederiz” Ö88

2. Hafta 10.10.2013

On dört yaş grubu kuru boya ile kabak resimleri

Daha küçük yaş gruplarına göre daha hızlılardı ve daha iyi çalışmalar çıkardılar. Hangi renkleri karıştırabileceklerini, kabakta hangi renkler olduğunu soranlar oldu. Ara ara sınıfın çoğunluğu “oldu mu, oluyor mu” gibi sorularla ya da resmi bana doğrultarak yaptığını teyit ettirme çabası içindeydi.

Fotoğraf 13: Kuru boya ile çalışan öğrenci (14 yaş)

3. Hafta 01.11.2013

On dört yaş grubuna pastel boya ile ilgili video izletildi.

“Pastel boya ile ilgili neler öğrendiniz?” dedi öğretmen.

“Elimizle yedirerek renkleri karıştırabiliyoruz” Ö99

“Işık vuran yerleri kazıyarak belli edebiliyoruz” Ö96

“Pastel boyada renkler birbirine daha kolay karışıyor” Ö90

“Peki neden kuru boyaya göre renkleri karıştırmak daha kolay?” diye sordu öğretmen.

“Pastel boya yağlı olduğundan daha yumuşak geliyor” Ö107

4. Hafta 05.11.2013

On dört yaş grubu pastel boya ile kabak resimleri

“Kabak çizmekten ben sıkıldım” diyen Ö114’e tekrar bu resimlerimizin amacını anlatıldı öğretmen tarafından. Sonrasında “Tamam” diyerek çizmeye başladı.

“Hangi renkleri karıştırayım?” Ö106

“Sarı, turuncu, ten rengi, beyaz, kahverengi karıştırabileceğiniz renkler” dedi öğretmen.

Ö89 “Olmuyor” diyerek uzun kabağı silip silip tekrar çiziyordu. Öğretmen de artık boyamaya geçmesi gerektiğini, o yüzden çizim aşamasının boyamayla da desteklenip daha iyi bir sonuca varabileceğini söyledi.

Fotoğraf 14: Pastel boya ile çalışan öğrenci (14 yaş)

5. Hafta 19.11.2014

On dört bir yaş grubuna sulu boya ile ilgili video izletildi.

Öğretmen sulu boyada fırça kullanımının önemine değindi. Farklı boyutlardaki alanlar için farklı kalınlıklardaki fırçaların kullanılmasının daha uygun olacağını söyledi.

“Benim bir ince, bir orta, bir de kalın fırçam var. Yeter mi?” Ö90

“Evet, herkesin en azından bir ince bir orta kalınlıkta diyebileceğimiz, bir de kalın fırçası olsun. Örneğin 2, 6, 12 numaralar ya da 2, 8, 16 numaralar gibi. Daha farklı numaralarla fırçalarımızı çoğaltabiliriz. Küçük ebatlı yüzeyler için daha ince fırçayı, daha büyük ebatlı yüzeyler için daha büyük ebatlı fırçayı kullanmayı tercih ederiz” diye açıklandı öğretmen tarafından.

“Peki renk tonunu açmak için ne yaparız?” diye sordu öğretmen.

“Fırçayı renge daha az batırıp, suya daha çok batırırız. Yani suyla yaparız” Ö90

6. Hafta 26.11.2013

On dört yaş grubu sulu boya ile kabak resimleri

“Koyu renk oluşturmak için sudan daha az almalıyız” Ö90

“Işık alan kısımda boyanmamış yer bırakıyoruz değil mi?” Ö91

Beşinci sınıflar kabakları gördüklerinde “ooley!” diye sevinç tepkisi verirken sekizinci sınıflarda “daha kaç kez kabak çizeceğiz?” gibilerinden sorular ve birkaç memnuniyetsiz ifade ile karşılaştı öğretmen.

İki kişi boyamaya diğerlerinden farklı olarak koyu renkten yani siyah masa örtüsünden başladığı için suları hemen kirlendi ve birkaç kez su değiştirmeye gittiler.

“Mor da sürebilir miyim kabağa?” Ö104

“Olabilir” dedi öğretmen.

“Sulu boyadan nefret ediyorum. Her yeri batırıyor” Ö112

Fotoğraf 15: Sulu boya ile çalışan öğrenci (14 yaş)

7. Hafta 10.12.2013

On dört yaş grubuna guvaş boya ile ilgili video izletildi.

“Guvaş boya ile ilgili ne öğrendiniz?” diye sordu öğretmen.

“Guvaş boya sulu boya gibi saydam olmadığı için alttaki rengi göstermez, kapatır” Ö90

“Üç renkten fazla kullanıldığında bulamaç haline geliyor” Ö88

“Işık vuran kısmı için guvaş boyada beyaz kullanıyoruz” Ö106

En çok beğeni toplayan örnek resim, gerçekçi yapılmış portre oldu. Hangi fırçaları getirmeleri gerektiğini sordular. Öğretmen de ince 2 numara, orta 6-8 numara ve kalın 12-16 numara olmak üzere en az üç fırça getirmelerini söyledi ve “Bizim bu çalışmada en yaygın kullanacağımız fırça orta ve kalın olanlar olacak” dedi.

8. Hafta 11.12.2013

On dört yaş grubu guvaş boya kabak resimleri

“Benim kabak renk cümbüşüne döndü” Ö90

“Bizim turuncumuz koyu oldu. Ne yapacağız?” Ö105

“İçine sarı ve beyaz koyabilirsiniz” dedi öğretmen.

“Kahverengi yapmak için turuncunun içine siyah damlattım” Ö99

“Ben hiç beğenmedim, renkler karıştı” Ö107

“Kabağın damarlarını yeşille belli edebilir miyim?” Ö109

“Bu sulu boyadan daha güzel” Ö112

“Evet, renk hemen, sürülür sürülmez kendi belli ediyor” Ö96

Yine sulu boyada olduğu gibi hızlı bir çalışma oldu. Geniş yüzeyler kalın uçlu fırça ile kısa sürede boyandı. Yine fazla uğraşı gerektiren bir teknik olmasına rağmen sulu boya haftasında olduğu kadar yakınmadılar.

Fotoğraf 16: Guvaş boya ile çalışan öğrenci (14 yaş)

4.2. Yapılandırılmış Görüşme Formlarından Elde Edilen Bulgular

Tablo 1

Çalışma Sürecinde Kuru Boya ile Resim Yapmayı Sevdiniz mi? Nedenini Açıklayınız.(11 yaş grubu)

Neden	Kuru boya ile resim yapmayı sevdim		Kuru boya ile resim yapmayı sevmedim		Kuru boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
	Kişisel beğeni	1	4	-	-	4
Sürecin psikolojik etkisi	4	16	2	8	2	8
Uygulanabilirlik düzeyi	5	20	1	4	-	-
Temizlik	2	8	-	-	-	-
Malzemeye yatkınlık	-	-	-	-	-	-
Kazanım	-	-	-	-	1	4
Malzemenin özelliği	-	-	-	-	3	12
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	12	48	3	12	10	40

Tablo 1'e bakıldığında 11 yaş grubu çocukların resim yaparken % 48'inin kuru boya ile resim yapmayı sevdiği, % 12'sinin sevmediği, % 40'ının ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların kuru boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sevdim, çünkü resim hocamız bize kuru boya çalışması ile ilgili çok güzel çalışmalar yaptığı için" Ö26

Sürecin psikolojik etkisi: "Sevmiyorum; ama zevk alarak yaptım" Ö10

Uygulanabilirlik düzeyi: "Sevmedim, çünkü boyayı yediremiyorum" Ö22

Temizlik: "Sevmediğim durum, ucu çabuk bitiyor; biraz da seviyorum çünkü elimi kirletmiyorum" Ö17

Kazanım: "Sevdiğim yönleri, hayal gücümü geliştirmesi; sevmediğim yönleri, boyarken elimin kayıp resmin taşması" Ö8

Malzemenin özelliği: "Eğlenceli olmasını sevdim; ama çabuk kırılmasını ve bitmesini sevmedim" Ö20

Tablo 2

Çalışma sürecinde kuru boya ile resim yapmayı sevdimiz mi? Nedenini açıklayınız. (12 yaş grubu)

Neden	Kuru boya ile resim yapmayı sevdim		Kuru boya ile resim yapmayı sevmedim		Kuru boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	2	8	-	-	-	-
Sürecin psikolojik etkisi	2	8	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	4	20	-	-	-	-
Temizlik	1	4	-	-	-	-
Malzemeye yatkınlık	16	46	-	-	-	-
Kazanım	-	-	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	-	-	-	-	-	-
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	25	100	-	-	-	-

Tablo 2'ye bakıldığında 12 yaş grubu çocukların resim yaparken % 100'ünün kuru boya ile resim yapmayı sevdiği görülmektedir. Çocukların kuru boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sevdim, çok beğendim" Ö29

Sürecin psikolojik etkisi: "Sevdim, çünkü çok eğlenceli" Ö41

Uygulanabilirlik düzeyi: "Sevdim, renkleri ister koyu, ister açık yapabilir, hem de silebiliriz" Ö30

Temizlik: "Sevdim, çünkü etrafı kirletmeden boyayabiliyoruz" Ö46

Malzemeye yatkınlık: "Taşırmadığım için seviyorum" Ö39

Tablo 3

Çalışma sürecinde kuru boya ile resim yapmayı sevdiniz mi? Nedenini açıklayınız. (13 Yaş Grubu)

Neden	Kuru boya ile resim yapmayı sevdim		Kuru boya ile resim yapmayı sevmedim		Kuru boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
	Kişisel beğeni	3	12	-	-	-
Sürecin psikolojik etkisi	2	8	-	-	1	4
Uygulanabilirlik düzeyi	12	48	-	-	-	-
Temizlik	2	8	-	-	-	-
Malzemeye yatkınlık	2	8	1	4	-	-
Kazanım	-	-	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	-	-	-	-	2	4
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	21	84	1	4	3	12

Tablo 3'e bakıldığında 13 yaş grubu çocukların resim yaparken % 84'ünün kuru boya ile resim yapmayı sevdiği, % 4'ünün sevmediği, % 12'sinin ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların kuru boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: “Sevdim, resmi daha da güzelleştirir” Ö65

Sürecin psikolojik etkisi: “Sevdim, çünkü çok zevkli geçiyor” Ö66

Uygulanabilirlik düzeyi: “Sevdim, çünkü gölgelendirme yapılabilir” Ö60, Ö72, Ö74

Temizlik: “Sevdim, çünkü üstümüze başımıza boya dökülmüyor” Ö78

Malzemeye yatkınlık: “Sevdim, çünkü kuru boyayı elimle ayarlayabiliyorum” Ö73

Malzemenin özelliği: “Hem sevdim, hem sevmedim; kuru boyayı katı olduğu için karıştıramayız ama onla da güzel resim yapabiliyorum” Ö59

Tablo 4

Çalışma sürecinde kuru boya ile resim yapmayı sevdimiz mi? Nedenini açıklayınız. (14 yaş grubu)

Neden	Kuru boya ile resim yapmayı sevdim		Kuru boya ile resim yapmayı sevmedim		Kuru boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
	Kişisel beğeni	6	24	1	4	-
Sürecin psikolojik etkisi	-	-	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	8	8	-	-	-	-
Temizlik	-	-	-	-	-	-
Malzemeye yatkınlık	2	8	3	20	-	-
Kazanım	4	16	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	-	-	-	-	1	4
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	20	80	4	16	1	4

Tablo 4'e bakıldığında 14 yaş grubu çocukların resim yaparken % 80'inin kuru boya ile resim yapmayı sevdiği, % 16'sının sevmediği, % 4'ünün ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların kuru boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sevdim, çünkü kuru boyayla resim güzel oluyor" Ö100

Uygulanabilirlik düzeyi: "Sevdim, çünkü kolay bir kullanımı var" Ö96

Malzemeye yatkınlık: "Sevmedim, çünkü gölgesini, açık yönlerini, kapalı yönlerini, boyanın rengini tutturmayı zor yapıyorum" Ö88

Kazanım: "Sevdim, çünkü nasıl resim yapmamız gerektiğini net bir şekilde öğrendim" Ö93

Malzemenin özelliği: "Sevdim, boya karıştırırken çok zor oluyor ama boyarken kolay" Ö90

Tablo 5

Çalışma sürecinde pastel boya ile resim yapmayı sevdiniz mi? Nedenini açıklayınız.(11 yaş grubu)

Neden	Pastel boya ile resim yapmayı sevdim		Pastel boya ile resim yapmayı sevmedim		Pastel boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	-	-	1	4	1	4
Sürecin psikolojik etkisi	3	12	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	-	-	-	-	-	-
Temizlik	-	-	-	-	-	-
Malzemeye yatkınlık	13	52	1	4	1	4
Kazanım	-	-	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	1	4	1	4	3	12
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	17	68	3	12	5	20

Tablo 5'e bakıldığında 11 yaş grubu çocukların resim yaparken % 68'inin pastel boya ile resim yapmayı sevdiği, % 12'sinin sevmediği, % 20'sinin ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların pastel boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Hiç sevmedim, çünkü renkleri karıştırdığımda garip garip renkler çıkıyor" Ö10

Sürecin psikolojik etkisi: "Sevdim, resmi çizerken ya da boyarken çok heyecanlıyım" Ö22

Malzemeye yatkınlık: "Sevdim, çünkü elle yedirebiliyorum" Ö2

Malzemenin özelliği: "Sevmedim, pastel boyayla güzel boyanmıyor" Ö15

Tablo 6

Çalışma sürecinde pastel boya ile resim yapmayı sevdiniz mi? Nedenini açıklayınız.(12 yaş grubu)

Neden	Pastel boya ile resim yapmayı sevdim		Pastel boya ile resim yapmayı sevmedim		Pastel boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	7	28	-	-	-	-
Sürecin psikolojik etkisi	1	4	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	1	4	-	-	-	-
Temizlik	-	-	3	12	-	-
Malzemeye yatkınlık	3	12	2	8	-	-
Kazanım	1	4	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	4	16	2	8	1	4
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	17	68	7	28	1	4

Tablo 6'ya bakıldığında 12 yaş grubu çocukların resim yaparken % 68'inin pastel boya ile resim yapmayı sevdiği, % 28'inin sevmediği, % 4'ünün ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların pastel boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sevdim, çünkü resmi canlı gösteriyor" Ö30

Sürecin psikolojik etkisi: "Sevdim, çok eğlenceliydi" Ö50

Uygulanabilirlik düzeyi: "Sevdim, çünkü renkleri karıştırabiliyorum ve yedirebiliyorum" Ö53

Temizlik: "Sevmedim, her tarafımı boya yaptım" Ö35

Malzemeye yatkınlık: "Sevdim, daha çabuk boyayabiliyorum" Ö54

Kazanım: "Sevdim, pastel boya tekniğini öğrendim" Ö42

Malzemenin özelliği: "Hem sevdim, hem sevmedim; yağlı pastel boya ile çalışmayı seviyorum, yağsız olunca sevmiyorum" Ö47

Tablo 7

Çalışma sürecinde pastel boya ile resim yapmayı sevdiniz mi? Nedenini açıklayınız.(13 yaş grubu)

Neden	Pastel boya ile resim yapmayı sevdim		Pastel boya ile resim yapmayı sevmedim		Pastel boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	6	24	-	-	-	-
Sürecin psikolojik etkisi	3	12	-	-	1	4
Uygulanabilirlik düzeyi	-	-	-	-	-	-
Temizlik	-	-	1	4	1	4
Malzemeye yatkınlık	6	24	-	-	-	-
Kazanım	1	4	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	2	8	3	12	1	4
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	18	72	4	16	3	12

Tablo 7'ye bakıldığında 13 yaş grubu çocukların resim yaparken % 72'sinin pastel boya ile resim yapmayı sevdiği, % 16'sının sevmediği, % 12'sinin ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların pastel boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sevdim, pastel boya bütün boyalardan daha iyi" Ö66

Sürecin psikolojik etkisi: "Sevdim, benim için çok eğlenceli" Ö61

Temizlik: "Sevmedim, çünkü ellerim boya olunca yaptığım resme geçiyor" Ö59

Malzemeye yatkınlık: "Sevdim, çünkü boyaması kolay" Ö74

Kazanım: "Sevdim, çünkü beynim gelişiyor" Ö62

Malzemenin özelliği: "Sevmedim, boyanın ucu kalın olduğu için ince yerleri güzel boyayamıyorsun" Ö79

Tablo 8

Çalışma sürecinde pastel boya ile resim yapmayı sevdimiz mi? Nedenini açıklayınız. (14 yaş grubu)

Neden	Pastel boya ile resim yapmayı sevdim		Pastel boya ile resim yapmayı sevmedim		Pastel boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	4	16	-	-	-	-
Sürecin psikolojik etkisi	1	4	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	3	12	-	-	1	4
Temizlik	-	-	3	12	-	-
Malzemeye yatkınlık	7	28	1	4	1	4
Kazanım	1	4	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	2	8	-	-	1	4
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	18	72	4	16	3	12

Tablo 8'e bakıldığında 14 yaş grubu çocukların resim yaparken % 72'sinin pastel boya ile resim yapmayı sevdiği, % 16'sının sevmediği, % 12'sinin ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların pastel boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sevdim, pastel boyayla boyamak güzeldi" Ö95

Sürecin psikolojik etkisi: "Sevdim, renkleri bastırarak boyamak sevinç vericiydi" Ö105

Uygulanabilirlik düzeyi: "Sevdim, çünkü hemen bitirebiliyoruz" Ö112

Temizlik: "Elime boya izi çıkmasını sevmedim" Ö109

Malzemeye yatkınlık: "Sevdim, boyayı yedirebiliyorum" Ö91

Kazanım: "Sevdim, nerede nasıl boyayacağımı öğrendim" Ö114

Malzemenin özelliği: "Sevdim, kazıma yapılabilir" Ö98

Tablo 9

Çalışma sürecinde sulu boya ile resim yapmayı sevdiniz mi? Nedenini açıklayınız.(11 yaş grubu)

Neden	Sulu boya ile resim yapmayı sevdim		Sulu boya ile resim yapmayı sevmedim		Sulu boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
	Kişisel beğeni	4	16	1	4	-
Sürecin psikolojik etkisi	5	20	-	-	3	12
Uygulanabilirlik düzeyi	-	-	1	4	-	-
Temizlik	-	-	-	-	-	-
Malzemeye yatkınlık	5	20	-	-	1	4
Kazanım	-	-	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	2	8	2	8	1	4
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	16	64	4	16	5	20

Tablo 9'a bakıldığında 11 yaş grubu çocukların resim yaparken % 64'ünün sulu boya ile resim yapmayı sevdiği, % 16'sının sevmediği, % 20'sinin ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların sulu boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sevdim, sulu boyada gölgelendirme çok güzel" Ö26

Sürecin psikolojik etkisi: "Sevdim; eğlenceli, zevkli ve güzel" Ö18

Uygulanabilirlik düzeyi: "Sevmedim, kâğıt çok ıslanıyor" Ö25

Malzemeye yatkınlık: "Sevdim, boya yaparken yedirebiliyorum, karıştırabiliyorum ve ışıklandırabiliyorum"Ö1

Malzemenin özelliği: "Sevmedim, çünkü sulu boya ile çok sulandırdığımızda kâğıt yırtılıyor"Ö3

Tablo 10

Çalışma sürecinde sulu boya ile resim yapmayı sevdimiz mi? Nedenini açıklayınız. (12 yaş grubu)

Neden	Sulu boya ile resim yapmayı sevdim		Sulu boya ile resim yapmayı sevmedim		Sulu boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
	Kişisel beğeni	5	20	-	-	2
Sürecin psikolojik etkisi	4	16	-	-	1	4
Uygulanabilirlik düzeyi	-	-	1	4	-	-
Temizlik	-	-	3	12	-	-
Malzemeye yatkınlık	2	8	1	4	-	-
Kazanım	-	-	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	2	8	4	16	-	-
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	13	52	9	36	3	12

Tablo 10'a bakıldığında 12 yaş grubu çocukların resim yaparken % 52'sinin sulu boya ile resim yapmayı sevdiği, % 36'sının sevmediği, % 12'sinin ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların sulu boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sevdim, çünkü çok güzel bir boyası var" Ö30

Sürecin psikolojik etkisi: "Sevdim, sulu boya çok eğlenceli" Ö55

Uygulanabilirlik düzeyi: "Sevmedim, çünkü resmin dışına boya dağılıyor" Ö47

Temizlik: "Sevmiyorum, çünkü sürdüğümüzde her yere bulaşıyor" Ö58

Malzemeye yatkınlık: "Sevdim; dağıtabilir, karıştırabilir ve güzel şeyler ortaya sunarım" Ö49

Malzemenin özelliği: "Sevmedim, çünkü defterim yaş oluyor" Ö29

Tablo 11

Çalışma sürecinde sulu boya ile resim yapmayı sevdimiz mi? Nedenini açıklayınız.(13 yaş grubu)

Neden	Sulu boya ile resim yapmayı sevdim		Sulu boya ile resim yapmayı sevmedim		Sulu boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	5	20	-	-	1	4
Sürecin psikolojik etkisi	3	12	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	-	-	-	-	-	-
Temizlik	-	-	2	8	-	-
Malzemeye yatkınlık	3	12	-	-	5	20
Kazanım	-	-	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	2	8	4	16	-	-
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	13	52	6	24	6	24

Tablo 11'e bakıldığında 13 yaş grubu çocukların resim yaparken % 52'sinin sulu boya ile resim yapmayı sevdiği, % 24'ünün sevmediği, % 24'ünün ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların sulu boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sevdim, boyaması güzel; ama yanlışlıkla arkadaşımın üzerini kirletebilirim, orası kötü" Ö66

Sürecin psikolojik etkisi: "Sevdim, çünkü rahat yapabiliyorum" Ö63

Temizlik: "Hiç sevmiyorum, çünkü resim yaparken su dökülünce remimiz mahvoluyor" Ö69

Malzemeye yatkınlık: "Sevdim, çünkü renkleri karıştırabiliyorum, istediğim rengi elde edebiliyorum" Ö80

Malzemenin özelliği: "Sevmiyorum, çok dağılıyor" Ö73

Tablo 12

Çalışma sürecinde sulu boya ile resim yapmayı sevdimiz mi? Nedenini açıklayınız. (14 yaş grubu)

Neden	Sulu boya ile resim yapmayı sevdim		Sulu boya ile resim yapmayı sevmedim		Sulu boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	1	4	2	8	2	8
Sürecin psikolojik etkisi	2	8	-	-	3	12
Uygulanabilirlik düzeyi	-	-	-	-	-	-
Temizlik	-	-	4	16	-	-
Malzemeye yatkınlık	2	8	3	12	-	-
Kazanım	-	-	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	-	-	6	24	-	-
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	5	20	15	60	5	20

Tablo 12'ye bakıldığında 14 yaş grubu çocukların resim yaparken % 20'sinin sulu boya ile resim yapmayı sevdiği, % 60'ının sevmediği, % 20'sinin ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların sulu boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sevdim, sulu boyadaki resimim daha güzel oldu" Ö101

Sürecin psikolojik etkisi: "Sevdim, her türlü rengi korkmadan karıştırabiliyoruz; sevmediğim yönü ise her yer berbat oluyor" Ö98

Temizlik: "Sevmedim, çünkü her taraf batıyor" Ö113

Malzemeye yatkınlık: "Sevdim, bütün renkleri karıştırarak karışık bir resim yapmak istedim ve yaptım" Ö97

Malzemenin özelliği: "Sevmedim, sürekli su değiştirmek zorunda kalıyorum" Ö107

Tablo 13

Çalışma sürecinde guvaş boya ile resim yapmayı sevdimiz mi? Nedenini açıklayınız. (11 yaş grubu)

Neden	Guvaş boya ile resim yapmayı sevdim		Guvaş boya ile resim yapmayı sevmedim		Guvaş boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	1	4	-	-	-	-
Sürecin psikolojik etkisi	2	8	-	-	2	8
Uygulanabilirlik düzeyi	1	4	-	-	-	-
Temizlik	-	-	2	8	2	8
Malzemeye yatkınlık	1	4	-	-	1	4
Kazanım	-	-	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	9	36	2	8	2	8
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	14	56	4	16	7	28

Tablo 13'e bakıldığında 11 yaş grubu çocukların resim yaparken % 56'sının guvaş boya ile resim yapmayı sevdiği, % 16'sının sevmediği, % 28'inin ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların guvaş boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sevdim, guvaş boya ile resim yapmak çok güzel" Ö9

Sürecin psikolojik etkisi: "Evet sevdim, eğlenceli" Ö13

Uygulanabilirlik düzeyi: "Paletle olmasını sevdim" Ö8

Temizlik: "Paletin içine çok koyduğumuz boyayı fırçayla alıp geri kutuya koyabilmemiz sevdiğim yönü; ama ellerimi ve paleti çok batırmasını sevmiyorum" Ö25

Malzemeye yatkınlık: "Öğretmenimin verdiği önerileri dinlediğim için daha kolay yaptım" Ö12

Malzemenin özelliği: "Sevdim, çünkü renkleri karıştırdığımda çok güzel renkler ortaya çıkıyor" Ö15

Tablo 14

Çalışma sürecinde guvaş boya ile resim yapmayı sevdiniz mi? Nedenini açıklayınız. (12 yaş grubu)

Neden	Guvaş boya ile resim yapmayı sevdim		Guvaş boya ile resim yapmayı sevmedim		Guvaş boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	2	8	-	-	-	-
Sürecin psikolojik etkisi	5	20	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	-	-	-	-	-	-
Temizlik	-	-	4	16	1	4
Malzemeye yatkınlık	1	4	-	-	-	-
Kazanım	1	4	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	9	36	1	4	1	4
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	18	72	5	20	2	8

Tablo 14'e bakıldığında 12 yaş grubu çocukların resim yaparken % 72'sinin guvaş boya ile resim yapmayı sevdiği, % 20'sinin sevmediği, % 8'inin ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların guvaş boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sevdim, resmi canlı gösteriyor" Ö30

Sürecin psikolojik etkisi: "Evet sevdim, çünkü çok eğlenceli" Ö36

Temizlik: "Sevmedim, çünkü her zaman su dökülüyor ve her taraf berbat oluyor ve ayağımı yere değdiremiyorum" Ö46

Malzemeye yatkınlık: "Seviyorum, çünkü kendimi yormadan çalışıyorum" Ö57

Malzemenin özelliği: "Sevdim, guvaş boya akıyor diye güzel renkler oluşuyor" Ö56

Tablo 15

Çalışma sürecinde guvaş boya ile resim yapmayı sevdiniz mi? Nedenini açıklayınız.(13 yaş grubu)

Neden	Guvaş boya ile resim yapmayı sevdim		Guvaş boya ile resim yapmayı sevmedim		Guvaş boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	7	28	-	-	-	-
Sürecin psikolojik etkisi	2	8	-	-	2	8
Uygulanabilirlik düzeyi	-	-	-	-	-	-
Temizlik	1	4	4	16	1	4
Malzemeye yatkınlık	1	4	1	4	-	-
Kazanım	-	-	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	-	-	4	16	1	4
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	1	4	-	-	-	-
TOPLAM	12	48	9	36	4	16

Tablo 15'e bakıldığında 13 yaş grubu çocukların resim yaparken % 48'inin guvaş boya ile resim yapmayı sevdiği, % 36'sının sevmediği, % 16'sının ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların guvaş boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sevdim, çünkü renkleri çok açık ve çok canlıdır" Ö65

Sürecin psikolojik etkisi: "Sevdim, çünkü çok eğlenceli" Ö62

Temizlik: "Sevmedim, nedeni insanın ellerini kirlettiği için" Ö84

Malzemeye yatkınlık: "Sevmedim, çünkü guvaş boya ile resim yaparken zorlandım" Ö76

Malzemenin özelliği: "Sevmedim, çünkü renkler hep dağılıyor" Ö79

Eleştirel yaklaşım/Estetik yargı: "Sevdim, resmin kendisine anlam katıyor" Ö86

Tablo 16

Çalışma sürecinde guvaş boya ile resim yapmayı sevdiniz mi? Nedenini açıklayınız.(14 yaş grubu)

Neden	Guvaş boya ile resim yapmayı sevdim		Guvaş boya ile resim yapmayı sevmedim		Guvaş boya ile resim yapmayı hem sevdim hem sevmedim	
	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	2	8	-	-	-	-
Sürecin psikolojik etkisi	6	24	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	2	8	-	-	-	-
Temizlik	2	8	1	4	1	4
Malzemeye yatkınlık	1	4	3	12	-	-
Kazanım	-	-	-	-	-	-
Malzemenin özelliği	7	28	-	-	-	-
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	20	80	4	16	1	4

Tablo 16'ya bakıldığında 14 yaş grubu çocukların resim yaparken % 80'inin guvaş boya ile resim yapmayı sevdiği, % 16'sının sevmediği, % 4'ünün ise hem sevdiği hem de sevmediği görülmektedir. Çocukların guvaş boyaya yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sevdim, en beğendiğim boya türlerinden" Ö114

Sürecin psikolojik etkisi: "Sevdim, çok zevkliydi" Ö88

Uygulanabilirlik düzeyi: "Sevdim, renkler karıştığı zaman çok güzel bir renk çıkıyor" Ö99

Temizlik: "Evet, fazla bulaşmadığı için sevdim" Ö102

Malzemeye yatkınlık: "Sevmedim, yorucu bir boya" Ö101

Malzemenin özelliği: "Sevdim, gölgelendirme iyi oluyor" Ö94

Tablo 17

Resim yaparken çizmeyi mi yoksa boyamayı mı daha çok seviyorsunuz? Nedenini açıklayınız. (11 yaş grubu)

Neden	Boyamayı daha çok seviyorum		Çizmeyi daha çok seviyorum		Her ikisini de seviyorum	
	f	%	f	%	f	%
	Kişisel beğeni	11	44	4	16	-
Sürecin psikolojik etkisi	1	4	-	-	1	4
Uygulanabilirlik düzeyi	3	12	2	8	-	-
Eleştirel yaklaşım/Estetik yargı	2	8	1	4	-	-
Temizlik	-	-	-	-	-	-
Malzemeye yatkınlık	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	17	68	7	28	1	4

Tablo 17'ye bakıldığında 11 yaş grubu çocukların resim yaparken % 68'inin boyamayı daha çok sevdiği, % 28'inin çizmeyi daha çok sevdiği ve % 4'ünün hem boyamayı hem de çizmeyi sevdiğini ifade ettikleri görülmektedir. Boyamayı daha çok seven çocukların sevme nedenlerine yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: “Boyamayı sevdim, çünkü boyarken resimler daha renkli ve gerçekçi görünüyor”Ö15

Sürecin psikolojik etkisi: “Boyamayı seviyorum, çünkü renk bana huzuru getiriyor, rahatlatıyorum, renkleri çok seviyorum” Ö1

Uygulanabilirlik düzeyi: “Boyamayı daha çok sevdim, çünkü boyarken daha kolay oluyor ama çizerken çok zor oluyor” Ö3

Eleştirel yaklaşım/Estetik yargı: “Boyamayı daha çok sevdim, çünkü mesela bir elma çizdik. Eğer o çizdiğimiz elmayı boyamasak o elmanın anlamı olmaz” Ö14

Tablo 18

Resim yaparken çizmeyi mi yoksa boyamayı mı daha çok seviyorsunuz? Nedenini açıklayınız. (12 yaş grubu)

Neden	Boyamayı		Çizmeyi daha		Her ikisini de	
	daha çok		çok seviyorum		seviyorum	
	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	9	36	3	12	-	-
Sürecin psikolojik etkisi	-	-	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	2	8	2	8	1	4
Eleştirel yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
Temizlik	-	-	3		-	-
Malzemeye yatkınlık	3	12	2		-	-
TOPLAM	14	56	10	40	1	4

Tablo 18'e bakıldığında 12 yaş grubu çocukların resim yaparken % 56'sının boyamayı daha çok sevdiği, % 40'ının çizmeyi daha çok sevdiği ve % 4'ünün hem boyamayı hem de çizmeyi sevdiğini ifade ettikleri görülmektedir. Boyamayı daha çok seven çocukların sevme nedenlerine yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Boyamayı, çünkü renkleri karıştırmayı seviyorum" Ö39

Uygulanabilirlik düzeyi: "Boyamayı daha çok sevdim, çünkü resimlerde yaptığım yanlışları boyayla kapatabiliyorum" Ö35

Temizlik: "Çizmeyi daha çok, çünkü boya her yere bulaşıyor" Ö33

Malzemeye yatkınlık: "Çizmeyi, çünkü boyamam güzel değil ama çizmem güzel olduğu için" Ö34

Tablo 19

Resim yaparken çizmeyi mi yoksa boyamayı mı daha çok seviyorsunuz? Nedenini açıklayınız. (13 yaş grubu)

Neden	Boyamayı daha çok seviyorum		Çizmeyi daha çok seviyorum		Her ikisini de seviyorum	
	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	9	36	7	28	1	4
Sürecin psikolojik etkisi	-	-	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	1	4	4	16	1	4
Eleştirel yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-
Temizlik	-	-	-	-	-	-
Malzemeye yatkınlık	-	-	2	8	-	-
TOPLAM	10	40	13	52	2	8

Tablo 19'a bakıldığında 13 yaş grubu çocukların resim yaparken % 40'ının boyamayı daha çok sevdiği, % 52'sinin çizmeyi daha çok sevdiği ve % 8'inin hem boyamayı hem de çizmeyi sevdiğini ifade ettikleri görülmektedir. Boyamayı daha çok seven çocukların sevme nedenlerine yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Boyamayı daha çok seviyorum, çünkü resmi canlandırıyor"
Ö69

Uygulanabilirlik düzeyi: "İkisini de seviyorum, çünkü kendi tarzıma göre çizip boyuyorum" Ö60

Malzemeye yatkınlık: "Çizmeyi seviyorum, çünkü çizerken hayallerimi çizmeye çalışıyorum" Ö64

Tablo 20

Resim yaparken çizmeyi mi yoksa boyamayı mı daha çok seviyorsunuz? Nedenini açıklayınız. (14 yaş grubu)

Neden	Boyamayı daha çok seviyorum		Çizmeyi daha çok seviyorum		Her ikisini de seviyorum	
	f	%	f	%	f	%
	Kişisel beğeni	8	32	4	16	4
Sürecin psikolojik etkisi	-	-	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	1	4	4	16	-	-
Eleştirel yaklaşım/Estetik yargı	3	12	-	-	-	-
Temizlik	-	-	-	-	-	-
Malzemeye yatkınlık	-	-	1	4	-	-
TOPLAM	12	48	9	36	4	16

Tablo 20'ye bakıldığında 14 yaş grubu çocukların resim yaparken % 48'inin boyamayı daha çok sevdiği, % 36'sının çizmeyi daha çok sevdiği ve % 16'sının hem boyamayı hem de çizmeyi sevdiğini ifade ettikleri görülmektedir. Boyamayı daha çok seven çocukların sevme nedenlerine yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Boyamayı, çünkü boyaları seviyorum" Ö97

Uygulanabilirlik düzeyi: "Çizmeyi seviyorum, çünkü boyamak daha zor" Ö100

Eleştirel yaklaşım/Estetik yargı: "Boyamayı daha çok seviyorum, çünkü güzel çizemediğimi düşünüyorum" Ö109

Malzemeye yatkınlık: "Çizmeyi, çünkü çizerken tasarlamayı seviyorum" Ö96

Tablo 21

Çalışma sürecinde kullandığınız boyalardan en sevdiğiniz boya hangisidir? Nedenini açıklayınız.(11 yaş grubu)

Neden	Kuru boya		Pastel boya		Sulu boya		Guvaş boya	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	2	8	-	-	-	-	8	32
Sürecin psikolojik etkisi	-	-	-	-	2	8	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	5	20	3	12	-	-	4	16
Temizlik	1	4	-	-	-	-	-	-
Malzemeye yatkınlık	-	-	-	-	-	-	-	-
Eleştirel yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	8	32	3	12	2	8	12	48

Tablo 21'e bakıldığında 11 yaş grubu çocukların % 48'inin en çok guvaş boyayı sevdiği, % 32'sinin kuru boyayı sevdiği, % 12'sinin pastel boyayı sevdiği, % 8'inin ise sulu boyayı sevdiği görülmektedir. Çocukların en sevdikleri boya türüne yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Guvaş boya, çünkü o resmi güzel yapıyor" Ö2

Sürecin psikolojik etkisi: "Guvaş boya, çünkü eğlenceli" Ö5

Uygulanabilirlik düzeyi: "Kuru boya, çünkü hiç boyayı dışına taşırmıyor" Ö11

Temizlik: "Kuru boyayı seviyorum, çünkü su dökülmüyor" Ö3

Tablo 22

Çalışma sürecinde kullandığınız boyalardan en sevdiğiniz boya hangisidir? Nedenini açıklayınız. (12 yaş grubu)

Neden	Kuru boya		Pastel boya		Sulu boya		Guvaş boya	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	3	12	3	12	1	4	4	16
Sürecin psikolojik etkisi	1	4	-	-	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	3	12	5	20	-	-	2	8
Temizlik	1	4	1	4	-	-	-	-
Malzemeye yatkınlık	-	-	-	-	-	-	-	-
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	1	4	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	9	36	9	36	1	4	6	24

Tablo 22'ye bakıldığında 12 yaş grubu çocukların % 36'sının en çok kuru boyayı ve yine % 36'sının en çok pastel boyayı sevdiği, % 24'ünün guvaş boyayı sevdiği, % 4'ünün ise sulu boyayı sevdiği görülmektedir. Çocukların en sevdikleri boya türüne yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Guvaş boya, çünkü canlı gösteriyor" Ö30

Sürecin psikolojik etkisi: "Kuru boya, çünkü daha zevkli" Ö35

Uygulanabilirlik düzeyi: "Pastel boya, çünkü kaygan bir boya" Ö49

Temizlik: "Pastel boya, çünkü resmi fazla pis göstermiyor, elimiz kirlenmiyor"
Ö54

Eleştirel yaklaşım/Estetik yargı: "Kuru boya, çünkü diğerleriyle boyarken bazen resim yanlışlıkla mahvoluyor ve bozuluyor" Ö44

Tablo 23

Çalışma sürecinde kullandığınız boyalardan en sevdiğiniz boya hangisidir? Nedenini açıklayınız.(13 yaş grubu)

Neden	Kuru boya		Pastel boya		Sulu boya		Guvaş boya	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	4	16	5	20	-	-	3	12
Sürecin psikolojik etkisi	2	8	-	-	1	4	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	4	16	1	4	2	8	2	8
Temizlik	-	-	-	-	-	-	1	4
Malzemeye yatkınlık	-	-	-	-	-	-	-	-
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	10	40	6	24	3	12	6	24

Tablo 23'e bakıldığında 13 yaş grubu çocukların % 40'ının en çok kuru boyayı sevdiği, % 24'ünün en çok pastel boyayı ve yine % 24'ünün en çok guvaş boyayı sevdiği, % 12'sinin ise sulu boyayı sevdiği görülmektedir. Çocukların en sevdikleri boya türüne yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Kuru boya, çünkü renkleri güzel ve parlak" Ö60

Sürecin psikolojik etkisi: "Kuru boyadan zevk alıyorum" Ö71

Uygulanabilirlik düzeyi: "Kuru boya, çünkü kuru boya silinebilir" Ö75

Temizlik: "Guvaş boya, çünkü etrafı kirletmiyorum" Ö72

Tablo 24

Çalışma sürecinde kullandığınız boyalardan en sevdiğiniz boya hangisidir? Nedenini açıklayınız. (14 yaş grubu)

Neden	Kuru boya		Pastel boya		Sulu boya		Guvaş boya	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	2	8	3	12	1	4	2	8
Sürecin psikolojik etkisi	-	-	-	-	-	-	1	4
Uygulanabilirlik düzeyi	7	28	6	24	-	-	1	4
Temizlik	1	4	-	-	-	-	1	4
Malzemeye yatkınlık	-	-	-	-	-	-	-	-
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	10	40	9	36	1	4	5	20

Tablo 24'e bakıldığında 14 yaş grubu çocukların % 40'ının en çok kuru boyayı sevdiği, % 36'sının en çok pastel sevdiği, % 20'sinin en çok guvaş boyayı sevdiği, % 4'ünün ise sulu boyayı sevdiği görülmektedir. Çocukların en sevdikleri boya türüne yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Guvaş boya, çünkü renkleri güzel bir resim yapmamı sağlıyor"
Ö97

Sürecin psikolojik etkisi: "Sulu boya zor olduğu için ben de beni uğraştıracak boyaları seviyorum" Ö103

Uygulanabilirlik düzeyi: "Guvaş boya, çünkü çok kolay boyanıyor" Ö106

Temizlik: "Kuru boya, çünkü resmim ve ellerim kirlenmiyor" Ö109

Tablo 25

Çalışma sürecinde kullandığınız boyalardan en sevmediğiniz boya hangisidir? Nedenini açıklayınız.(11 yaş grubu)

Neden	Kuru boya		Pastel boya		Sulu boya		Guvaş boya	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	1	4	-	-	-	-	2	8
Sürecin psikolojik etkisi	2	8	-	-	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	5	20	2	8	4	16	3	12
Temizlik	1	4	1	4	-	-	1	4
Malzemeye yatkınlık	-	-	-	-	2	8	-	-
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	1	4	-	-	-	-
TOPLAM	9	36	4	16	6	24	6	24

Tablo 25'e bakıldığında 11 yaş grubu çocukların % 36'sının en sevmediği boyanın kuru boya olduğu, % 24'ünün en sevmediği boyanın sulu boya ve yine % 24'ünün en sevmediği boyanın guvaş boya olduğu, % 16'sının ise en sevmediği boyanın pastel boya olduğu görülmektedir. Çocukların en sevmedikleri boya türüne yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Kuru boya, çünkü kuru boyanın renkleri soluk" Ö15

Sürecin psikolojik etkisi: "Kuru boya, çünkü boyarken çıkardığı ses rahatsız ediyor" Ö9

Uygulanabilirlik düzeyi: "Sulu boya, çünkü sulu boyaya batırdığımız fırçanın ucundaki boya hemen bitiyor" Ö3

Temizlik: "Guvaş boya, çünkü üstüm başım hep boya oluyor" Ö19

Malzemeye yatkınlık: "Sulu boya, çünkü nerede çok nerede az boya kullanacağımı bilemiyorum" Ö19

Eleştirel yaklaşım/Estetik yargı: "Pastel boya, çünkü resmi rezil ediyor" Ö1

Tablo 26

Çalışma sürecinde kullandığınız boyalardan en sevmediğiniz boya hangisidir? Nedenini açıklayınız.(12 yaş grubu)

Neden	Kuru boya		Pastel boya		Sulu boya		Guvaş boya	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	-	-	-	-	3	12	1	4
Sürecin psikolojik etkisi	-	-	-	-	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	1	4	-	-	4	16	8	32
Temizlik	-	-	-	-	1	4	6	24
Malzemeye yatkınlık	-	-	-	-	-	-	-	-
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	1	4	-	-	-	-
TOPLAM	1	4	1	4	8	32	15	60

Tablo 26'ya bakıldığında 12 yaş grubu çocukların % 60'ının en sevmediği boyanın guvaş boya olduğu, % 32'sinin en sevmediği boyanın sulu boya olduğu, % 4'ünün en sevmediği boyanın kuru boya ve yine % 4'ünün en sevmediği boyanın pastel boya olduğu görülmektedir. Çocukların en sevmedikleri boya türüne yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: “Guvaş boya, çünkü güzel canlı renkler yok” Ö40

Uygulanabilirlik düzeyi: “Guvaş boya, çünkü çok katı, resim dalgasını kapatacak gibi” Ö52

Temizlik: “Guvaş boya, çünkü resim yaparken su dökülüyor ve ellerimiz hep boya oluyor” Ö53

Eleştirel yaklaşım/Estetik yargı: “Pastel boya, çünkü resim anlaşılıyor” Ö55

Tablo 27

Çalışma sürecinde kullandığınız boyalardan en sevmediğiniz boya hangisidir? Nedenini açıklayınız. (13 yaş grubu)

Neden	Kuru boya		Pastel boya		Sulu boya		Guvaş boya	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	2	8	-	-	3	12	1	4
Sürecin psikolojik etkisi	-	-	-	-	-	-	1	4
Uygulanabilirlik düzeyi	1	4	-	-	2	8	4	16
Temizlik	-	-	1	4	4	16	4	16
Malzemeye yatkınlık	1	4	-	-	-	-	1	4
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	4	16	1	4	9	36	11	44

Tablo 27'ye bakıldığında 13 yaş grubu çocukların % 44'ünün en sevmediği boyanın guvaş boya olduğu, % 36'sının en sevmediği boyanın sulu boya olduğu, % 16'sının en sevmediği boyanın kuru boya olduğu, % 4'ünün ise en sevmediği boyanın pastel boya olduğu görülmektedir. Çocukların en sevmedikleri boya türüne yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sulu boya, çünkü renkleri canlı değil" Ö69

Sürecin psikolojik etkisi: "Guvaş boya, çünkü onla resim yaparken çok sıkıldım"

Ö76

Uygulanabilirlik düzeyi: "Sulu boya, çünkü boyarken dağılabiliyor" Ö81

Temizlik: "Pastel boya, çünkü boyarken elimde kırılabilir" Ö72

Malzemeye yatkınlık: "Guvaş boya, çünkü benim için iyi değil" Ö66

Tablo 28

Çalışma sürecinde kullandığınız boyalardan en sevmediğiniz boya hangisidir? Nedenini açıklayınız.(14 yaş grubu)

Neden	Kuru boya		Pastel boya		Sulu boya		Guvaş boya	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	1	4	-	-	1	4	1	4
Sürecin psikolojik etkisi	-	-	-	-	-	-	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	1	4	1	4	8	32	5	20
Temizlik	-	-	-	-	5	20	1	4
Malzemeye yatkınlık	-	-	-	-	-	-	-	-
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	-	-	-	-	1	4	-	-
TOPLAM	2	8	1	4	15	60	7	28

Tablo 28'e bakıldığında 14 yaş grubu çocukların % 60'ının en sevmediği boyanın sulu boya olduğu, % 28'inin en sevmediği boyanın guvaş boya olduğu, % 8'inin en sevmediği boyanın kuru boya olduğu, % 4'ünün ise en sevmediği boyanın pastel boya olduğu görülmektedir. Çocukların en sevmedikleri boya türüne yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

Kişisel beğeni: "Sulu boyayı sevmedim, çünkü güzel göstermiyor" Ö111

Uygulanabilirlik düzeyi: "Guvaş boya, çünkü bulaşan bir boya" Ö90

Temizlik: "Sulu boyayı sevmiyorum, çünkü renkler karışıp üstümüze başımıza bulaşıyor" Ö94

Eleştirel yaklaşım/Estetik yargı: "Sulu boya resmimizi mahvedebiliyor" Ö92

Tablo 29

Resim yaparken niçin boya kullanıyorsunuz?

Neden	11 yaş grubu		12 yaş grubu		13 yaş grubu		14 yaş grubu	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kişisel beğeni	22	88	21	84	24	96	21	84
Sürecin psikolojik etkisi	-	-	-	-	1	4	-	-
Uygulanabilirlik düzeyi	-	-	1	4	-	-	-	-
Fikir yürütme	1	4	2	8	-	-	-	-
Kazanım	1	4	1	4	-	-	4	16
Eleştirel Yaklaşım/Estetik yargı	1	4	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	25	100	25	100	25	100	25	100

Tablo 29'a bakıldığında çocukların, "Resim yaparken niçin boya kullanıyorsunuz?" sorusuna tüm yaş gruplarında büyük oranda kişisel beğenileri doğrultusunda cevap verdikleri görülmektedir.

Kişisel beğeni: "Resmi güzelleştirmek ve renk katmak için" Ö9

"Hem güzel olması, hem de gerçek hayattaki renkleri kağıda aktarmak için" Ö36

"Renklendirmek için" Ö72

"Canlı görünmesi için" Ö102

Sürecin psikolojik etkisi: "Eğlenmek için" Ö66

Uygulanabilirlik düzeyi: "Dışarıya taşırmadan yapmak için" Ö33

Fikir yürütme: "Resimdeki şeyleri boyamazsak çok açık olur ve her taraf açık kaldığı için düşük not alırız" Ö17

Kazanım: "El hızını geliştirmek için" Ö103

Eleştirel yaklaşım/Estetik yargı: "İçini boyamazsak pis olur" Ö3

4.3. Resimlerin Değerlendirilmesiyle Elde Edilen Bulgular

Tablo 30

On bir yaş grubu öğrencilerin resimlerinin değerlendirilmesiyle elde edilen bulgular

Davranışlar	Kuru Boya	Pastel Boya	Sulu Boya	Guvaş Boya
Boya kullanımında yaratıcılık	60.6	64.4	70.8	73
Işık ve gölge kullanımı	66.8	59.4	65.2	61.4
Doku oluşturma	64.6	69.6	67.8	69.4
Form oluşturmada rengin etkin kullanımı	66.8	62	69	64.6
Derinlik oluşturma	61.2	61	67.2	60.4
Çizgi, renk, değer/tonlama, biçim, doku kullanımında uyum	66.8	64.4	71.4	68.6
PUAN ORTALAMASI	64.46	63.46	68.56	66.23

Tablo 30'a bakıldığında 11 yaş grubundaki çocukların jüri tarafından değerlendirilen resimlerinden en nitelikli çalışmayı 100 tam puan üzerinden 68.56 puanla sulu boya ile yaptıkları resimlerden aldıkları görülmektedir. Guvaş boya çalışmasından 66.23, kuru boya çalışmasından 64.46, en düşük puanı ise 63.46 ile pastel boya çalışmasından aldıkları görülmektedir. Çocukların boya kullanımında en yaratıcı oldukları boya 70.8 puanla sulu boya iken en az yaratıcı oldukları boyanın 60.6 puanla kuru boya olduğu, ışık gölgeyi en iyi kullandıkları boya 66.8 puanla kuru boya iken en az ışık gölge kullanımının 59.4 puanla pastel boya çalışmalarında olduğu, en iyi doku oluşumunun 69.6 puanla pastel boyayla, en az doku oluşumunun ise 64.6 puanla kuru boya ile yapılan resimlerde olduğu görülmektedir. Formların oluşumunda rengi en etkin kullandıkları boya türü 69 puanla sulu boya iken rengin en az etkin olduğu boya türünün 62 puanla pastel boya resimlerde olduğu görülmektedir. En iyi derinlik oluşumunun 67.2 puanla sulu boya resimlerde en az derinlik oluşumunun ise 60.4 puanla guvaş ile yapılan resimlerde olduğu; çizgi, renk, değer/tonlama, biçim doku

kullanımında en iyi uyumun yine 71.4 puanla sulu boyada, en az uyumun ise 64.4 puanla pastel boyanın kullanıldığı resimlerde olduğu görülmektedir.

Tablo 31

On iki yaş grubu öğrencilerin resimlerinin değerlendirilmesiyle elde edilen bulgular

Davranışlar	Kuru Boya	Pastel Boya	Sulu Boya	Guvaş Boya
Boya kullanımında yaratıcılık	50.6	66.6	78	77.6
Işık ve gölge kullanımı	52.8	55.2	67.4	66.4
Doku oluşturma	57.6	67.8	77	75.2
Form oluşturmada rengin etkin kullanımı	54	62.8	74.4	71.8
Derinlik oluşturma	65.2	63.4	70.4	69
Çizgi, renk, değer/tonlama, biçim, doku kullanımında uyum	61.4	67.6	74.8	72.8
PUAN ORTALAMASI	56.84	63.9	73.66	72.13

Tablo 31'e bakıldığında 12 yaş grubundaki çocukların jüri tarafından değerlendirilen resimlerinden en nitelikli çalışmayı 100 tam puan üzerinden 73.66 puanla sulu boya ile yaptıkları resimlerden aldıkları görülmektedir. Guvaş boya çalışmasından 72.13, pastel boya çalışmasından 63.9, en düşük puanı ise 56.84 ile kuru boyayla yaptıkları resimlerden aldıkları görülmektedir. Çocukların boya kullanımında en yaratıcı oldukları boya 78 puanla sulu boya iken en az yaratıcı oldukları boyanın 50.6 puanla kuru boya olduğu, ışık gölgeyi en iyi kullandıkları boya 67.4 puanla sulu boya iken en az ışık gölge kullanımının 52.8 puanla kuru boyanın kullanıldığı çalışmalarında olduğu, en iyi doku oluşumunun 77 puanla guvaş boya resimlerde, en az doku oluşumunun ise 57.6 puanla kuru boya resimlerde olduğu görülmektedir. Formların oluşumunda rengi en etkin kullandıkları boya türü 74.4 puanla sulu boya iken rengin en az etkin olduğu boya türünün 54 puanla kuru boya resimler olduğu, en iyi derinlik oluşumunun 70.4 puanla guvaş boya resimlerde, en az derinlik oluşumunun

ise 63.4 puanla pastel boya resimlerde olduğu; çizgi, renk, değer/tonlama, biçim doku kullanımında 74.8'le en iyi uyumun yine sulu boyada, en az uyumun ise 61.4 ile kuru boya bir arada kullanıldığı resimlerde görülmektedir.

Tablo 32:

On üç yaş grubu öğrencilerin resimlerinin değerlendirilmesiyle elde edilen bulgular

Davranışlar	Kuru Boya	Pastel Boya	Sulu Boya	Guvaş Boya
Boya kullanımında yaratıcılık	53.2	58.2	69.4	73.6
Işık ve gölge kullanımı	55	50.2	63.6	62.2
Doku oluşturma	60.2	63.8	67.6	75.8
Form oluşturmada rengin etkin kullanımı	77.4	60.2	71.8	73.2
Derinlik oluşturma	60.2	56.2	66	70.2
Çizgi, renk, değer/tonlama, biçim, doku kullanımında uyum	62.8	58.8	69.8	77.2
PUAN ORTALAMASI	58.3	57.8	68.03	73.03

Tablo 32'ye bakıldığında 13 yaş grubundaki çocukların jüri tarafından değerlendirilen resimlerinden en nitelikli çalışmayı 100 tam puan üzerinden 73.03 puanla guvaş boya ile yaptıkları resimlerden aldıkları görülmektedir. Sulu boya çalışmasından 68.03, kuru boya çalışmasından 58.3 ve en düşük puanı 57.8 ile pastel boya çalışmasından aldıkları görülmektedir. Çocukların boya kullanımında en yaratıcı oldukları boya 73.6 puanla guvaş boya iken en az yaratıcı oldukları boyanın 53.2 puanla kuru boya olduğu, ışık gölgeyi en iyi kullandıkları boya 63.6 puanla kuru boya iken en az ışık gölge kullanımının 50.2 puanla pastel boya olduğu, en iyi doku oluşumunun 75.8 puanla guvaş boyayla, en az doku oluşumunun ise 60.2 puanla kuru boya resimlerde olduğu görülmektedir. Formların oluşumunda rengi en etkin kullandıkları boya türü 77.4 puanla kuru boya iken rengin en az etkin olduğu boya türünün yine 60.2 puanla pastel boya olduğu görülmektedir. En iyi derinlik oluşumunun 70.2 puanla guvaş boya resimlerde en az derinlik oluşumunun ise 56.2 puanla pastel boya resimlerde olduğu;

çizgi, renk, değer/tonlama, biçim doku kullanımında en iyi uyumun yine 77.2 puanla guvaş boyada, en az uyumun ise 58.4 puanla pastel boyanın kullanıldığı resimlerde olduğu görülmektedir.

Tablo 33

On dört yaş grubu öğrencilerin resimlerinin değerlendirilmesiyle elde edilen bulgular

Davranışlar	Kuru Boya	Pastel Boya	Sulu Boya	Guvaş Boya
Boya kullanımında yaratıcılık	76.6	64.2	72.8	77
Işık ve gölge kullanımı	53.6	62	69.8	70.4
Doku oluşturma	61.8	69.4	76.4	76.4
Form oluşturmada rengin etkin kullanımı	58.4	64.4	77.8	79
Derinlik oluşturma	59.4	63.4	74.2	74.2
Çizgi, renk, değer/tonlama, biçim, doku kullanımında uyum	61.2	67.2	77.4	79.4
PUAN ORTALAMASI	58.5	65.1	74.73	76.06

Tablo 33'e bakıldığında 14 yaş grubundaki çocukların jüri tarafından değerlendirilen resimlerinden en nitelikli çalışmayı 100 tam puan üzerinden 76.06 puanla guvaş boya ile yaptıkları resimlerden aldıkları görülmektedir. Sulu boya çalışmasından 74.73, pastel boya çalışmasından 65.1 ve en düşük puanı ise 58.5 ile kuru boyayla yaptıkları resimlerden aldıkları görülmektedir. Çocukların boya kullanımında en yaratıcı oldukları boya 77 puanla guvaş boya iken en az yaratıcı oldukları boyanın 64.2 puanla pastel boya resimler olduğu, ışık gölgeyi en iyi kullandıkları boya 70.4 puanla guvaş boya iken en az ışık gölge kullanımının 53.8 puanla kuru boyanın kullanıldığı çalışmalarında olduğu, en iyi doku oluşumunun 76.4 puanla sulu ve guvaş boya resimlerde, en az doku oluşumunun ise 61.8 puanla kuru boya resimlerde olduğu görülmektedir. Formların oluşumunda rengi en etkin kullandıkları boya türü 79 puanla guvaş boya iken rengin en az etkin olduğu boya türünün 58.4 puanla yine kuru boya

resimlerde olduğu, en iyi derinlik oluşumunun 74.2 puanla sulu ve guvaş boya resimlerde, en az derinlik oluşumunun ise 59.4 puanla kuru boya resimlerde olduğu; çizgi, renk, değer/tonlama, biçim doku kullanımında 79.4'le en iyi uyumun yine guvaş boyada, en az uyumun ise 61.4 ile kuru boya resimlerde olduğu görölmektedir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Gözlemler Sonucu Elde Edilen Bulgulara Yönelik Yorumlar

Araştırmaya katılan çocukların daha önceden kuru boya kullandıkları için bu boya türüne yabancılık çekmedikleri görülmüştür. Ancak izledikleri video onlara, kuru boyanın kullanımı aşamasında teknik bilgi sahibi olmalarını sağlamıştır. Bu boya türünde çizgi yönünün ve renk karışımlarının nasıl yapıldığını öğrenmişlerdir. Kuru boya ile çalışırken kalemi bastırma şiddetinin rengin açıklık ve koyuluğunu belirlemede önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Kuru boyanın ince uçlu ve dağılmayan özelliklerinden dolayı boyamanın çizme eylemine bağlı kalması çocukları zorlamış, aynı zamanda kuru boya çalışması için kâğıt boyutunun 35x50 cm olması, geniş alanların boyanmasında çocukların zamanını almıştır. Bazı çocuklar modelin kâğıda aktarımında zorlanmışlardır, bu da çalışmaların tamamlanmasının planlanan sürenin dışına taşmasına neden olmuştur. Bunda araştırmanın bir parçası olduklarını bildiklerinden daha özenli olmaya çalışmalarının da payı olduğu düşünülmektedir.

Çocukların kuru boya ile ilgili tanıtıcı videoyu ilgiyle izledikleri görülmüştür. “Kuru boya ile ilgili ne öğrendiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlardan önemli teknik bilgileri öğrendikleri anlaşılmaktadır. Kuru boyada, boya kaleminin bastırılma kuvvetinin ne derece önemli olduğu birçok çocuk tarafından vurgulanmıştır. Kabak resmi yapım aşamasında kuru boyanın alışık oldukları bir malzeme olmasından kaynaklı, zorlanmadan çalışmışlardır.

Pastel boya ile ilgili izletilen videoda çocuklar kazıma, parmak kullanma ve tonlama gibi uygulamaları öğrenmişlerdir. Kabakta hangi tür renklerin kullanılabileceği ve bu renklerin hangi renk karışımları ile elde edileceği, modelin karşılarında olmasına ve özgürce deneme imkânları bulunmasına rağmen bütün yaş gruplarında tekrar tekrar en çok sorulan soru olmuştur. Çocukların pastel boya ile çalışırken boyaya daha hâkim oldukları görülmüştür. Çocuklar, yüzeyi boyamada ve renkleri karıştırmada boyanın kaygan, kapatici ve daha kalın uçlu olmasından dolayı zorlanmamıştır. Kâğıt üzerindeki boyayı kazıyan, parmaklarıyla müdahale eden çocuklar olmuştur. Pastel boya ile çalışırken boyanın ellerini kirlettiğinden yakınan öğrenciler de olmuştur.

Gösterilen örnek resimler arasından çocuklar tarafından en çok beğenilenler gerçekçi çalışılmış olanlarıdır. Özellikle pastel boya ile yapılmış örnek resimlerden

bazılarının fotoğraf olduğu iddia edilmiştir.

Sulu boyanın, on bir yaş grubu için en eğlenceli ve heyecan uyandırıcı boya türlerinden biri olduğu görülmüştür. Bunun nedeninin, bu boya türünü okulda çok sık kullanmamış olmaları olduğu düşünülmektedir. Sulu boya ile ilgili izletilen videoda ışık alan, beyaz kısımların kâğıdın kendi renginden faydalanarak yapıldığı, dikkatlerini çeken bir sulu boya tekniği olmuştur. Sulu boyayla ilgili örnek çalışmalar gösterilirken çocuklar, kabak resimlerine daha fazla ilgi göstermişlerdir. Suluboya ile çalışırken önce modelin kalemle hafifçe bastırılarak çizilmesi gerektiği, aksi takdirde boyandıktan sonra alttaki kalem izlerinin resmi kötü göstereceğine değinildiğinden öğrenciler bu konuda oldukça özenli çalışmışlardır. Kabak resmini boyarken de, malzeme kalitesinin ne denli önemli olduğunu tecrübe ederek anlamışlardır. Kullandıkları fırçanın kalitesinin boyayı uyguladıkları yüzeyde bıraktığı etkinin farkını görmüşlerdir. Sulu boya ile çalışırken suyun kâğıda ve kendi üzerlerine sıçramasından rahatsız olmuşlardır. Boyanın sulu olma özelliğinden ve fırçayla kontrolünün zor olmasından dolayı kâğıtta fırçanın hareketine göre ortaya çıkan hesap edilmeyen lekeler hazırlanan kompozisyonda var olmayan biçimlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Çocuklar guvaş boyada çok fazla renk karışımının boyayı çamurlaştırdığını öğrenmişlerdir. İzledikleri eğitici videoda küçük, ayrıntı gerektiren kısımların ince uçlu fırçayla boyanması dikkatlerini çekmiştir. Ara renk ve tonları oluşturmada hangi renklerin, ne kadar kullanılması gerektiği her yaş grubunda sıkça sorulan sorulardan olmuştur. Kabaklarla çocuklara model olarak oluşturulan kompozisyonda, arka planda beyaz yazı tahtası olduğu için birçok çocuk resminde arka planı boyamamıştır. Çocuklar, beyaz boyanın sürülse dahi rengini belli etmediğinden çoğu zaman kullanmamayı tercih etmektedir. Zaten beyaz, sulu boyada kâğıdın beyazlığından faydalanıldığı için pek kullanılmayan bir renk olmasından dolayı çoğu sulu boya tabletlerine koyulmamaktadır. Benzer şekilde bazı markalar, kuru boya setlerinde de beyaza yer vermezken aynı durum bazı pastel boya kutularında da görülmektedir.

On bir yaş grubu çocukların guvaş boya ile ilk deneyimleri olduğu için diğer boya türlerine oranla daha heyecanlı ve endişeli oldukları gözlenmiştir. Aynı zamanda su, fırça, palet gibi yardımcı malzemeler kullanmaktan keyif aldıkları görülmüştür. Kapatıcılık özelliğinin guvaş boyayı sulu boyadan ayıran önemli bir özellik olduğu öğrenilmiştir. Sulu boyada olduğu gibi guvaş boyada da kirli suyun değiştirilmesinin uygulanan boyanın rengini değiştireceğinden, bir gereklilik olduğu kavranmıştır. Çocuklar, su bazlı boyaları kullanırken suyu ne zaman değiştirmek gerektiğini ve bunun

önemini deneme yanılma yoluyla öğrenmişlerdir.

On iki yaş grubunda da diğer sınıflarda olduğu gibi kompozisyonda yer alan kabakların ve onların masadaki duruşlarının karşıdan, pencere kenarından ve duvar kenarından nasıl durduğunun konuşulmasına ve hatırlatılmasına rağmen kabakları kâğıda yerleştirmede sorun yaşayanlar olmuştur. Bazı çocukların resim yaparken zorlandıkları kısımlarda modele bakıp yoğunlaşmak yerine, sağındaki solundaki çizmiş arkadaşlarına bakarak yapmaya çalışmaları ilginç bir durumdur.

On üç ve on dört yaş grupları kabak resminde hem çizim hem de boyama aşamasında hızlı davranmış, alt yaş gruplarına göre de daha iyi çalışmalar çıkarmışlardır. Çocukların genelinin resmi yaparken her adımda, resmin olup olmadığını sorması, bu anlamda bir özgüven eksikliği sorununu akla getirmektedir.

5.2. Yapılandırılmış Görüşme Formlarından Elde Edilen Bulgulara Yönelik Yorumlar

“Kuru boya ile resim yapmayı sevdiniz mi?” sorusuna bütün yaş grubundaki çocuklar çoğunluğu olumlu cevap vermişlerdir. Ancak on bir yaş grubuna dâhil çocukların önemli bir kısmının, kuru boyanın hem sevdikleri hem de sevmedikleri yönleri olduğu görülmüştür. Çocukların ilkökul döneminde de kuru boyayı yaygın olarak kullanmış olmalarının onlarda bıkkınlık yaratmış olabileceği düşünülmektedir. On iki yaş grubundaki öğrencilerin tamamı kuru boyayı sevdiğini belirtmiştir. Bu boyayı sevmelerinin genel nedeninin malzemeye yatkın olmalarından kaynaklandığı görülmüştür. Bunda boyanın kalem şeklindeki biçiminin etkisi vardır. On üç yaş grubundaki çocukların büyük çoğunluğunun verdiği cevaplardan kuru boyayı uygulanabilirlik açısından tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Benzer şekilde on dört yaş grubundaki öğrenciler de kuru boyayı uygulanabilirlik durumu ve kişisel beğenileri olduğu için sevdiklerini belirttikleri görülmüştür.

“Pastel boya ile resim yapmayı sevdiniz mi?” sorusuna yine bütün yaş grubundaki çocukların çoğunluğu olumlu cevap vermişlerdir. On bir yaş grubunda olumlu yanıt veren çocukların çoğunun ifadesinde neden olarak, malzemeye yatkın olmaları görülmüştür. Bu da yine ilkökul döneminde pastel boyanın en çok kullandıkları boya olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. On iki yaş grubundaki çocukların çoğu, pastel boya sevme nedeninde kişisel beğenilerini ortaya koymuşken, on üç yaş grubunda kişisel beğenin yanı sıra malzemeye yatkınlıklarının da pastel boyayı sevme

nedeni olduğu görülmüştür. On dört yaş grubuna dâhil çocuklardan pastel boyayı sevenlerin büyük çoğunluğunu da malzemeye yatkılığı cevap olarak vermişlerdir.

“Sulu boya ile resim yapmayı sevdiniz mi?” sorusuna on bir yaş grubuna dâhil öğrencilerin görüşme formlarında belirttikleri ifadelerden, sulu boyaya yatkın olmalarının ve süreçten psikolojik olarak olumlu etkilenmeleri başlıca nedenler olmuştur. On iki yaş grubundaki çocukların kayda değer bir kısmının sulu boyayı sevmediği; ancak sevenlerin yine çoğunlukta olduğu görülmüştür. Kişisel bir tercih olması ve süreçten psikolojik olarak olumlu etkilenmeleri çoğunlukla belirtilen nedenler arasındayken sulu boyanın özelliğinden ve temizlik açısından sorun yaratıyor olması gibi nedenlerden ötürü de bir kısım çocuk tarafından sevilmemiştir. On üç yaş grubu çocukların da hemen hemen yarısı sulu boyayı kişisel beğenilerinden dolayı sevdiğini belirtmiş, kalanların yarısının hem sevdiği hem sevmediği yönler olduğu, diğer yarısının ise sevmediği görülmüştür. On dört yaş grubu çocukların ise kayda değer bir çoğunluğu sulu boyayı sevmediğini belirtmiştir. Bunun nedeninin büyük oranda malzemenin özelliğinden kaynaklanıyor olması dikkat çekicidir. Kuru ve pastel boyaya göre daha zahmetli ve teknik bilgi gerektiren bir boya olmasının çocukların tercihlerini olumsuz etkilediği düşünülmektedir.

“Guvaş boya ile resim yapmayı sevdiniz mi?” sorusuna on bir yaş grubu çocukların yine çoğunluğu olumlu cevap vermiş, bu cevabı verenlerin çoğunun ise malzemenin özelliğini neden olarak göstermiş olmaları, çocukların bu boyayı ilk defa kullanıyor olmalarının onlarda merak, heyecan ve ilgi uyandırdığı fikrini akla getirmiştir. Daha önce guvaş boya kullanmamış olan çocuklar için guvaş boyanın su kabı, numaralı fırçalar ve palet gibi yardımcı malzemeler kullanmayı gerektirmesi de ilgi çekici olmuştur. On iki yaş grubu çocuklar da yine malzemenin özelliğinden kaynaklı guvaş boyayı sevdiğini belirtmiştir. On üç yaş grubu çocukların yarısından çoğu guvaş boyayı sevdiğini belirtirken yarıya yakını da sevmediğini belirtmiştir. Sevme nedeninin çoğunun kişisel beğenilerinden kaynaklandığı görülürken, sevmeme nedeninin çoğunun malzemenin özelliği ve temizlik açısından sorun yaratması gösterilmiştir. On dört yaş grubu çocukların çoğu guvaş boyayı sevdiğini belirtmiş bu malzemenin özelliğini sulu boyayla kıyasladıklarında guvaş boyayı daha iyi buldukları görülmüştür.

Tüm boya türlerinin ardından “Çizmeyi mi, yoksa boyamayı mı daha çok seviyorsunuz?” sorusuna on bir ve on iki yaş grubu çocukların kişisel beğenilerinden kaynaklı boyamayı daha çok sevdikleri, on üç yaş grubunun ise çizmeyi daha çok sevdikleri görülmüştür. On dört yaş grubunda bu oranlar birbirine yakın olsa da

çocukların yarısından çoğu yine boyamayı sevdiğini belirtmiştir. Boyamayı sevmeyen çocuklar, çizdikleri resmin boyandığında kötü görüldüğünü düşünerek beğenmemektedirler. Bunun da boyayı yeterince iyi kullanamamalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

En sevilen boya türünün sadece on bir yaş grubu çocuklarda guvaş boya olduğu görülürken, on iki, on üç ve on dört yaş grubunda kuru boya seçildiği görülmüştür. Bu tercihlerde çocuklar genellikle, kişisel beğenilerini ve boyaların uygulanabilirlik düzeylerini neden olarak göstermişlerdir.

En sevmedikleri boya türü olarak diğer yaş gruplarının aksine on bir yaş grubu kuru boyayı, on iki ve on üç yaş grubu guvaş boyayı, on dört yaş grubu ise sulu boyayı seçmiştir. Tüm yaş grupları bu seçimlerinin nedenini genel olarak boyaların uygulanabilirlik düzeyi ile açıklamıştır.

Resim yaparken boya kullanma nedenini ise tüm yaş gruplarının hemen hemen hepsi kişisel beğenilerini göz önünde bulundurarak açıklama yoluna gitmiştir. Bu konuda farklı fikir yürüten, psikolojik olarak nasıl etkilendiğini belirten, estetik açıdan yorumlayan, uygulanabilirliğini ya da elde ettiği kazanımı düşünerek cevap veren çocukların sayısı çok azdır.

5.3. Resimlerin Değerlendirilmesiyle Elde Edilen Bulgulara Yönelik Yorumlar

Çocukların kuru boya, pastel boya, sulu boya ve guvaş boya kullanarak yapmış olduğu toplam 400 resim, alanın uzmanı dört jüri üyesi tarafından değerlendirilmiştir. Resimlerde değerlendirme boya temelli olduğu için ölçütler de bu doğrultuda belirlenmiş; “boya kullanımında yaratıcılık”, “ışık ve gölge kullanımı”, “doku oluşturma”, “form oluşturmada rengin etkin kullanımı”, “derinlik oluşturma” ve de “çizgi, renk, değer/tonlama, biçim, doku kullanımında uyum” ölçütleri doğrultusunda puanlama yapılmıştır.

Yapılan değerlendirmeye göre 11 yaş grubundaki çocukların en nitelikli resimleri sulu boya ile yapmış oldukları görülmüş, en başarısız bulunan resimlerin ise pastel boya ile yatıkları resimler olduğu görülmüştür. Ancak bu, değerlendirme ölçütlerinin hepsinden en iyi puanın sulu boyadan ya da en düşük puanın pastel boya resimlerden alındığı anlamına gelmemektedir. Öyle ki ışık ve gölge kullanımında en iyi puanın guvaş boya ile değil, kuru boya ile yapılan resimlere verildiği, doku kullanımında ise en yüksek puanın pastel boya resimlere verildiği görülmektedir. Boya kullanımında yaratıcılık

alanında ve doku oluşturmada en düşük puanı pastel boya değil, kuru boya ile boyanan resimler almıştır. Derinlik oluşturma konusunda ise en düşük puan ise guvaş boya resimlere verilmiştir.

On iki yaş grubundaki çocukların en başarılı oldukları boya türü sulu boya olmuş, en başarısız bulunan resimleri ise kuru boya ile yaptıkları resimler olmuştur. Buna rağmen derinlik oluşturmada en düşük puanı kuru boyadan değil, pastel boya kullandıkları resimlerden aldıkları görülmüştür.

On üç yaş grubundaki çocukların en başarılı oldukları boya türünün guvaş boya olduğu, en başarısız oldukları boya türünün ise pastel boya olduğu görülmüştür. Yalnız puanlamada ışık ve gölge kullanımının sulu boya resimlerde, guvaş boya resimlerden daha iyi olduğu görülmüştür. Form oluşturmada rengin, yine en yüksek puanı aldıkları guvaş boyada değil de kuru boyada daha etkin kullanıldığı tespit edilmiştir. Boya kullanımında yaratıcılık ve doku oluşturma konusunda ise en düşük puanı pastel boya ile değil, kuru boya ile boyanan resimler almıştır.

Puanlamada 14 yaş grubundaki çocukların en nitelikli çalışmaları çıkardığı boya türü de guvaş boya olurken en başarısız oldukları boya türü kuru boya olmuştur. Doku ve derinlik oluşturma konusunda sulu boyada da guvaş boya kadar iyi oldukları görülmüştür. Ancak boya kullanımında yaratıcılık konusunda ile yaptıkları resimlerde kuru boya resimlerden daha başarısız olmuşlardır.

On bir-on dört yaş arası çocukların kuru boya, pastel boya, sulu boya ve guvaş boya ile yaptıkları resimlerden en yüksek puanı aldıkları çalışmalar, sulu ve guvaş boya ile yapılanlar olmuştur. En düşük puanlar ise kuru boya ve pastel boya ile yapılan resimlerden alınmıştır. Görsel anlamda su bazlı boyaların kuru kullanılan ve çizgisel etki bırakan boyanın önüne geçtiği, değerlendirmede görülmektedir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Kuru boya, pastel boya, sulu boya ve guvaş boya günümüz eğitim öğretim sistemi içerisinde ortaokul seviyesine denk gelen 11-14 yaş arası çocukların görsel sanatlar dersinde en çok kullandıkları boyalardır. Söz konusu boya türleri hakkında çocuklara, video ve örnek resimler gösterilerek teorik anlamda bilgi sahibi olmaları sağlanmıştır. Sonrasında çocuklara farklı tonlarda ve biçimlerde iki balkabağından oluşan bir kompozisyon kurularak onlardan her hafta farklı bir boya türü ile bu kompozisyonu resmetmeleri istenmiştir. Her boya türü için çocukların aynı konumdan aynı kompozisyonu resmetmeleri, daha sonra resimler yan yana geldiğinde boya özelliği bakımından ne gibi farklılıklar olduğunun daha iyi anlaşılmasını sağlamıştır.

Araştırma sürecinin sonunda çocuklara uygulanan yapılandırılmış görüşme formlarında çocukların sıkça kullandıkları kuru boya, pastel boya, sulu boya ve guvaş boya türleri hakkında ve boyama eyleminin amacına dair fikirlerini almaya yönelik sorular sorulmuştur. Bunun sonucunda alınan yanıtlardan 11 yaş grubu dışında, 12, 13 ve 14 yaş olmak üzere tüm yaş gruplarının büyük çoğunluğunun kuru boyayı tercih ederken 11 yaş grubu çocukların çoğunun guvaş boyayı tercih ettiği görülmüştür. Söz konusu boya türleri arasından 11 yaş grubu kuru boyayı, 12 ve 13 yaş grubu guvaş boyayı, 14 yaş grubu ise sulu boyayı sevmediğini belirtmiştir. Çocuklar bu tercihlerini genellikle boyaya karşı kişisel beğenilerini göz önünde bulundurarak ve boyanın uygulanabilirlik durumunu düşünerek yapmışlardır. Bu boyaların uygulama aşamasında daha fazla hakim oldukları boyalar olduğu görülmüştür. Beşinci sınıf öğrencileri olan 11 yaş grubu çocukların guvaş boyayla yeni tanışmış olmalarının verdiği ilgi ve heyecanın etkili olması gösterilirken, kuru boyanın onlara sıradan ve sıkıcı gelmesi gösterilebilir. Öte yandan 12, 13 ve 14 yaşındaki çocukların kuru boyayı seçmelerindeki en büyük neden ise, çocukların küçük yaşlardan itibaren kullandıkları bir boya olmasına bağlı olarak kolay uygulayabildikleri ve risk almayı gerektirmeyen bir boya türü olduğu söylenebilir. Çocukların tercih etmedikleri guvaş boya ve sulu boya ise kuru boya ve pastel boyaya oranla kontrol edilmesi daha güç ve zahmetli boyalardır. Çocukların resim yaparken niçin boya kullandıkları sorusunun yanıtı da verdikleri bu yanıtları destekler niteliktedir. Çünkü çocukların büyük bir kısmı, boyamanın resme renk katmak, resmi güzelleştirmek ve

canlandırmak amaçlarını taşıdığını söylemiştir.

Çocukların yaptıkları resimlerin değerlendirilmesi sonucunda ise jüri üyeleri tarafından en nitelikli bulunan çalışmalar 11 ve 12 yaş gruplarında sulu boya, 13 ve 14 yaş gruplarında guvaş boya ile yapılan resimler olmuştur. Çocukların beğenilerinin aksine, değerlendirmede en az puanı alan resimler ise kuru boya ve pastel boya ile yapılanlar olmuştur. Bu da, çocukların boya kullanımında severek tercih ettikleri boyayla yaptıkları resmin, daha iyi bir resim olacağı anlamına gelmediğini göstermektedir.

Ayrıca görüşme formundan elde edilen verilerden 11, 12 ve 14 yaş grubu çocukların boyama ve çizimi karşılaştırdıklarında boyamayı daha çok sevdikleri 13 yaş grubunun ise çizmeyi daha çok sevdikleri görülmüştür. Tüm yaş gruplarının bütün boya türlerinden aldığı puanların ortalamasına göre bir karşılaştırma yapılacak olursa en başarılı çalışmaların 14 yaş grubu, sonrasında 12 yaş grubu, onları takiben 11 yaş grubundaki çocukların yaptığı, en düşük puan ortalamasının ise 13 yaş grubuna ait olduğu görülmüştür.

6.2. Öneriler

Çocuklar boyamayı severler fakat bazıları boyayı kullanma konusunda gerekli yetkinliğe sahip olmamaktan kaynaklı, resmin boyandığında çirkin olacağı düşüncesiyle boyamadan çekinmektedir. Bu yüzden görsel sanatlar öğretmenlerinin boyama ile ilgili tekniklerin öğretimi konusunda daha donanımlı olması gerekmektedir. Çünkü bu dönemde boyama ve resim yapma sürecinde karşılaşılan olumsuzluklar çocukları sanatsal etkinliklerden uzaklaştırdığı için, ilerleyen yaşlarda bunun telafisi güçleşmektedir.

Sanat tarihinde ve ülkemizdeki resim-iş öğretmenliği ana bilim dallarında resim anasanat atölyelerinde baskın olarak kullanılan boya türü yağlı boyadır. Buna bağlı olarak öğretici kimliklerinden dolayı görsel sanatlar öğretmen adaylarının resim oluşturma sürecinde, yağlı boya dışında araştırmada yer alan boya türleri ve diğer boya türlerini de kapsayan uygulamalar yer almalıdır.

Ayrıca ilkökul döneminde görsel sanatlar dersine branş öğretmenleri girmeli ve boyaların kullanımına yönelik teknik ve teorik bilgiler vermelidir. Böylelikle ortaokul aşamasına geçtiğinde çocuklar bu boyalara ve kullanımına yabancı kalmamış olacaklardır.

Görsel sanatlar öğretmenleri bu dönemdeki çocuklara farklı boya türleriyle uygulama yapma olanağı sağlamalı ve becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmalıdır. Her boya türü hakkında en temel bilgiler çocuklara verilip, tekniğin olanaklarını deneysel çalışmalarla keşfetmeleri sağlanmalıdır.

Bu araştırma, farklı boya türleri kullanılarak daha alt ve daha üst yaş gruplarına da uygulanabilir.

Kırk dakikalık ders süresi uygulama yapılan bir ders için yeterli değildir. Görsel sanatlar dersi, ilk kırk dakika gerekli teorik bilginin verilmesi, ikinci kırk dakika ise uygulama yapılması için en az iki ders saati olarak düzenlenmelidir.

Çocukların boya tercihlerinde, dersliğin fiziksel donanımının yeterli olması gerekmektedir. Bu araştırmada uygulama çalışmaları normal sınıf ortamında yapılmıştır. Su doldurma, değiştirme, fırça yıkama gibi durumlardan kaynaklı sulu boya ve guvaş boyanın çocuklar tarafından sevilmemesinde, atölye olmaması önemli bir etkidir. Benzer bir çalışma, zengin bir atölye ortamında yapılarak fiziksel ortamın çocukların resimlerine etkisi incelenebilir.

Çizim de boyama gibi resim yapma yollarından biridir. Çocukların çizim ve boyamaya bakışlarını belirlemek için bu iki temel yolu ele alan araştırmalar yapılabilir.

Araştırma sonucunda kuru boya ve pastel boya çocuklar tarafından daha çok tercih edilen boyalar olmuştur. Kuru boya ve pastel boyayı, çocukların genelinin küçük yaşlardan itibaren kullandıkları bir boya olmasından dolayı tercih ettikleri düşünülürse, çocuklar yine aynı yaşlarda sulu ve guvaş boya ile de tanıştırılıp, onlara yeterli uygulama imkanı sunularak söz konusu boyaların tümüyle çalışma olanağı sağlanmalıdır. Böylelikle uygulama sürecinde daha çok uğraşı gerektiren boya türleri hakkında da deneyim sahibi olacaklarından, resim yapma sürecinde bu boyaları tercih ederken daha bilinçli olacaklardır.

Görsel sanatlar dersinde etkinlik planlarında kullanılacak malzeme kısmında, konunun uygulanacağı boya türü belirtilmiştir ve öğretmen çocuklardan derse hazırlık aşamasında bu boyayı temin etmelerini ister. Bazı konular için her boya türü uygun olmayıp tek bir boya türü ile çalışılması gerekirken, bazı konular farklı boyalarla uygulanmaya elverişlidir. Bu nedenle öğretmen bu tür konularda tek bir boya türü ile çalışılmasında ısrarcı davranmamalı, boya seçimini çocuklara bırakmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alakuş, A. O. & Mercin, L. (2011). *Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Alter-Muri, S. B. (2002). *Viktor Lowenfeld Revisited: A Review of Lowenfeld's Preschematic, Schematic, and Gang Age Stages*. *American Journal of Art Teraphy*, Vol. 40, pp.170-192.
- Ambrose, G. (2013). *Grafik Tasarımda Renk*. İstanbul: Literatür Yayınları
- Arslan, Y. (1996). *Defterler*. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları
- Artut, K. (2013). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Barber, B. (2008). *Renkli Çizimin Sırları*. İstanbul: Tünel Yayıncılık
- Barber, B. (2013). *Çizimin Sırları-1*. İstanbul: Profil Yayıncılık
- Barber, B. (2013). *Çizimin Sırları-2*. İstanbul: Profil Yayıncılık
- Bell, J. (2009). *Sanatın Yeni Tarihi*. İstanbul: NTV Yayınları
- Benk, A. (1986). *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi* (Cilt. 4). İstanbul: İnterpress Basın ve Yayıncılık A.Ş.
- Blockey, J. (1985). *Pastel Boya Resim Tekniği*. İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Cerver, F. A. (2003). *The Big Book of Drawing & Painting*. Barcelona: Harper Design International
- Cerver, F. A. (2005a). *Yeni Başlayanlar İçin Yağlıboya*. İstanbul: Literatür Yayınları
- Cerver, F. A. (2005b). *Yeni Başlayanlar İçin Pastel*. İstanbul: Literatür Yayınları
- Chaplin, M. (2008). *Pastel*. İstanbul: Alfa Yayınları
- Chilvers, I. ve diğerleri (1994). *The Oxford Dictionary of Art*. New York: Oxford University Press
- Clement, R. (2010). *The Art Teacher's Handbook*. London: Hutchinson
- Comamala, J. T. (1993). *Guvaş Resim Tekniği*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Çağlarca, S. (1986). *Yağlıboya Resim Tekniği*. İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Çağlarca, S. *Suluboya Resim Tekniği*. İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Çeken, B. (2005). *Adım Adım Suluboya*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım
- Davis, S. (2011). *Kuru Boya Tekniklerine Dair Her Şey*. İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Derman, M. U. (1977). *Türk Sanatında Ebru*. Ak Yayınları
- Emre, G. (2005). *Yağlı Boya Tablolarda Konservasyon ve Restorasyon Sorunları, Çözüm Önerileri*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Gentle, K. (1993). *Teaching Painting in the Primary School*. London: Cassell
- Gombrich, E. H. (2002). *Sanatın Öyküsü*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Harrison, H. (2006). *Yeni Başlayanlar İçin Çizim ve Resim Tekniği*. İstanbul: AlkimYayınevi
- Heywood, A. (2003). *Pastels Made Easy*. New York: Watson-Guption Publications
- Kehnemuyi, Z. (2002). *Çocuğun Görsel Sanat Eğitimi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Keser, N. (2009). *Sanat Sözlüğü*. Ankara: Ütopya Yayınevi
- Kılıçkan, H. & Kılıçkan, H. (1996). *Okullarda Resim*. İstanbul: Taç Yayınevi
- Kırıçoğlu, O. T. (2009). *Sanat Kültür Yaratıcılık*. Ankara: Pegem Akademi
- Kırıçoğlu, O. T. (2014). *Sanat Bir Serüven*. Ankara: Pegem Akademi
- Kimya Teknolojisi Pigmentler. (2008)*. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. Ankara: MEB
- Lewin, R. (2000). *Modern İnsanın Kökeni*. Ankara: TÜBİTAK
- Lowenfeld, V. & Brittain, W. L. (1966). *Creative and Mental Growth*. New York: The Macmillan Company
- Malchiodi, C. A. (2005). *Çocukların Resimlerini Anlamak*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Mittler, G. & Ragans, R. (1999). *Exploring Art*. New York: Glencoe/McGraw-Hill
- Monahan, P. ve diğer. (2010). *Her Yönüyle Ressamın El Kitabı*. İstanbul: Alfa Yayıncılık
- Motorlu Araçlar Teknolojisi Solvent Bazlı Boya Modülü 1. (2006)*. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. Ankara: MEB
- Özer, B. (2012). *Suluboya Sanatı*. İstanbul: Say Yayınları
- Özsoy, V. (2007). *Görsel Sanatlar Eğitimi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Parramon, J. M. (2000). *Resimde Renk ve Uygulanışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Parramon, J. M. (2008a). *Suluboya Tekniklerine Dair Her Şey*. İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Parramon, J. M. (2008b). *Akrilik Tekniklerine Dair Her Şey*. İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Parramon, J. M. (2011). *Pastel Tekniklerine Dair Her Şey*. İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Peşkersoy, E. & Yıldırım, O. (2012). *Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Saray Matbaacılık
- Pooke, G. & Whitham, G. (2012). *Sanatı Anlamak*. İstanbul: Optimist Yayım ve Dağıtım
- Rona, Z. & Beykan, M. (1997). *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (Cilt.1, 3)*. İstanbul: Yapı Endüstrisi Merkezi Yayınları

- Rudel, J. (1991). *Resim Tekniği*. İstanbul: İletişim Yayınları
- Sanmiguel, D. (2007a). *Tüm Yönleriyle Suluboya*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Sanmiguel, D. (2007b). *Tüm Yönleriyle Yağlıboya*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Seymour, P. (2003). *The Artist's Handbook*. London: Arcturus Publishing
- Smith, R. (2010). *Sanatçının El Kitabı*. İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Sözen, M. & Tanyeli, U. (2003). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Ünver, E. (2011). *Görsel Sanatlar ve Eğitimi Üzerine*. Ankara: Detay Yayıncılık
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yılmaz, M. (2009). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Uygulamalar*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık

EK 1. Ders Planı

DERS PLANI

Ders: Görsel Sanatlar

Sınıflar: 5, 6, 7 ve 8

Süre: 2 ders saati (40+40)

Öğrenme Alanı: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme

Teknik: Kuru boya

Amaçlar: Kuru boyayı tekniğin gerektirdiği uygun renk değerlerini vererek kullanabilme, kuru boya tekniğinin görsel özelliklerini kavrayabilme.

Uygulama: İlk derste öğrencilere kuru boya tekniğinin anlatıldığı ve tekniğin gerektirdiği şekilde bir resmin yapıldığı kuru boya ile ilgili <http://www.uzmantv.com/kuru-boya-ile-sekiller-nasil-cizilir> ve <http://www.uzmantv.com/kuru-boya-ile-tonlama-egzersizi-nasil-yapilir> adreslerinden videolar izletilir. Sonrasında kuru boya ile sanatçıların yapmış olduğu resimler örnek olarak gösterilir ve öğrencilerle karşılıklı konuşularak resimler incelenir. Bir sonraki derste öğrencilere, masaya yerleştirilmiş iki balkabağından oluşan bir kompozisyon oluşturulur ve bu kompozisyonu kuru boya kullanarak resmetmeleri istenir.

DERS PLANI

Ders: Görsel Sanatlar

Sınıflar: 5, 6, 7 ve 8

Süre: 2 ders saati (40+40)

Öğrenme Alanı: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme

Teknik: Pastel boya

Amaçlar: Pastel boyayı tekniğin gerektirdiği uygun renk değerlerini vererek kullanabilme, pastel boya tekniğinin görsel özelliklerini kavrayabilme.

Uygulama: İlk derste öğrencilere pastel boya tekniğinin anlatıldığı ve tekniğin gerektirdiği şekilde bir resmin yapıldığı <http://www.uzmantv.com/pastel-boya-ile-golgelendirme-nasil-yapilir> ve <http://artistsnetwork.tv/p-245-lets-paint-in-pastel-with->

margaret-evans.aspx adreslerinden videolar izletilir. Sonrasında pastel boya ile sanatçıların yapmış olduğu resimler örnek olarak gösterilir ve öğrencilerle karşılıklı konuşularak resimler incelenir. Bir sonraki derste öğrencilere, masaya yerleştirilmiş iki balkabağından oluşan bir kompozisyon oluşturulur ve bu kompozisyonu pastel boya kullanarak resmetmeleri istenir.

DERS PLANI

Ders: Görsel Sanatlar

Sınıflar: 5, 6, 7 ve 8

Süre: 2 ders saati (40+40)

Öğrenme Alanı: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme

Teknik: Sulu boya

Amaçlar: Sulu boyayı tekniğin gerektirdiği uygun renk değerlerini vererek kullanabilme, sulu boya tekniğinin görsel özelliklerini kavrayabilme.

Uygulama: İlk derste öğrencilere sulu boya tekniğinin anlatıldığı ve tekniğin gerektirdiği şekilde bir resmin yapıldığı

<http://www.youtube.com/watch?v=LX1t557-48k>

ve

<http://www.youtube.com/watch?v=Zy1KcEJ2YkA>

adreslerinden videolar izletilir.

Sonrasında sulu boya ile sanatçıların yapmış olduğu resimler örnek olarak gösterilir ve öğrencilerle karşılıklı konuşularak resimler incelenir. Bir sonraki derste öğrencilere, masaya yerleştirilmiş iki balkabağından oluşan bir kompozisyon oluşturulur ve bu kompozisyonu sulu boya kullanarak resmetmeleri istenir.

DERS PLANI

Ders: Görsel Sanatlar

Sınıflar: 5, 6, 7 ve 8

Süre: 2 ders saati (40+40)

Öğrenme Alanı: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme

Teknik: Guvaş boya

Amaçlar: Guvaş boyayı tekniğın gerektirdiği uygun renk değerlerini vererek kullanabilme, guvaş boya tekniğının görsel özelliklerini kavrayabilme.

Uygulama: İlk derste öğrencilere guvaş boya tekniğinin anlatıldığı ve tekniğın gerektirdiği şekilde bir resmin yapıldığı

<https://www.youtube.com/watch?v=G-SyIfZy1sM>

ve

<http://www.youtube.com/watch?v=IX2wALgtwXY> adresli videolar izletilir. Sonrasında guvaş boya ile sanatçılarn yapmış olduğu resimler örnek olarak gösterilir ve öğrencilerle karşılıklı konuşularak incelenir Bir sonraki derste öğrencilere, masaya yerleştirilmiş iki balkabağından oluşın bir kompozisyon oluşturulur ve bu kompozisyonu guvaş boya kullanarak resmetmeleri istenir.

EK 2. Görüşme Formu

Görsel Sanatlar Dersi
Boyama Çalışmalarına Yönelik
Görüşme Formu

AD SOYAD: **NUMARA:** **SINIF:** **TARİH: .../.../2013**

1. Çalışma sürecinde kuru boya ile resim yapmayı sevdiniz mi? Nedenini açıklayınız.
2. Çalışma sürecinde pastel boya ile resim yapmayı sevdiniz mi? Nedenini açıklayınız.
3. Çalışma sürecinde sulu boya ile resim yapmayı sevdiniz mi? Nedenini açıklayınız.
4. Çalışma sürecinde guvaş boya ile resim yapmayı sevdiniz mi? Nedenini açıklayınız.
5. Resim yaparken çizmeyi mi yoksa boyamayı mı daha çok seviyorsunuz? Nedenini açıklayınız
6. Çalışma sürecinde kullandığınız boyalardan en sevdiğiniz boya hangisidir? Nedenini açıklayınız.
7. Çalışma sürecinde kullandığınız boyalardan en sevmediğiniz boya hangisidir? Nedenini açıklayınız.
8. Resim yaparken niçin boya kullanıyorsunuz?

EK 3. Değerlendirme Formu

Görsel Sanatlar Dersi
Boyama Çalışmalarına Yönelik
Değerlendirme Formu *

Bu form öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Puanlama 1-5 rakamları arasında derecelendirilmiştir. **1 çok zayıf, 2 zayıf, 3 orta, 4 iyi ve 5 çok iyi** anlamına gelmektedir. Her madde için bir dereceyi seçtikten sonra, karşısındaki puan bölümüne yazınız. Teşekkür ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı:

Öğrencinin Kod Numarası:

Tarih: .../.../2014

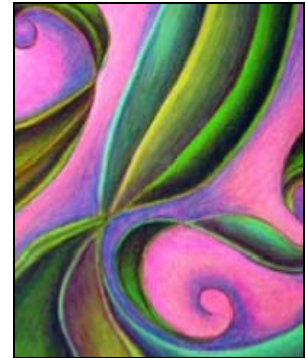
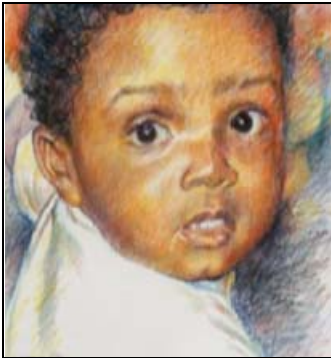
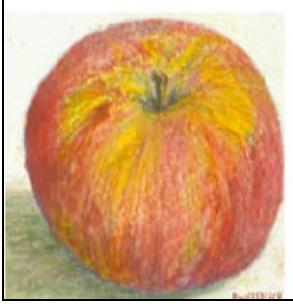
Sıra No	DAVRANIŞLAR	DERECE					PUAN
		1	2	3	4	5	
1	Boya kullanımında yaratıcılık	1	2	3	4	5	
2	Işık ve gölge kullanımı	1	2	3	4	5	
3	Doku oluşturma	1	2	3	4	5	
4	Form oluşturmada rengin etkin kullanımı	1	2	3	4	5	
5	Derinlik oluşturma	1	2	3	4	5	
6	Çizgi, renk, değer/tonlama, biçim, doku kullanımında uyum	1	2	3	4	5	

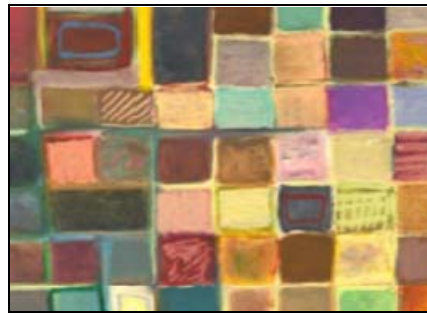
Jürinin Adı Soyadı:

* Elde edilen veriler, değerlendirme sonrası 100'lük sisteme dönüştürülecektir.

EK 4. Farklı Boya Türleri ile Yapılmış Örnek Gösterilen Resimler

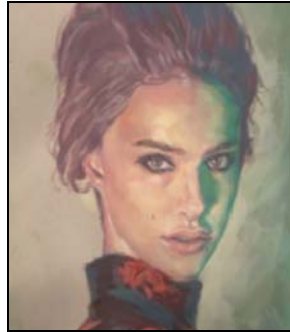
Kuru Boya Çalışma Örnekleri

Pastel Boya Çalışma Örnekleri

Sulu Boya Çalışma Örnekleri

Guvaş Boya Çalışma Örnekleri

EK 5. Çalışılan Kompozisyonun Farklı Açılardan Fotoğrafları

Şekil 1.

Şekil 2.

Şekil 3.

EK 6: Çocukların Farklı Boya Türleriyle Yaptıkları Resimler

1) Jürinin Değerlendirmesi Sonucunda En Düşük Puan Alan Çocuk Resimlerinden Örnekler

**11 Yaş Grubu
Ö5**

Kuru boya

Pastel boya

Sulu boya

Guvaş boya

Ö8

Kuru boya

Pastel boya

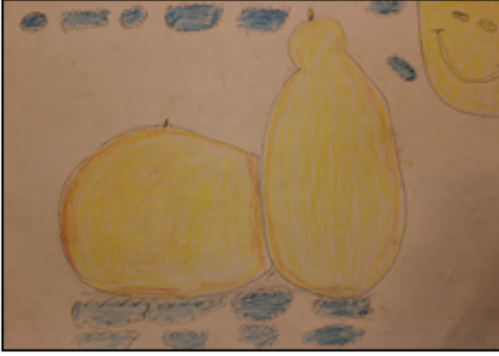

Sulu boya

Guvaş boya

12 Yaş Grubu
Ö29

Kuru boya

Pastel boya

Sulu boya

Guvaş boya

Ö52

Kuru boya

Pastel boya

Sulu boya

Guvaş boya

13 Yaş Grubu
Ö61

Kuru boya

Pastel boya

Sulu boya

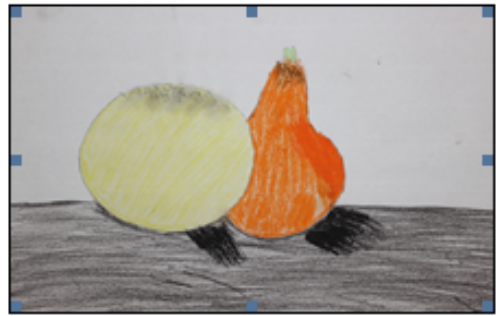

Guvaş boya

Ö75

Kuru boya

Pastel boya

Sulu boya

Guvaş boya

14 Yaş Grubu
Ö103

Kuru boya

Pastel boya

Sulu boya

Guvaş boya

Ö95

Kuru boya

Pastel boya

Sulu boya

Guvaş boya

2)Jürinin Değerlendirmesi Sonucunda En Yüksek Puan Alan Çocuk Resimlerinden Örnekler

11 Yaş Grubu
Ö13

Kuru boya

Pastel boya

Sulu boya

Guvaş boya

Ö14

Kuru boya

Pastel boya

Sulu boya

Guvaş boya

12 Yaş Grubu
Ö34

Kuru boya

Pastel boya

Sulu boya

Guvaş boya

Ö44

Kuru boya

Pastel boya

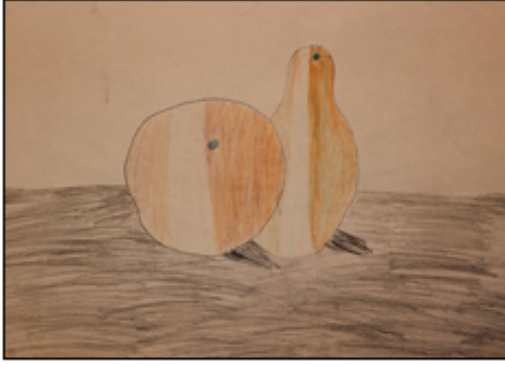

Sulu boya

Guvaş boya

13 Yaş Grubu
Ö77

Kuru boya

Pastel boya

Sulu boya

Guvaş boya

Ö80

Kuru boya

Pastel boya

Sulu boya

Guvaş boya

14 Yaş Grubu
Ö88

Kuru boya

Pastel boya

Sulu boya

Guvaş boya

Ö112

Kuru boya

Pastel boya

Sulu boya

Guvaş boya

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Sinem ALPASLAN ASİLTÜRK

Doğum Yeri ve Yılı : Sarıyer – 04/09/1985

Medeni Hali : Evli

Meslek : Görsel Sanatlar Öğretmeni

Adres : Makimsan Ortaokulu, Yüreğir/ADANA

e-posta : sinem_alpaslan_@hotmail.com

EĞİTİM DURUMU

(2012-2015) : Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı/Adana

(2003-2007) : Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş

Öğretmenliği Bölümü/Adana

(1999-2003) : Seyhan Anadolu Kız Meslek Lisesi/Adana

(1996-1999) : Emine Nabi Menemencioğlu İlköğretim Okulu/Adana

(1991-1996) : İleri İlkokulu/Mersin